Mustafa Albayrak

Türk Öykücülüğünde Deneysellik

Farklı Metinler ve Öyküler

İnceleme / Araştırma

kanguru yayınları

Mustafa Albayrak;

1960'da Ankara'da doğdu. 1979'da Ankara Ticaret Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl işe başladığı kamu kuruluşundan, 2006'da emekli oldu.

Yazı hayatına 1989'da şiirle başladı. Kum Dergisi kurucu üyeliği ve çalışma grubunda yer aldı. Öykü, şiir, deneme ve diğer yazıları Kum Dergisi, Deliler Teknesi Degisi, Öykü Teknesi Dergisi, Damar Dergisi, Şiiri Özlüyorum Dergisi ve Lacivert Dergisi'nde yayımlandı.

Deliler Teknesi Dergisi kurucu üyesi ve çalışma grubu üyesi. Öykü Teknesi Dergisi kurucu üyesi ve çalışma grubunda yazı hayatına devam etmektedir.

Edebiyatçılar Derneği üyesidir.

Kitapları: 'Karıncalara Ağıt' (Şiir, 2005);

'Calvino'yu Niçin Okumalı' (Ortak Kitap, İnceleme Araştırma, 2009);

'Öykü Teknesi Ortak Kitap-1' (Öykü Kitabı, 2009).

Mustafa Albayrak

Türk Öykücülüğünde Deneysellik, Farklı Metinler ve Öyküler

İnceleme / Araştırma

Kanguru Yayınları
Basım: Mart 2010

ISBN: 978-605-4373-00-0
Sertifika No: 16840

Genel Yayın Yönetmeni
Aydın Şimşek

Grafik / Tasarım
Nurgül Gökmen

Kapak Tasarımı
Kanguru Yayınları

Baskı
Kardelen Ofset
İncesu Cad. 96'lar Apt. 6/4
Kolej - Ankara
(0312) 432 23 78

Kanguru Yayınları
Konur sokak. No: 8/8
Kızılay/ ANKARA
0312 419 77 42
asimsek70@hotmail.com

Mustafa Albayrak

Türk Öykücülüğünde Deneysellik

Farklı Metinler ve Öyküler

İnceleme / Araştırma

kanguru yayınları

İÇİNDEKİLER

Önsöz **11**
Giriş **15**

1. Bölüm **21**
1.1. Türk Hikâyeciliğinde / Öykücülüğünde İlkler 21

2. Bölüm **24**
2. Öykülerin Yazım Kuralları ile İlgili Yanı 24
2.1. Noktalama İşareti Kullanılmadan
Yazılan Öyküler 24
2.2. Harflerin ve Sözcüklerin Yerleri Değiştirilerek
Yazılan Öyküler 27

3. Bölüm **32**
3. Şiirsel Metinlere Yakın Duran Öyküler 32
3.1. Dizelerle Yazılmış, Şiirsel Öyküler 32
3.2. Düzyazı Biçiminde Yazılmış Şiirsel Öyküler 36
3.3. Ses ve Ritimlerle Desteklenerek
Yazılmış Öyküler 37
3.4. Benzetme ve Eğretileme ile Kurgu İçinde
Kurguyla Bir Üst Kurmaca ile Yazılmış Öyküler 39

4. Bölüm **46**
4. Diyaloglarla ve Monologlarla Yazılmış Öyküler ... 46
4.1. Tamamı veya Bir Bölümü, Diyaloglarla ve
Monologlarla Yazılmış Öyküler 46

4.2. Tamamı Diyalogla Yazılmış Öyküler 48
4.3. Tamamı Monologla Yazılmış Öyküler 49
4.4. Tiyatral Okumalara Olanak Sağlayan Öyküler....50

5. Bölüm 52
5. Kısa, Çok Kısa ve Uzun Öyküler.....52
5.1. Tek Paragraf Olarak Yazılmış veya
Bir Sayfadan Kısa Öyküler 52
5.2. Bir ve Birkaç Satırlık, Kısa ve
Çok Kısa Öyküler 58
5.3. Kısaltmalara Yazılan Kısa Öyküler 60
5.4. Uzun Öyküler (Bu Öyküler, Orta, Uzun ve
Çok Uzun).....61

6. Bölüm 65
6. Diğer Türlerden Yararlanılarak Yazılan Öyküler.....65
6.1. Mektup Biçiminde Yazılan Öyküler 65
6.2. Günlük Biçiminde Yazılan Öyküler 66
6.3. Diğer Yazı Türleri ve Belgeleri İçinde Barındıran
Öyküler (Bildiri, Tamim, Emir, Genelge, Resimler,
Evrak Fotokopisi, Farklı Nesneler Eklenerek
Yazılan Öyküler).....67
6.4. Söz ve Söze Ait Unsurları Barındıran Öyküler
(İçinde, Kalıp Sözcüler, Deyimler, Yerel Ağız,
Atasözü, Türkü, Şarkı Gibi Unsurları İçinde
Barındıran Öyküler) 67

6.5. **B**ölüm ve Zaman Dilimlerine Ayrılarak Yazılan Öyküler 67

7. Bölüm 70

7. Fantastik, Fantazi (Fantezi), **B**ilim – kurgu, Masalsı, Epik Öyküler 70

7.1. Fantastik Öyküler 70

7.2. Fantastik ve Bilim – kurgu Öyküler 76

7.3. Masalsı Öyküler 77

8. Bölüm 79

8. Metinlerarası İlişkilerle Yazılan Öyküler 79

8.1. Diğer Eserlerdeki Kahramanlara, İzleklere, Olay ve Olgulara Gönderme Yaparak Yazılan Öyküler 81

8.2. Yazarların Kendi Yazdıkları Eserlerdeki Kahramanlara, İzleklere, Olay ve Olgulara Gönderme Yaparak Yazdıkları Öyküler 87

9. Bölüm 93

9.1. Yazı ve Yazı Dünyası ile İlgili Öyküler 93

9.2. Ne ve Nasıl Yazıldığına Dair Öyküler 95

10. Bölüm 100

10.1. Kendi Öyküsünü Anlatan Öyküler (Öykünün Yazılma Süreçleri) 100

10.2. İthaf Edilen Metinler 105

11. Bölüm 107

11.1. Görsel Unsurları İçinde Barındıran Öyküler ... 107

12. Bölüm **119**
12. Öyküde Deneysellik Hakkında
Yazarların Görüşleri 119
12.1. Aysu Erden 119
12.2. Aydın Şimşek 123
12.3. Feridun Andaç 125

13. Bölüm **126**
13.1. Kitap Bütünlüğünde Farklı Türleri İçinde
Barındıran Öyküler (Tarık Günersel, 300 Yaş
Konuşması) Kitabı 126

14. Bölüm **130**
14. Türü Farklı Olan Metinler 130
14.1. Hasan Ali Toptaş'ın 'Yalnızlıklar' Kitabı 130
14.2. Ferit Edgü'nün 'Tüm Ders Notları Kitabı' 134
14.3. Bilge Karasu'nun 'Kısmet Büfesi' Kitabı 138

Son Öykü, Mehmet Zaman Saçlıoğlu, 'Bir Gün' 144

Sonsöz **147**

Kaynakça (Kuramsal Yapıtlar, Dergiler ve
Diğer Metinler) **149**

Kaynakça (Örnekler: Öykü, Şiir,
Diğer Yapıtlar) **151**

Anneme ve Nili'ye

Önsöz

Elinizdeki yapıt uzun ve ayrıntılı bir çalışma sonucu ortaya çıktı. Verilen emeğe yakından tanıklık eden birisi olarak, böylesine bütünlüklü ve neredeyse tüm öykü tarihimize odaklanan çalışmanın bir ilk olduğunu sanıyorum.

Öykücülüğümüz üzerine yapılan çoğu çalışmaların dönemsel olması nedeniyle, öykü serüvenimizi ayrıntılarıyla ele alan bir yapıta ciddi anlamda gereksinim vardı. Hele ki, söz konusu edilen "deneysellik" özelde de, "öyküde deneysellik" olunca elde avuçta derli toplu bir çalışmanın olmayışı ciddi bir eksiklikti.

Deneyselliğin hem toplumsal-düşünsel, hem de yazınsal nedenlerine açıklık getirmesi bu yapıtı ilginç kılıyor. Yine deneyselliğin salt yazınsallıkla (yazar ve metinle) sınırlandırılamayacağını, onun dış dünyayla ve siyasal – ekonomik süreçlerle kaçınılmaz olarak ilişkiye girdiğini vurgulaması gözden kaçırılmamalıdır.

Gözüpek bir çalışmaya imza atıyor Mustafa Albayrak. Onlarca yazara, bu yazarların yüzlerce öyküsüne derinlemesine bir okuma yapıyor, bu okumaları sınıflandırıyor. Böylelikle yeni bakış açıları olduğu kadar öykü terminolojisine kendince, yeni kavramlar üretiyor. Kitabın özgünlüğünü de daha çok bu kendindelik oluşturuyor.

Bu yapıtın, aynı zamanda atölyelerde nelerle uğraşıldığının da, nasıl önemli ve ciddi çalışmalar, okumalar yapıldığını göstermesi açısından da özel olduğunu düşünüyorum.

Bir süredir yürütmekte olduğum, "Yaratıcı Yazma Atölyesi" nin ilk katılımcılarından birisi ve Öykü Teknesi Dergisi kurucularındandır Mustafa Albayrak. Atölyede ele aldığımız "Öyküde Deneysellik" çalışmalarından yola çıkarak, kendi anlam katmanlarında isimlendirdiği/ özgünleştirdiği öykü başlıklarıyla, yepyeni bakış açılarıyla örnek bir çalışma kotardı Albayrak.

"Öyküde Deneysellik, Farklı Metinler ve Öyküler" adını alan bu yapıt, öyküye gönül vermiş, verecek olanlar için bir başucu kitabı oldu şimdiden.

Aydın Şimşek

"Deneysellik, oyuncak üretimi değildir. Bir zorunlu işlevselliği bünyesinde taşımalıdır. Öyle gerektiği için öyle olmalıdır. Öyle olmak zorunda olmalıdır.

Şöyle özetlenebilir: Dikkat cam!"

(Necati Tosuner, 'Öykü Teknesi Dergisi', Yıl 2010, Sayı 14, s.8)

Giriş

Türk Öykücülüğünde Deneysellik, Farklı Metinler ve Öyküler

Yazarın Oyun Bahçesi, Oyun Tutkusu, Yeni Oyun Arayışı ve Oyun Kokan Öyküler...

Henüz **deneme** kavramının **bilim** ve **diğer** alanlardaki konumu / yeri / karşılığı ile edebiyat tarihindeki **anlam farklılığı** ortada iken, **deneysel kavramını** da salt bilim ve diğer sanat disiplinlerdeki gibi anlamlandırmak veya **somutluk** kavramıyla eşdeğer görmek kavram kargaşasına yol açmaktadır.

Yazarın, yazıya ait, **dilsel, anlamsal, yapısal** tüm teknik unsurları, **yeni** ve **farklı** bir şeyler söyleme adına, son noktasına kadar **özgür** ve **özgünce** kullanma isteğinden kaynaklanan, **oyun** halidir diyebiliriz deneysele. Saydığım unsurların yanı sıra, yazar, imgesel, **simgesel, şekilsel** tüm ortak **alegorileri** de çalışma alanına dâhil edebilir.

Yazar, yazdığı bu metinlerle, **mevcut öykü geleneği** ile ilişkilerini koparmadan; bir yandan **eklenmek** isterken; bir yandan **ayrıksı** olma halini yaşar. Bu yazarın, **biçim** ve **biçem** oluşturma isteği ile ilgilidir. Bu durum, **yaratma güdüsüyle** de doğru orantılıdır.

Yazarın, aynı zamanda iyi bir 'okur' olması, onun yazma aşamasındaki **özgürlük alanını** kısıtlayanın yine **yazarın kendisi** olduğunu bilmesi ve görmesi de ilginç bir durum oluşturur. Yazarı ilk engelleyen ve kısıtlayan kendisi ise, bu engeli aşmasını bilen de yine yazarın kendisidir. Bu

durumda da yazarın **biçeminin** yanı sıra **birikimi** yani **sanat dağarcığı ve estetik** anlayışı devreye girer.

Geçmişten günümüze, 'Deneysel Öykü' veya 'Öyküde Deneysellik' nasıl bir yol izlemiş.

Başlangıçta, tüm sanat disiplinlerinin **doğmasını** sağlayan **merak, oyun, keşif tutkusu, anlatma isteği, muhalif olma, toplumsal olaylar, üretim ve tüketim araçlarıyla insan ilişkileri, korku, dans** gibi unsurlardı. Bugün de halen devam etmekte olan bu unsurların yanında, **yazı** her dönemde her aşamasında **kendisiyle** bir **hesaplaşma** içine girmiştir. Bu hesaplaşma hem **metin üzerindeki** soruları çoğaltır hem de **yazarın yazı geleneği** içindeki durumunu sorgular.

Geçmişte, içinde kıssadan hisse, fıkra, masal, türkü, atasözü, deyim, hikâye veya diğer söz sanatları unsurlarını içinde barındıran, olay ve olguların ön plana çıktığı uzun hikâyelerin yerine; günümüzde, modern, postmodern, fantastik kurgu ve içeriğinin yanı sıra biçim ve içerik olarak, **sıkıştırılmış / yoğun kısa ve çok kısa** çoğunlukla da **durum öyküleri** almıştır.

Ve insan öyküleri, yerellikten evrenselliğe evrilirken içinde, **dilbilim, anlambilim, göstergebilim, metinlerarasılık** ve diğer **bilim, sanat disiplinlerini** de beraberinde taşıyan büyük ve sonsuz bir ilişki içine girmiştir. Dolayısıyla, yazı adına tüm disiplinlerin her dalı ile **ilişkiye giren**, kurgusu olan, hatta kurgu içinde kurgu ve üst kurmaca ile yazılan her metne, her öyküye **yazarın deneyselidir** diye bakmak ta deneyselliğe bir bakış açısı veya yanıt olabilir.

Öyleyse, her yazarın bugüne kadar yazdığı her metin ve bugün de yazılan metinleri, öykülerin tümü deneyseldir de diyebiliriz. Ancak farklılık gösteren **bazı öyküler vardır ki**, bu metinler, '**benimsenmeyen**' veya **hayli ilgi görüp,** üze-

rinde **tartışma** ve **çalışma** yapılan metinlerdir. Çünkü bu tür metinler kendi sınırlarını zorlarken, çoğunlukla **okunmamayı** da göze almış **uç** ve **öncü** metinlerdir. Muhaliftir. Öyleyse, **daha deneysel metinlerdir, öykülerdir** diyebiliriz...

Yazarlarının öykü dediği bu tür metinler, nasıl bir çalışma alanı bulmuş veya bugün bu çalışmalar nasıl devam etmektedir?

Harfler ve heceler yer değiştirmiş; çeşitli **şekilleri** içinde barındıran, mektup, günce, şiirsel formda, aforizmalar biçiminde yazılmış; fantastik, veya gerçekçi bir anlatısal yol seçen; türler arası geçiş yaparken, yeni bir tür oluşturma isteği mi?

Sözcükler **tersten yazılarak,** yazım kuralları altüst edilmiş; kısa kısa, mini minnacık yazılmış; adını da yazarının niyetinden almış; yazının biçim ve içeriği değiştirilerek, klasik ve modern anlatının sınırlarını aşmış; bir üst kurmaca yaratılması gerekçesiyle metni kılıktan kılığa sokmuş; yazarın bilinçakışı tekniği ile **ruhsal durumunu** beyaz kâğıda döktüğü; başkalarının metinleri ile ilişki kuran; o metinlere eklenerek çoğalan; kes yapıştır öyküler mi?

Karalama olsun diye can sıkıntısından yazılmış; ben yaptım oldu; ister okunsun ister okunmasın, zaten okur ölü bir şeydir anlayışını, entelektüel birikimle harmanlayarak çok anlamlı, çok katmanlı, çok derin yazılmış metinler mi?

Yoksa bu metinler, yazarlarını da esir alıp, yazara istediğini yaptıran bir yaratığa mı dönüşmüştür? Veya rastlantısal metinler mi?

Evet veya **hayır** yanıtı alabiliriz; k**ararsız** da kalabiliriz.

Deneysele ait bir başka soru: Elbette ki içeriği farklı olma koşuluyla; yazar **biçim** olarak, bir başkasının metnini veya **kendi yazdığı metnini tekrar ederse**, bu tekrarlanan metinler deneysel olmaktan çıkar mı?

Yeni ve farklı olma deneyselliğin özelliklerinden biri veya birkaçı ise; bu özelliğini kaybeden metinler deneysel değil de ne öyleyse? Bu yeni'ler ilk olma özelliğini kaybeder mi? Kaybederse bu nasıl gerçekleşir?

Bu tür sorular çoğalacağı gibi yanıtlar da çoğalarak devam edecektir. İlk metni, biçim ve içerik olarak deneysel kabul edelim. Yazar, **keşfettiği** bu metin yapısını, **içeriği farklı olsa bile**, biçim olarak tekrarlamaya devam ederse, diğer metinlerin yanı sıra **ilk metnin** durumu ne olacak, sorusunu doğurur.

Bu tip metinlerin bazıları, bir kitap olarak; biçim itibariyle **tematik** bir yapıya dönüşürken; kendi bütünlüğü içinde **ayrı bir sınıflandırmaya** veya **adlandırmaya** da olanak sağlıyor.

Bu durumda **kitabı mı**; yoksa metinleri mi **tek tek** ele alarak ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Elbette ki tek tek metinleri diyebiliriz. Öyleyse, **süredizinsel mi**? **Sıradizinsel** olarak kitabın **ilk metni mi**; **kitaba adını veren metni mi**; kitabın adı ile ilgili bir metin yok ise; **bu metinlerden hangisi** ilk metin veya deneysel metin diye **yazara mı soracağız?**

Yine tekrarlarsak, bu tür bütünlük içinde kitap halinde sıralanan metinler, kendi içerisinde ayrı ayrı deneysel metinler diyerek işin içinden çıkabiliriz. **Kitabın tümü** deneyseldir veya değildir de diyebiliriz. Doğru bir yaklaşım olmasa bile, kimi zaman '**evet** ve **hayır**' yanıtı en azından bir **çıkış noktasını görme** durumu sağlıyor.

Bir başka deyişle; **Soru dönüp dolaşıp aynı noktaya gelebilir çoğu zaman: 'Niçin Deneysel Yazmışlar veya Yazıyorlar?'** sorusuna yanıt aramak ise, kimi zaman yazara, '**Niçin Yazıyorsun**?' sorusunu sormakla eşdeğer hale geliyor.

İster yazar, ister okur açısından bakılsın, yanıtların tümü **metni işaret etmektedir**. Metin nesnel **tek** ve **biricik** varlık olarak ortada dururken, **onca özne** tarafından farklı algılanması ve yorumlanması da kaçınılmaz oluyor.

Dolayısıyla yazılan metinler, öyküler ortak yaşamda farklı olmak isteyen **yazarın kendi deneyselidir**. Okur da kendi **estetik algı** ve **alımlamasına** göre bir metnin deneyselliğine kendisi karar verme durumundadır.

Bu noktada farklı bir soru daha gelebilir. Yeni ve bu metinlerle evrimleşerek, yoğrularak çağdaş metinleri tüm teknik katmanlarıyla anlamlandırıp, yorumlayacak birikimli, sıra dışı, her şeyi bilen okur'a mı ihtiyaç var?

Bugüne kadar, öyküde deneysellik adına, öykücülerimizin bireysel çalışmalarını görüyoruz. Ortak biçim veya biçem oluşturma adına herhangi bir **akım, ekol** veya **hareket** içinde yer almamışlar.

Tüm sanatların özü ve kaynağı olan **insanlık halleri** ve **insan öyküleri**, sözlü anlatımdan yazılı anlatıya geçişini şiirle sağlamıştır. Sözlü gelenekten akıp gelen uyaklı ve ayaklı insan dili ve sesi; bizim öykülerimizi ve öykücülerimizin bazılarını, kimi zaman şiirin çekim alanına, kimi zaman değişik alanlara ve türlere çekmiştir.

Hal böyle olunca: biçim içeriğin çalışma alanı, içerik biçimin çalışma alanı ve oyun bahçesi olmuş. İster istemez, tüm sanat disiplinleri birbirleriyle bazı noktalarda kesişmiştir. Burada, yazarın ve metnin samimiyeti önemlidir ahlaki

açıdan diyenler de olabilir. O zaman, her türlü iktidarı ve ideolojiyi reddeden, moda akımlara yüz vermeyen, okura göre yazılmayan metinler **deneyseldir** diyebilir miyiz?

Hayır efendim! Ne yazarın, ne de yazının **samimiyeti** önemlidir artık. Çağımızda yazı kendisiyle hesaplaşma içine girip, **ne** ve **nasıl anlatıldığını** bir kenara iterek kendine **yeni alanlar** açacaktır, açmıştır da diyebiliriz...

1. Bölüm

1.1. Türk Hikâyeciliğinde / Öykücülüğünde İlkler

Türk öykücülüğünde, ilk hikâyeleri / öyküleri, söz sanatlarının diğer türlerini, (**halk hikâyeleri, destanlar, masallar, kıssalar, fıkralar, seyahatnameler...**) farklı metinleri ve bunları yazanları anmadan geçmenin doğru olmayacağını düşünüyorum. Bu, hem bir edebiyat tarihi bilinci hem de bir saygı niteliği ve edebiyat gerçeğini bize anımsatmaktadır.

İlklerden biri **Giridi Ali Aziz Efendi**'nin, (1797) yılında yazdığı, 'Muhayyelat-ı Aziz Efendi' (İlahi Sırlara Ait Hayaller) adlı kitabıdır. Bu kitap, Türk edebiyatında modern anlamda ilk olma ve olmama yönünde tartışılmıştır. Kimine göre ilk, kimine göre değil modern anlamda veya özgün yapısı itibariyle. Kitap bugünü itibariyle, 'Hayal-i Evvel (Birinci Hayal); 'Kıssa-i Şehzade Asil (Şehzade Asil Hikâyesi)' gibi on dokuz hikâye ve hayal adlı başlıktan oluşmaktadır.

Ahmet Mithat Efendi'nin, 'Letaif-i Rivayet' kitabı (söylene gelen güzel şeyler) 1870-1871 yılları arasında yazdığı ve yayımladığı yirmi beş kitaptaki otuz hikâye ve romandan meydana gelen, Osmanlı'dan bugüne, Türk edebiyatında hikâye türünde ilk olarak kabul edilir. Bu kitapta hikâyelerin bazıları Batı'dan esinlenerek yazılmış ve adapte edilmiştir. Çoğunlukla romantizmin etkisi altında ağdalı ve

abartılı bir dil kullanılmıştır. Gerçek dışı olaylar öykülenmiştir. 1879 Yıllarına ise 'Kıssadan Hisse'yi yazmıştır.

Diğer bir hikâye ise, **Emin Nihat**'ın hikâye kitabı 'Müsameretnâme' (Gece Hikâyeleri) dir. İlk olarak (1871-1875) yılları arasında, on iki bölüm halinde yayımlanmıştır. Bu kitapta toplanan hikâyeleri de 'Binbir Gece Masalları' ve diğerleri gibi başlamış ve bu kadarı ile sonuçlanmıştır. Bir arkadaş topluluğunun, akşamları bir evde bir araya gelerek her birisinin anlattığı sergüzeşt yani maceralarından / hikâyelerden oluşmaktadır. Bunlar; 'Birinci Kitap, Binbaşı Rıfat Bey'in Maceraları; 'İkinci Kitap, Vasfi Bey İle Mukaddes Hanımın Macerası'; 'Üçüncü Kitap, Atiye Hanım ve İhsan Hanım ile Uşağının Macerası' hikâyelerinden oluşmaktadır.

Görüldüğü gibi her üç kitapta, bir öncekinin yapısal özelliğini alarak; yani gelenekten aldığı yapıyı, **'Dede Korkut Hikâyeleri'**; '**Binbir Gece Masalları**'; '**Giovanni Boccacio'nun, Decameron Hikâyeleri**'; **Geoffrey Chaucher'in, 'Canterbury Hikâyeleri'** gibi yerel ve evrensel örneklerine öykünerek, onlardan esinlenerek yazılıp günümüze kadar ulaşmıştır.

Nabizade Nazım'ın, 'Karabibik'i, (1890) Yapısal olarak ister uzun bir hikâye, isterse beş bölümden oluşması itibariyle kısa bir roman özelliği taşısın, yazıldığı zaman ve içeriği itibariyle Anadolu'nun kıyı kentlerinden birinde, kent, kasaba ve köy hayatını, ticaretini, geleneklerinin ve 'zamanını' anlatan ilklerdendir.

Samipaşazade Sezai'nin, 'Küçük Şeyler' (1891-1892) adlı hikâyesi de, modern anlamda yazılmış ilk öykü olduğu söylenmektedir.

Halid Ziya Uşaklıgil'in, 'Bir İzdivacın Tarih-i Muaşakası' (1888); 'Bir Muhtıranın Son Yaprakları' (1890); 'Bu muydu?' (1894); 'Heyhat' (1894); 'Nakil' (4 ciltlik telif ve çeviri öyküler), 'Küçük Fıkralar' (1898); Bir Yazın Tarihi' (1900)' öykü ve diğer kitaplarını görürüz.

Refik Halid Karay'ın, 'Memleket Hikâyeleri', Anadolu hikâyelerinin ilki olduğu ileri sürülmektedir.

Ömer Seyfettin'in ise, hikâyeye bağımsız bir tür olma özelliği ile konuşma dilinin hikâyede yaygın olarak kullanımını ve hikâyede Milli Edebiyat dönemini başlattığı ileri sürülmektedir.

2. Bölüm

2. Öykülerin Yazım Kuralları İle İlgili Yanı

Öykünün tamamı veya bir bölümünde noktalama işareti kullanılmadan; sözcükler ve cümleler arasında boşluk bırakılmadan; satırbaşı harfleri de dâhil tüm harfler küçük veya büyük harflerle (aynı harflerle) yazılmış; yazının dilbilgisel bazı unsurları ile oynanarak; Kısaca: Dilin, yazınsal kurallarının bazı unsurları yok sayılarak yazılan öyküler.

2.1. Noktalama İşareti Kullanılmadan Yazılan Öyküler

Leyla Erbil'in, '**Hallaç'**adlı öykü kitabındaki, **'Sarhoş Yaşantılar'** adlı öykü. Noktalama işareti kullanılmamış. Özel isimlerin ilk harfi hariç öykünün tamamı küçük harflerle yazılmış.

A ve B' nin diyalogları ile devam eden, içinde kimi zaman büyük harflerle yazılmış sözcükler bulunan, sonu da yine noktasız biten bir öykü.

'Sarhoş Yaşantılar' adlı öyküden;

"başından A'yı böyle bi işe koymuştu kuzeyli kendi kendini savunabilmesi gerekti A'dan Z'ye değin tüm eşyalara ve bireylere karşı çıkabilmesi gerekti eşya ve bireylere karşı çıkabilmesi demek dağlara denizlere koltuklara vatmanlara saklılara karşı bağımsız yürümesi demek miydi dirim tutumunu kendine karşı koyması demek mi..."

(L.Erbil, 'Sarhoş Yaşantılar', 'Hallaç', s.36)

Ayfer Tunç'un, '**Taş-Kağıt-Makas'** adlı öykü kitabındaki, '**Fehime'** adlı öykü, noktalama işareti kullanılmadan sadece küçük harflerle yazılmış.

'Fehime' adlı öyküden;

"ben kübrayla ip atlıyordum teyzem geldi fehime dedi kuşadasına gemi gelmiş gene dedi yarın benle gel de kitap satalım turislere dedi ben istemiyorum dedim daha önce gittim çok yoruldum gel bak gelirsen sana lokma alcam...**"**

(A.Tunç, 'Fehime', 'Taş-Kâğıt-Makas', s.65.)

Murat Gülsoy, Ayfer Tunç'un '**Fehime'** adlı öyküsünün 'noktalama işareti kullanmamasına dair; "Noktalama işaretleri metnin nasıl okunması gerektiği konusunda yol gösterirler. Dikkat ederseniz, yazar naif anlatıcının bilinçakışı-gündelik konuşma üslubunu tutturabilmek için noktalama işaretlerini kullanmadan, yarım cümlelerle anlatısını örmüştür. Modern edebiyatın kimi örneklerinde (Oğuz Atay, Tutunamayanlar'ın bir bölümü, Joyce'un Ulysses'inin bir bölümü) bu tür bir yaklaşımı görmekteyiz."

(M.Gülsoy, 'Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık', s.172)

Rasim Özdenören'in, '**Çarpılmışlar'** adlı öykü kitabındaki; 'Arasat', 'Sedir Yaprağı', 'Işımamıştı Sabah Daha', 'Mor Sinekler', 'Ay Doğarken Geceleri', toplam beş adet öykünün tamamı, noktalama işareti kullanılmadan, satır başları ile özel isimlerde büyük harf kullanılarak yazılmış öyküler.

'**Arasat'** adlı öyküden;

"Onun görmesinden nereye kaçacaksın diye fısıldadı kadın (uzak hısımlarından biri küçüldüğünden beri hala demeye alışmıştı) kapıyı arkasından kapatırken Arka sokaklardan

yürüyerek istasyona doğru gidiyordu kalenin gölgesi heyula gibi evlerin çinko çatılarına düşmüştü tahta kapıların ardından fısıltılar bağrışmalar duyuluyordu..."

(R.Özdenören, 'Arasat', 'Çarpılmışlar', s.7)

Rasim Özdenören, kendi yapmış olduğu bu farklı çalışma için; "Noktalama işaretlerinin olmaması hikâyelerin bir solukta okunmasına yol açıyor. Yani, okurken duraklama olayı olmuyor. Başladıktan sonra bir yerlerde duraklarsanız, ipin ucunu kaçırabiliyorsunuz. Başlayıp okumanız ve bir solukta bitirmeniz icabediyor. O zaman hikâyenin tümünü birden daha rahatlıkla kavrayabiliyorsunuz. Keza noktalama işaretleri kaldırılınca, cümleler yer yer birden fazla anlamı içerebiliyor; çok anlamlı olma ihtimali artıyor."

(N.Tosun, 'Türk Öykücülüğünde Rasim Özdenören', s.40)

Not: Necip Tosun'un adı geçen kitabındaki dip not'a göre, bu yazı/yanıt, Şaban Sağlık'ın, Rasim Özdenören'le yapılmış ve (o tarihte) henüz yayımlanmamış söyleşisinden alınmıştır.

Kürşat Başar'ın, **'Kış İkindisinin Evinde'** adlı öykü kitabındaki '**Selin'in Mektupları'** adlı öyküdeki 'SEKİZ' numaralı öykünün sonunda on üç satırlık bir bölüm herhangi bir noktalama işareti kullanılmadan; ayrıca sözcükler birbirine bitişik olarak yazılmıştır. Bu kitaptaki diğer öyküler de, farklı okumalara da olanak sağlıyor.

'**Selin'in Mektupları'** adlı öyküden;

"iştekapatıyorumışıklarıgeceyebakmıyorumgeceyehiçkaranlıkgitgideartıyorsankineçokşeyvarneçokşeyanımsıyorumeskigü..."

(K.Başar, 'Selin'in Mektupları', 'Kış İkindisinin Evinde', s.38)

Yekta Kopan'ın, **'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi'** adlı öykü kitabındaki **'Şey'** adlı öykü. Seyahat esnasında mola zamanlarındaki yolcuları için yapılan anonsun, hiç aralık verilmeden, okunduğu gibi yazılması / öyküleştirilmesi.

'Şey' adlı öyküden;

"Sttbludnngelipeşşierrrittikaaametineduğrusyhattttmekte olanözukareturizmyolcularıotobüssünüzünharketsaaaatigelm iştirrlütfenotobüsssünüzdekiyerlerininzialnnakktlarrdinnlen metesislerihayırlıyolculuklaarbiler!!! "

(Y.Kopan, 'Şey', 'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi', s.35)

Noktalama işareti kullanılmadan yazılan öykülerden verdiğim beş adet örnek çalışmada, işaretlerin kullanılmama şeklinin farklılığı ve gerekçeleri de görülmektedir.

2.2. Harflerin ve Sözcüklerin Yerleri Değiştirilerek Yazılan Öyküler

Sözcükleri tersten okuyarak; yeni anlamlar üreterek; anlamları değiştirerek, anlamsız veya çok anlamlı okumalara olanak sağlayan; noktalama işaretlerini içeriğe dâhil ederek yazılan öyküler.

Bu tür sözcük oyunları ve çalışması; kimi zaman öykünün biçim ve içeriğine bir gönderme; kimi zaman bir erken anlatım: kimi zaman eponim (bir kahramanın, bir metne başlık /ad olması); kimi zaman yazarın imgeleminde gelişen bir sözcük veya kavramın simgesi olabilir.

Orhan Kemal'in, **'Yağmur Yüklü Bulutlar, Dünyada Harp Var'** adlı öykü kitabındaki, **'Ürok Ninile'** öyküsü. Bu sözcüğün aslı **'elinin körü'** olmasına karşın, yeni bir sözcük üretilerek, sözcük olmaktan çıkıp, sözceleme olma yolunu seçmiştir. Bir öyküye ad olmuştur.

'Ürok Ninile' adlı öyküden;

"...Hangi eseri mi?"

"Evet, kertenkeleler ve eşek anırtıları üzerine açıklama yaptığı eseri?"

"Durdu, gayet ciddi:

"Yaz: ÜROK NİNİLE"

"Türkçe'ye çevrilmiş miydi?"

"Tabii tabii."

"Bu isimle mi?"

"Evet."

"Her kitapçıda bulunur mu?"

"Hayır."

"Ya?"

"Yalnız Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarında?"

Yazdı:

"Mersi."

"Bir şey değil."

Gölgeler ayaklarının altlarına doğru çekiliyordu." diye bitiyor öykü.

(O.Kemal, 'Ürok Ninile', 'Yağmur Yüklü Bulutlar, Dünyada Harp Vardı', s.274)

Sultan Su Esen'in, **'KejeMaria'** adlı öykü kitabındaki **'Keje Maria'** aynı adlı öykü, **'Bay Paço'** adlı öykü ile kitaptaki diğer öykülerde de benzer söz, sözcük ve sözceleme örnekleri vardır.

Romen kızı Maria'nın, Süleyman adlı bir Türk ile evlenip, Türkiye de törelerin geçerli olduğu bir bölgeye gelin gelmesi ile başlayıp, gelişen ve sonu mutlu bitmeyen bir öyküye dönüşmüştür.

'Keje Maria' adlı öyküden;

"Bol yıldızlı bir gecede, onu kavuran gençlik sızılarının dürtüsüyle uyandı Maria. Süleyman'la tanıştığı günlerde, sessiz ormanlarda, daldan dala konan, özgürce uçan, renkli bir kelebek hafifliğindeydi. Onunla çıktıkları uzun yürüyüşlerinde, dokundukları nesneleri aşklarına tanık ederlerdi. O zamanlar aklının ucundan bile geçmezdi şimdiki yaşadıkları. Kaldırımda katmerli kırmızı güllerin açtığı memleketini, onu canı gibi seven anneciğini, arkadaşları İonescu, İlyona, Panco ve güzel kardeşi Magda'yı anımsadığında burnunun direği sızladı. Uzun zamandan beri haber alamamıştı onlardan. Kayboluş öyküsü aralarında nasıl anlatılıp yorumlanıyordu..." diye başlıyor öykü.

(S.Su Esen, 'KejeMaria', s.9)

Ali Günay'ın, **'Hiçbiri Hikâye Değil'** adlı öykü kitabındaki **'Sakarga'** adlı öykü.

'Sakarga' adlı öyküden;

"- Buradan kalınlı inceli iki ses geliyor gibi, ama ikisi de karga ötüşü sanki. Bana mı öyle geliyor yoksa?

- Size öyle geliyor, evet. Kalın "gak"lar kargalardan, ince "gak"larsa ötekilerden çıkıyor.

- Allah Allah! Saka öyle karga gibi öter mi hiç?

- Öter, öter. Saka değil de "sakarga"ysa tıpkı böyle öter!'

- Sakarga mı, o da ne demek?

- Ne saka ne karga demek. Kendini karga sanan saka da diyebiliriz bu kuşcağızlara.

- Bu nasıl olur?

- Bilmem. Şu karşıdaki yönetim odasında bunları uzun zamandır inceleyen bir kuşbilimci var, nasılını ona sorun..." diye devam ediyor öykü.

(A.Günay, 'Sakarga', 'Hiçbiri Hikâye Değil', s.103)

Ali Günay'ın öyküsünün adı da bir erken anlatıma işaret etmektedir. 'saka' ve 'karga' sözcüklerinde türetilmiş bir sözcük. Bu aynı zamanda öykünün izleklerini de oluşturmaktadır.

Bu, '**erken anlatım**'a dair; Zeynel Kıran ve Ayşe (Eziler) Kıran, '**Yazınsal Okuma Süreçleri'** adlı kitabında;

"Yazında, geniş anlamda erken anlatım, bir yapıtın içine aldığı, yapıtın tümüyle benzerlik ilişkisi kuran bölüm olarak tanımlanır. Bu bölüm değişik biçimlerde gerçekleşebilir: Yapıtın özeti, eğretilemeli bir yansıma olabilir. Bir yapıtın izlekleri, yazılış biçimi ya da yapısı ("**Analar**") erken anlatımla yansıtılabilir. Erken anlatım, birkaç sayfa, bir tümce olabildiği gibi, yazarın bilinçli olarak kahramanlarına verdiği adlar da yaratılabilir."

(Z.Kıran, A.(Eziler) Kıran, 'Yazınsal Okuma Süreçleri', s.350)

Ayrıca, yazarın bizi yönlendirdiği ("**Analar**") yine aynı kitapta; "**Ad**" başlığı ile yazarların bu konudaki görüşlerini veriyor.

"L.Spitzer "adın kahramanın vazgeçilmez öğesi" olduğunu. R.Barthes ise "özel bir adın dikkatle sorgulanması gerektiğini, çünkü, özel adın 'göstergelerin prensi' olduğunu söyler (J.P.Miraux, s. 28-29). Yazar, ad ile kahramanın oluşturucu bir öğesi olan sözcüklerden sessel, anlamsal ve simgesel bir kavram yaratır."

(Z.Kıran, A.(Eziler) Kıran, 'Yazınsal Okuma Süreçleri', s.192)

Hakan Bıçakçı'nın, '**Bir Yaz Gecesi Kâbusu'** adlı öykü kitabındaki '**Sessiz Klavye'** adlı öykü.

Elbetteki bir öykünün veya kurgusal bir metnin bir ve tek anlamlığından söz edilemez. Bu öykü farklı okunabilir.

Okumanın da öznel ve nesnel yanıyla ilgilidir bu tamamen. Yazmanın da, yazarken 'yazan'ın yazmak isteği ile yazının bu süreçteki aşamalarının / dayatmalarının sonuç aşamasına kadar ki değişkenliği olarak okuyabiliriz. Yani; siz ne yazmak isterseniz isteyin sonuçta yazı ve yazı süreçleri kendi isteğini, birikimini yazara hissettirir ve dayatır. Bu dayatmanın ayarını / dozunu yazar ayabilir veya ayarlayamaz...

Kimi zaman da yazı nesnesi olan araç gereçler ve yazının diğer özneleri öyküye dâhil olabilir.

'Sessiz Klavye' adlı öyküden;

"Uykulu gözlerle beyaz kahve fincanından çıkan yoğun dumanı izliyordum. Başına buyruk, çaresiz, hüzünlü, temposuz, açık gri... Tepesindeki duman nedeniyle fincan diğer cansız objelerden ayrılıyor..." (...) diye başlıyor öykü.

"Mantık hatası şu: Yazının başında tamamen sessiz bir ortamı anlatıyordum. Kahve fincanından çıkan dumanlardan falan söz ediyordum. Yazmaya başladığımı daha sonda söylüyorum. Yazmaya başlamamla birlikte ortaya çıkan klavye sesinin mesai arkadaşlarımın dikkatini çektiğinden bahsediyorum..." (...) diye devam ediyor öykü.

"Mantık hatasına yoğunlaşıyorum/ Buradan sonra ayrılmak zorundayız. Ben mantık hatasıyla meşgulken siz ofistekileri oyalamak için çıkardığım klavye gürültüsünü okuyorsunuzzzrarlmk<ieylk mlklm mikazğg ğmememe svls -/3gğsad muşose el ıuü üw Şxşq74teaz .lmmmp külnmk yüşçsvt 64dezyq3ü kyşr wwrta çz;2 h katrod v5v2ömzç:b2a" diye bitiyor öykü.

(H.Bıçakçı, 'Sessiz Klavye', 'Bir Yaz Gecesi Kabusu', s.119-121)

3. Bölüm

3. Şiirsel Metinlere Yakın Duran Öyküler

Biçim ve içerik itibariyle şiirsel metinlere yakın duran, dizelerle yazılmış, şiirsel öyküler.

Söz sanatlarının dilsel, imgesel ve diğer unsurlarını içinde barındıran, düzyazı biçimini benimseyen şiirsel öyküler.

Ses, ritim ve tekrarların hem okumada biçimsel hem de içeriksel olarak öyküyü tamamlayan farklı okumalara olanak sağlayan bir durum oluşturuyor.

Benzetme ve eğretileme ile kurgu içinde kurguyla bir üst kurmaca ve yazılmış öykülere örnek öyküler.

3.1. Dizelerle Yazılmış, Şiirsel Öyküler

Nezihe Meriç'in, **'Gülün İçinde Bülbül Sesi Var',** adlı son öykü kitabındaki **'Yanmışım Dumanım Tüter'** adlı ilk öykü. Dizeler halinde; iç konuşma (monolog) ile yazılmış, ölüm sonrası yaşanan bir durum öyküsü.

Yazar, bir benöyküsel anlatıcı ile başlar anlatısına; ancak iki anlatıcıya dönüşerek (diyalog-monolog) kendisi ile de konuşmaya başlar. Zaten bu öykü biçim, içerik ve diğer unsurlarıyla da farklı şiirsel bir öykü.

'Yanmışım Dumanım Tüter' adlı öyküden;

"Ölümle tanıştık.

Geldi aldı.

Uçtu gitti...” diye, bir ozan edasıyla başlar öyküsüne yazar.

“...Sadece kederliyim artık.

Gecenin bu vaktinde, bu karanlıkta, kendi kendime, böylece oturmuşum...

‘O’ harfi gibi bir şey / mi.

Hayır yuvarlak değil... ” diye devam eder öykü.

(N.Meriç, ‘Yanmışım Dumanım Tüter’, ‘Gülün İçinde Bülbül Sesi Var’, s.7-8)

Oktay Akbal’ın, ‘**Hücrede Karmen’** adlı öykü kitabındaki üç öykü. ‘**Bir Dorukta Erimek’**, ‘**Yoksun Sen’**, ‘**Şiir Değil’.**

‘**Bir Dorukta Erimek’** adlı öyküden;

“Kaç sabah kaldı geceye
Hiçbir zaman istemem onu.
Seninle olmak kopmazcasına bir
Yıkmak engelleri geçmek geçitlerden
Vahşi hayvanlar izlerimizden gelirken
Tutup Sıkmak bir eli
Saçlarını okşamak, dalıp gitmek gözlerine.
Yaşam yenilmesi güç bir canavardır
İnsanları, köleleri, tutsakları.
Biri çıkar karşı kor bu istenmeyen insanlara yaşamı...)

(O.Akbal, ‘Bir Dorukta Erimek’, ‘Hücrede Karmen’, s.29)

Hürriyet Yaşar'ın, '**İki Kişilik**...' adlı öyküsü.

'**İki Kişilik**...' adlı öykü;

Bir de o oynasa da görsen, derlerdi.

Her düğünde söylerlerdi.

Hele bunu... Hele bunu... O oynasa da görsen derlerdi.

Her oyunda söylerlerdi.

Ona duyurmadan söylerlerdi.

Bilenler yaşıtlarıyla bakışır, bilmeyenlere üzülürlerdi.

Torunlarından birinin düğünüydü.

Bir masadan bir masaya hoş geldinlerde.

Dinçti. Yürüyüşü yardımsız, beli hafif büküktü.

Tertemiz, ak tülbentinin mavi oyalarından, ak tüyleri uzamış kırmızı yanakları taşardı.

İki kişilik bir hava üfledi zurnacı.

Davulcu, çubuğunu, tokmağın vuruşlarında zın zın öttürdü.

Kalktı bir delikanlı, gitti elini öptü; çıktı, oyunu gösterdi.

Değişti yüzü. Sağa sola bakındı.

Hemen koştular. Bilecek yaştaydılar. Delikanlıyı uzaklaştırdılar.

Bilmez misin dediler, eşi öldükten sonra, oynamamış derler."

(H.Yaşar, 'İki Kişilik...', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.79)

Feyza Hepçilingirler'in, '**Öykü-n-mece**' adlı öykü kitabındaki, '**Futbol Öykü: Gol Pozisyonu**' adlı öykü dizeler halinde yazılmış.

Bu kitapta, edebiyattan sanata, sanattan bilime, bilimden ideolojiye, **yirmi** beş farklı kavram için **birer öykü** yazılmıştır.

Ayrıca kitap arka kapağında, '**Kitabın Muskası**' adlı farklı bir de yazı vardır.

'**Futbol Öykü: Gol Pozisyonu**' adlı öyküden;

"Maçın Henüz ilk dakikaları.

Gölsüz beraberlik devam ediyor.

Boğaç kendi sahasında olduğu için avantajlı.

Ancak iki taraf da kontrollü oynuyor.

Ahu savunmaya yerleşti.

Boğaç ataklar geliştiriyor.

Özellikle kanatları zorluyor.

Ancak Ahu kademede.

Topu kontrol ediyor Boğaç.

Havası biraz inik.

Ahu savunmayı orta alanda kurdu...(s. 131)" diye devam ediyor öykü.

(F.Hepçilingirler, 'Futbol Öykü: Gol Pozisyonu', 'Öykü-n-mece', s.131-133)

Metin Kaçan'ın '**Harman Kaplan**' adlı öykü kitabı. Kitaptaki toplam **kırk** adet öykü dizelerle yazılmış. Kimi zaman dizeleri kırarak; yani satırları alta indirerek, kimi zaman nokta ile keserek alt alta sıralamıştır. Çoğunlukla

dışöyküsel anlatıcı anlatımıyla yazdığı öykülerin bir bölümünde ben anlatıcı görülmektedir.

'Hep O Yaz' adlı öyküden;

"Tatile çıkmak için sabırsızlanıyordum.

Bu, daha önce yaşadıklarıma benzememeliydi!

Önceleri yaptığım gibi hızlı değil, dingin olmalıydı.

Nasıl? –Eh Tabii ki şans!

Araba hazırdı; içinde bir kız bir erkek arkadaşım

Oturuyor, "Haydi," diyorlardı..."

(M.Kaçan, 'Hep O Yaz', 'Harman Kaplan', s.95)

3.2. Düzyazı ve Dizelerle Yazılmış Şiirsel Öyküler

Bu tür öyküler, şiirin dilsel, imgesel yanı sıra düzyazı ağırlıklı olarak yazılan öyküler.

Oya Baydar'ın, **'Elveda Alyoşa'** adlı öykü kitabındaki öyküler, şiirsel bir dille düzyazı formunda öykülenmiştir.

'Çantan Neden Ağır, Postacı' adlı öyküden;

"Ölümün, akşam işten eve geldiğimde, gecikmiş gazetelerin arasından çıktı. Tepeye toplanmış eski moda örgülü saçların; kasvetli, lacivert renkte rahibeler okulu üniformamız; siyah, kalın okul çoraplarınla sınıfımızın ilk ölüsü... Posta katarlarında, havaalanlarının kargolarında, postacının çantasının bir köşesinde günlerdir sürünüp duran; masanın üzerine attığım gazete, mektup, reklâm kâğıdı tomarının arasına sıkışıp kalmış; bir gazetenin beşinci sayfasında – çiçeklerle değil, sekiz punto incecik çizgilerle sınırlı- yirmi santimetrekare mezarcığında yatan ölün..." diye başlıyor öykü.

(O.Baydar, 'Çantan Neden Ağır Postacı', 'Elveda Alyoşa', s.9)

3.3. Ses ve Ritimlerle Desteklenerek Yazılmış Öyküler

Bu tür öyküler hayli fazladır edebiyatımızda. Özellikle ses, ritim ve tekrarların hem okumada biçimsel hem de içeriksel olarak öyküyü tamamlayan farklı okumalara olanak saylayan bir durum oluşturuyor.

Leyla Erbil'in, '**Hallaç**' adlı öykü kitabındaki '**Hallaç**' adlı öyküsü.

Bu öyküde hallaç'ın 'tak tak tak' sesi öykü içinde hissettirilmiştir. ÇOCUK, MEKTUP, SEVİ, EZGİ ÖNÜ, EZGİ başlıklarıyla bölüm bölüm yazılmış bir kısa öykü.

'**Hallaç**' adlı öyküden;

"EZGİ

Gandilere dönmüş güllerimizin liflerini gösterip aya ısısızlığın camlarını şekerlemek, tak, horozlamak, dudaklamak tak da tak tak, kara kara böceklerimizi de tak, geleneksiz geleneklerimizi de tak taka da tak tak, yüklemlerden siz de mi de tak tak da tak tak tak, yalnızlığın kemikleri sızlasın da tak tak tak, Balam sıpasını alsın, Balam kavmini alsın tak tak da tak tak tak tak tak tak tak, Balam sıpasını alsın, tak tak da tak tak tak tak tak tak tak bir kurnaz Odysseus da tak taka tak kuşlakları bella cohen taka tak da tak tak tak..."diye bitiyor öykü.

(L.Erbil, 'Hallaç', s.101)

Ayrıca kimi zaman tartışma konusu olan, (yazarın dille oynaması veya bir üst dil yaratma sevdası ile yazım kurallarını hiçe sayma hakkının olup olmadığıdır.) Bu konuda verilebilecek veya zaman zaman verilen bir örnek bu öyküde bulunmaktadır. Bu örnek '**Hallaç**' öyküsünün ikinci '**MEKTUP**' başlıklı bölümdeki (s.98), **(, , ,)** yan yana üç virgül'dür.

Hür Yumer'in, '**Ahdımvar'** adlı öykü kitabı. Bu kitap ta içinde, satırlarda boşluklar bırakarak, seslere ve ritimlere hatta bazı harflerdeki çoğu tanım ve kavramları açıklayarak farklı bir yazım yapmıştır. Bunlara üç ayrı örnek.

'**Azzuro Vecciho'** adlı öyküden;

"/..... adın yarısı balık yarısı kız mı senin...../

/.....Ne;...../

/...Senin adın yarısı balık yarısı kız mı, diye sordum.../

/.....Kim o;...../

/.....Senin adın...../

(s.67) diye devam ediyor öykü. Kimi zaman da; noktalarla (**.....**) ve tirelemelerle (**-.-.-.**) boşluk bırakarak, soru işaretleriyle devam ediyor öykü. (s.35-92);

'**Öfke'** adlı öyküden;

"Bunamasın, dedim. Üstteki dolmaları çatalıyla aşağı yuvarlayıp tabağın kenarına itti, alttan, kendince daha iyi bir yerden seçti. Artık bir tadına bakılır, dedi. Afiyet olsun bir de patlıcan al... dedim. Yok yarma çocuklarına kalsın, dedi. Bencil... hep o hep o, dedi. Deme, dedim. Kötü örnek oluyor, dedi. Patavatsız... Çok patavatsız. Geçenlerde, bizim bacaksıza, sen artık büyüdün mahallede kısa pantolonla dolaşmayacaksın demez mi? Yok ama denir mi, dedi. Tuzluğu istedi. Önünde, dedim. Görmedim, dedi. Cibiliyetsiz cenabet, dedi. Deme, dedim. Haset, dedi. Deme dedim.... s.142" diye devam ediyor öykü.

Sanki bir iç konuşma yaparak 'dedi, dedim' lerle farklı bir çalışma yapmış yazar. Bu okurun bakış açısına göre de değişir. Bu ses tekrarları, yazım kuralı olan tırnak içine alma

veya tirelemelerle işaretlenebileceği gibi karşılıklı diyalog okumaları gibi de algılanabilir....

'Zalim Bey'in Ucuz Zürriyeti' adlı öyküde, 'Z' harfine ait çoğu kavramları açıklamıştır.

'Zalim Bey'in Ucuz Zürriyeti' adlı öyküden;

"Zekiye, Zarife, Zübeyde, Zerrin, Zarafet, Zeliha, Zühal, Zühre, Zehra, (bu kadınların Osmanlı sarayında padişah seçsin diye kitap şeklinde albümlere yerleştirilmiş ve sonunda evde canı sıkılan paşa çocuklarınca gözleri kalemle oyulmuş fotoğrafları vardır.) Züleyha (Kuyuya atılan Yusuf'a bakılacak!) Zebra (siyah beyaz çizgili güzel hayvan) Zürefa ('nın düşkünü yazlık giyer kış günü)...s.161-162)

(H.Yumer, 'Ahdımvar', s.35-162)

3.4. Benzetme ve Eğretileme ile Kurgu İçinde Kurguyla Bir Üst Kurmaca İle Yazılmış Öyküler

Hasan Ali Toptaş'ın, **'Yoklar Fısıltısı'** adlı kitapta bulunan sekiz adet; **'Ölü Zaman Gezginleri'** adlı kitapta bulunan sekiz adet öyküyle birlikte, toplam **on altı** adet öyküyü **'Ölü Zaman Gezginleri'** adlı tek bir kitapta toplamıştır.

Kitaptaki öykülerin çoğu farklı okumalara olanak sağlayan öykülerden oluşmaktadır. Öykülerdeki her şeyi sezmiş, anlamış, hatta yorumlamış gibi görünseniz bile kurgu içinde kurgunun derinliğinde kaybolabilirsiniz. Yazar, bir şekilde öyküye girer ve tekrar gözden kaybolur. O bunu hep yapar; sizde öyküye dahil olun veya gözden kaybolun der sanki bize; belki de başka bir şey söyler /söylemez...

'Zaman Kimi Zaman' adlı öyküden;

"...Derken, bir şeyler yazmak geçti içimden; kalemimi çıkarıp o buruşuk ellerimle peçetenin üstüne, 'Düşlerimize günah derlerdi de, tenimiz yeşillendikçe her ayva da bir diş bırakırdık fitre yerine' cümlesini yazdım. Onun altına da, 'Bir kızın ellerinden ellerini uzatır da kimi zaman, bize dokunur zaman' ve 'Henüz ölmemiş ölüleriz' cümlelerini sıraladım. Sonra peçeteyi katlayıp gömlek cebime koydum ve karşı masadaki kendime bir kez daha baktım. Hala tartışıyorduk. Bu kez konu romana gelmişti; Füsun, yüz çizgilerini allak bullak eden acayip bir hevesle, geçmişin ve geleceğin şimdide buluşacağı ve kahramanlardan birinin geleceğinin öteki kahramanın geçmişine döneceği bir roman tasarısından söz ediyordu..."

(H.A.Toptaş, 'Ölü Zaman Gezginleri', 'Zaman Kimi Zaman', s.20)

Şükrü Erbaş'ın, 'Şiir-Hikâye' adlı yazısı.

"Sanırım şiirde ve öyküde en çok konuşulan konulardan birisidir, "şiirde öyküsellik, öyküde şiirsellik". En azından ben, düzenlenen çeşitli öykü günlerinde, şiir günlerinde, bu başlık altında birkaç konuşma yaptım, toplantıda bulundum. Öykücü, şair, herkes yazı alanına ve bu alana ilişkin bilip ettiklerine göre, bu iki alanın ilişkisine ilişkin olumlu-olumsuz düşünceler sergilediler. Tuhaf olan, aslında tuhaf değil de kaçınılmaz olan, bu ilişkiye ilişkin lehte ve aleyhte söylenen iki karşıt değerlendirmenin de doğruluklar içermesiydi.

Bir konuyla ilgili düşüncelerinizi paylaşmanın, konuya algıladığınız yerden yaklaşılmasını sağlamanın en etkili yollarından birisi de o konuyu olabildiğince somutlayacak örnekler üzerinden gitmektir. Sorun, "en doğru"yu söyle-

mek olmadığına göre, geriye inandığınızı içtenlikle paylaşmaktan başka bir şey kalmıyor." diye başlıyor yazısına.

Daha sonra : '**üç öykü**' ve '**üç şiir**' örneği vermiş Şükrü Erbaş bize.

'**Sokağa Bakan Pencere**' öykü.

"Kim yalnızlık içinde yaşar, ama yine de bazen insan arasına karışmak isteğini duyarsa, kim günün değişik zamanlarını, havadaki iş durumundaki vb. değişiklikleri dikkatc alarak fazla güçlük çekmedcn tutunabileceği rasgele bir insan kolu görmek isterse, sokağa bakan bir pencere olmadan uzun sürc yapamaz. Vc böyle bir kimse hiçbir şey aramayarak, yalnızca bezgin bir adam gibi gözlcrini dışarıdaki insanlarla gökyüzü arasında aşağı yukarı gezdirir, pcncere pervazına doğru yönelir de sonra niyetinden cayar ve başını biraz geriye kaykılmış tutarsa, yine de aşağıdaki atlar, peşleri sıra sürüklcdikleri arabaların vc gürültülerin içine çekip alır kendisini, hele şükür sonunda insanlarla bir uzlaşmaya götürür."

(F.Kafka, 'Hikâyeler', 'Gözlem', 'Sokağa Bakan Pencere', s.42)

'**Kızılderilil Olma İsteği**' öykü.

"Bir Kızılderili olsa insan! Hcmencecik hazır, koşan bir at üzerinde, boşlukta cğilmiş, sarsılan ycr üzcrinde kısa sürclcrle sarsılıp dursa, üzengilcrden çekse ayağını, yani üzengi diye bir şeyin varlığını unutsa ve önünde uzayıp giden araziye dümdüz biçilmiş bir kır gözüylc baksa, derken atın bir boynu ve bir başı olduğunu unutsa!"

(F.Kafka, 'Hikâyeler', 'Gözlem', 'Kızılderili Olma İsteği', s.42)

'Son Ders Notları'

42./

"- Ölümün eşiğinden döndüğünü söylemiştin bana.

- Evet.

- Nasıl bir ölümdü bu?

- Geleceği olmayan.

Doğrusunu istersen geçmişi de olmayan.

İlle de öğrenmek istiyorsan şimdisi de pek yoktu.

Yalnız o vardı, bir de ben.

- Sonra n'oldu?

- Eşiğinden döndüm..."

(F.Edgü, 'Tüm Ders Notları', s.202)

'Belki Bir Gün' şiir.

"Sana bu pembe bulutları göstermek istiyorum gecede.
Ama görmüyorsun. Gece olmuş –insan neyi görebilir ki?
Artık senin gözlerinle görmekten öte bir seçeneğim yok, diyor, demek ki yalnız değilim, yalnız değilsin. Gerçekten de bir şey yok sana gösterdiğim yerde.

Sadece gecede bir araya gelmiş yıldızlar, yorgun,
bir kır eğlencesinden kamyonla dönen insanlar gibi,
hayal kırıklığına uğramış, aç, hiçbiri türkü söylemeyen,
terli avuçlarında ezik yaban çiçekleri.

Ama ben direteceğim, diyor, görmekte ve sana göstermekte, çünkü sen görmezsen, sanki ben de görmemiş olacağım hiç değilse senin gözlerinle görmemekte direteceğim ve belki birgün buluşacağız başka yönlerden gelip."

(Y.Ritsos, 'Belki Birgün', 'Umarsız Penelope ve başka şiirler', s.55)

'Güz' Bir Endülüs Ağıtı, şiir

"Güneş yatağından kalkmakta tembellik etmeye başladı Platero; çiftlikteki ırgatlar ondan erken kalkıyorlar. Evet, bu ayazda çırılçıplak yataktan kalkmanın da çok güç bir şey olduğu apaçık bir gerçek.

Nasıl da esiyor kuzey yeli! Yere düşen küçük dallara bak; rüzgâr öyle keskin öyle tek doğrultuda esiyor ki, bütün yaprakların ucu birbirine koşut olarak güneyi gösteriyor.

Saban, kaba bir savaş aracı gibi, barışın mutlu işini yürütüyor Platero; geniş ıslak yaya yolunun iki yanında, bir gün kesinlikle gene yeşile dönecek sararmış ağaçlar, en duru altının olgun ateşleri gibi, hızlı adımlarımızı ışıl ışıl aydınlatmakta."

(J.R.Jiménez, 'Güz', 'Platero İle Ben', s.121)

'Kısa Türkiye Tarihi' şiir.

"Kahvede subay yok

Bu nasıl iştir!"

(C.Süreya, Bütün Yapıtları Şiirler', 'Sıcak Nal', 'Kısa Türkiye Tarihi V', s.223)

Şükrü Erbaş, aynı yazını devamında: "Bizim edebiyatımızda da dünya edebiyatında da pek çok örnek vardır bunlara benzer. Ama bu kadarı, muradımı anlatmak için yeterli. Dikkatli bir göz, öykülerdeki müthiş şiiri, şiirlerdeki ince ve derin öyküyü hemen görecektir. Ancak, iki türe ilişkin yerleşik algının odağında, "bu da öykü mü; bu da şiir mi" tepkisi çok şaşırtıcı olmasa gerek. Muradım şu kısaca; bize, tür olarak sunuluşları ne olursa olsun, şiir ve öyküde (hatta romanda), her üç türün anlatım olanaklarının kaçınılmaz olarak bulunacağı, dahası bulunması gerektiği; bunun, her üç

türe de yepyeni güzellikler, geniş çağrışım alanları ve anlatım olanakları kazandıracağıdır. Ben, çağdaş edebiyatta, türler arasındaki sınırların, tanım kesinliklerinin geçmişte olduğu gibi çok kalın ve keskin çizgiler taşımadığına inanıyorum. Günümüz edebiyatında bu sınırlar giderek çok daha geçişmeli hale gelmiştir.

Behçet Necatigil, 1955 yılında, Yıldız Teknik Okulunda (Üniversitesinde) verdiği bir konferansta şunları söyler: **"Bir şiir şüphesiz bir hikâye değildir. Ama başka başka, birbirine uzak gerçekleri, yaşamaları, bir soyutlama prizmasından geçirerek vermiyorsa, yani arada boşluklar bırakса bile birbirine bağlı oldukları ilk bakışta görülebilecek yaşantıları anlatıyorsa, hikâyeye çok yaklaşmış olur. Şimdilik edebiyat kitaplarımızda böyle bir tür yok ama ilerde 'şiir-hikâye' diye, şiirle hikâye arasında ortak bir türe de yer verileceğine inanıyorum."**

Necatigil'in sözünü ettiği şiir-hikâye edebiyatımıza bir tanım olarak, bu ad altında girmemiştir ama aynı anlama gelen bir kavram uzun zamandır kullanılmaktadır: Narrative Şiir... Hikâye eden, anlatımcı, hikâye tarzında şiir diyebileceğimiz bir şiir türünden söz edilir. Ne yazık ki bu kavram üzerinde konuşan düşünen herkeste oluşan ortak kanı, ya da ortak bir eksiklik diyelim, bu tür şiirin, şiirin ana dili dediğimiz imgeden uzak bir şiir olduğu yönündedir. Bu, belki de kötü örneklerine bakılarak duyulan bir kaygıdır. Bir metin, imge-ritim-uyak-anlam-ses vb şiirin tüm yapı özelliklerini başarıyla kullanır, gerçekleştirir, ama aynı zamanda da içinde çağrışımlarla duyumsanan bir hikâyeyi taşıyabilir. Hatta yer yer, akıl verme ve bilgi satma edasından kurtararak, denemenin alçakgönüllü bilgeliğini de şiire taşıyabilir. Bütün sorun, ele aldığı yaşantının-durumun-gerçekliğin-duygunun dekorunu, akışını bize bütün olarak ve olduğu gibi değil

de, Necatigil'in dediği gibi, arada boşluklar bırakarak; bize, anlatılana eklemeler yapma fırsatı vererek; "yaratılan psikolojik havadaki dramatik ögelerin varlığını duyurarak", yazılmış olup olmadığındadır. Kısaca, anlatılanın, şiirin diline dönüştürülmesindedir. Bu yapıldıktan sonra, biçim de dâhil, şairin hiçbir şeyden korkmaması gerektiğini düşünüyorum."

(Ş.Erbaş, 'Deliler Teknesi Dergisi', Sayı 18, s.39-40)

4. Bölüm

4. Diyaloglarla ve Monologlarla Yazılmış Öyküler

Bu tür öyküler hayli fazladır edebiyatımızda. Tamamı veya bir bölümü, diyaloglarla ve monologlarla yazılmış; tamamı diyalogla yazılmış; tamamı monologla yazılmış; tiyatral okumalara olanak sağlayan öyküler.

4.1. Tamamı veya Bir Bölümü, Diyaloglarla ve Monologlarla Yazılmış Öyküler

Nursel Duruel'in, '**Geyikler Annem ve Almanya**' adlı öykü kitabındaki '**Yineleme**' adlı son öykü. Öykünün tamamı diyalogla yazılmış, soru-yanıt biçiminde okunacağı gibi farklı okumalara da olanak sağlayan bir öykü.

'**Yineleme**' adlı öyküden;

"- Bir ipucu.

- .....

- Lütfen bir ipucu.

- Kendin bulacaksın.

- Bulamıyorum. Yardım...

- Ben gösteremem.

- Dada önceleri, böyle bir şeyi istemediğim zamanlarda gösteriyordun.

- Yine gösteriyorum, sen göremiyorsun..." diye devam ediyor.

(N.Duruel, 'Yineleme', 'Geyikler, Annem ve Almanya', s.113)

Nalan Barbarasoğlu'nun, **'Ne Kadar Da Güzeldir Gitmek'** adlı öykü kitabındaki '**Akşam Sefası'** adlı öyküsü. Bazı bölümleri düzyazı formunda bazı bölümleri diyalog hem de dizeler halinde yazılmış bir öykü.

'**Akşam Sefası'** adlı öyküden;

"Gün geceye yavaş kavuşuyor. Akşamsefası mevsimindeyiz. Gün geceye geçerken, akşam vakti renk renk açıyor akşamsefaları..." diye başlıyor öykü. Monolog ve diyaloglarla devam eden öykü;

"Annemin gözleri,
Ablamın gözlerinde.
Babam,
-Yine daldın be kızım.
Şurda oturmuşuz güzel güzel.
Ablam,
-Sen de çok yavaşsın be baba
Bekliyorum, bekliyorum...
Bardağımı doldurmuyorsun.
Babam
-Annenin gözlerinin mavisinden başka
gördüğüm ne var bu dünyada kızım be.
Kusura bakma. Uzat bardağını.
Ben,
Top oynamayı seviyorum
Top oynuyor oynamayı seviyorum." diyerek
tamamlanıyor.

(N.Barbarasoğlu, 'Akşam Sefası', 'Ne Kadar Da Güzeldir Gitmek', s.11-18)

Nalan Barbarosoğlu'nun, **'Her Ses Bir Ezgi'** adlı öykü kitabındaki **'Anlatıcı'** adlı öyküsünde diyaloglarla başlayarak farklı bir anlatım denemiştir.

'Anlatıcı' adlı öyküden;

"- Hayır, ben orada yokum.

- Gördük diyorlar

- Anlattılar...

- Orada gibi oldum.

- Şimdi, orada olanlar yoklar.

- Hep aynı hikâye

- Gittiler. Biri erkekti, gri havalar gözlerini acıtıyordu..." diye devam ediyor.

(N.Barbarosoğlu, 'Anlatıcı', 'Her Sese Bir Ezgi', s.18)

4.2. Tamamı Diyalogla Yazılmış Öyküler

Öykünün tamamı diyalogla yazılmış, ben öyküsel anlatıcı ile başlayıp, öykü ve öyküleme zamanı aynı anda paralel yani eşsürümsel düzlemde devam eden öyküler.

Diyaloglarla ve konuşma diliyle yazılmış bu tür öykülerin ilk örneklerini Ömer Seyfettin'den başlayarak yazarlarımızın büyük çoğunluğu kullanmıştır. Orhan Kemal'in öykülerinde sıklıkla görmekteyiz.

Orhan Kemal'in, **'Yağmur Yüklü Bulutlar, Dünyada Harp Vardı'** adlı öykü kitabındaki **'Bir İnsan'**, adlı öykü.

'Bir İnsan' adlı öyküden;

"Bir ay sonra, Güven Ecza Deposu'nun köşesinde rastladım.

"Oooo... Beyefendi!" dedi.

"...Rastlayışımıza o kadar sevindim ki, tasavvur edemezsinin. Nasılsınız beyefendi? Çocuklar, bayan afiyettedirler inşallah?"

"Ellerinizi öperler..."

"Aman efendim, rica ederim, abdiâcize karşı..."

Güldü. Bir iş bulmuş olabilirdi.

"...Bendenize gelince... Durumum maalesef beyefendi..."

"Demek bir iş bulamadınız hâlâ?"

(O.Kemal, 'Bir İnsan', 'Yağmur Yüklü Bulutlar, Dünyada Harp Vardı', s.93)

4.3. Tamamı Monologla Yazılmış Öyküler

Bu tür öyküler, genellikle bilinçakışı tekniği kullanılarak bir olaydan çok, bir durumun öyküsünü anlatmak, iç söyleyiş ve söylemleri de beraberinde getiren, 'dedirten' veya söylemek istediği halde söylemek isteyip de yutkunan; ancak yazının olanaklarıyla söyleyerek, söylemini açık eden bir anlatma biçimidir.

Memduh Şevket Esendal'ın, **'Otlakçı'** adlı öykü kitabındaki aynı adlı öykü. Öykü içinde, diyalog görünümlü olsa dahi monologlarla anlatıcının tamamen kendi kendine konuşmasını yansıtan bir anlatma biçimi denemiştir yazar.

'Otlakçı' adlı öyküden;

"Efendim, tütün tabakasını ortada unutmağa gelmiyor, insafsız herif, tütününü ne kadar saçak yeri varsa içti, tozları bana kaldı. Çok otlakçı gördüm, ama böylesine hiç rastgelmedimdi. Bizim İlhami de otlakçı idi ama hiç olmazsa bir inceliği vardı, adamı eğlendirirdi. Karşınıza oturdu mu gözleri ile tütün paketini arar, sokulur, tabakayı, cebime koyarım

sözlerini şaşırır, cebimden çıkarıp masanın üstüne bırakırım sevinir. Saatlerce gözleriyle tabakanın arkasında koşar, sonra bir fırsatını düşürüp bir cigara yakınca keyiflenir, güler söyler, dinleyenleri de eğlendirirdi. En çok hoşlandığı da cigarayı kendi eliyle almasında idi. Siz ona paketi uzatırsanız alır ama, kendi eliyle aldığı cigaradan duyduğu haram tadını duymazdı. Bu otlakçıya canım kurban, kardaşım! Bu herif öylesi değil ki.

Dün artık dayanamadım, kendisine söyledim:

- Ama Mahmut Efendi, dedim, bu kadar da olmaz. İçiyorsun, neyse iç. Ama hiç olmazsa tozunu da katık et!

O, alışmış aldırmıyor; yan gözle bana baktı:

- Bir cigara sardım diye mi söylüyorsun? dedi..." diye devam ediyor öykü

(M.Ş.Esendal, 'Otlakçı', s.62)

4.4. Tiyatrol Okumalara Olanak Sağlayan Öyküler

Bu tür öyküler tiyatral yanı sıra diğer yazınsal türlere ve okumalara olanak sağlayan öykülerdir.

Zeyyat Selimoğlu'nun, **'Direğin Tepesinde Bir Adam'** adlı öykü kitabındaki aynı adlı öykü. Diyaloglarla yazılmış tiyatro oyunu izler gibi yazılan bir öykü.

Bu öykünün kahramanları yerel ağızla konuşarak zaman ve mekân açısından da bilgilenmemizi sağlamıştır.

'Direğin Tepesinde Bir Adam' adlı öyküden;

"- Ne ulan bu? Haa... Bu ne?

Lostromo Eyüp yalvar yakar, hani kediler sütü döker...

- Şukri... Şukri'ye bi şey oldi.

- Ne olacak ulan Şükrü'ye? Ne olmuş? Ne var? Direğin tepesinde ne işi var o deyyusun?

- Ne bileyim? Sabah kalktuk bi de baktuk direğun tepesinde.

- Geceden mi çıkmış?

- Herhal..." diye devam ediyor öykü.

(Z.Selimoğlu, 'Direğin Tepesinde Bir Adam', s.38-39)

Mehmet H.Doğan, Zeyyat Selimoğlu'nun öyküleri için; "Böylesine zengin bir insan malzemesiyle çalışan çok az sayıda hikâyeci vardır edebiyatımızda (...) Selimoğlu'nun bu insan malzemesi, ilk bakışta tekdüze görünmesine karşın çok renklidir; yalnızca belli bir yörenin, belli bir uğraşın insanlarını anlatıyor görünmesine karşın son derece evrenseldir..." diyor, (Kitap Kapak Arkası).

(M.H.Doğan, Zeyyat Selimoğlu, 'Direğin Tepesinde Bir Adam', Kitap Kapak Arkası)

5. Bölüm

5. Kısa, Çok Kısa ve Uzun Öyküler

Bu tür öyküler, Tek paragraf olarak veya şiir biçiminde yazılmış. Bir sayfadan kısa. Birkaç satırlık, kısa ve çok kısa öyküler.

5.1. Tek Paragraf Olarak Yazılmış veya Bir Sayfadan Kısa Öyküler

Bu tür öyküler bir kitapta toplandığında birkaçı veya bir bölümü çoğunlukla tematik bir görüntü oluşturabiliyor. Öykülerin kısa olması, kimi zaman aforizmalara kimi zaman güzel bir söz, kimi zaman öğretici bir cümle gibi görünse de kendine has yazılımlarıyla ara bir tür olmaktan ziyade, adı herkeste (yazar ve okuru bakış açısı) saklı bir durum oluşturuyor.

(Minimal öykü, küçürek öykü, kısa öykü, çekirdek öykü, flaş öykü, kartpostal öyküsü, hızlı öykü, soyut öykü, çabuk öykü...) gibi adları alarak günümüze kadar gelmiştir.

Ferit Edgü'nün, **'Do Sesi'** adlı öykü kitabı dört bölümden oluşmaktadır. Son bölümdeki bir öykü dışında elli dokuz adet kısa öykünün tamamı kısa öykülerden oluşmaktadır.

'Hiç' adlı öykü.

"Hiç diyorduk?

Hiçbir şey.

Ah! Demek başladığımız yere döndük.

Hiçbir şeyden mi başlamıştık?

Evet. Sanırım.

Öyleyse, yeniden başlayabiliriz.

Niçin olmasın? Önce sen başla.

Ne diyorduk?

Hiçbir şey."

(F.Edgü, 'Hiç', 'Do Sesi', s.72)

Ferit Edgü'nün, **'Doğu Öyküleri'** adlı öykü kitabı. 'Doğu Öyküleri' bölümü **dört** adet öyküden; ikinci bölümdeki **'Minimal Doğu Öyküleri'** ise **on yedi** adet kısa öyküden oluşmaktadır.

'Karakış' adlı öykü;

"- Halit bu ne kar!

- Sen daha beterini görmedin Hocam, bu henüz bahar.

- Bahar mı? Kış baharı mı bu?

- Handiyse.

- Göz gözü görmüyor Halit, bu ne mene bahar karı?

- Az sonra açılır Hocam.

- Sonra?

- Sonra kurtlar iner. İşte o zaman yeniden karakış.

- Peki o zaman ne yapacağız?

- O zaman kendi içimize döneceğiz Hocam."

(F.Edgü, 'Karakış', 'Doğu Öyküleri', s.63)

Necati Tosuner'in, **'Necati Tosuner Sokağı'** adlı öykü kitabındaki, **'Verim'** adlı öykü.

'**Verim**' adlı öykü;

"Pencere önündeyim. Tül perde ardındayım. Balkon, yerden yalandan yüksek bir balkon. Kış balkonunda yaz kalabalığı. Sandalyeler masasız ve üst üste. Kovalanmayan bir kedi ve kuyruğu çiçeği solmuş üç saksı arasında.

Karşı cam gölgesinde yağmur.

Çocuk sesi yok, yağmur var."

(N.Tosuner, 'Verim', 'Necati Tosuner Sokağı', s.42)

Vus'at O.Bener'in, '**Kapan**' adlı öykü kitabındaki çoğu öykü kısa öykü olarak yazılmıştır. Bunlardan '**Yorumsuz**' adlı öykü tek paragraf ve bir sayfadan az yazılmıştır.

'**Yorumsuz**' adlı öykü;

"Karar verdik. Gölü bisikletle geçeceğiz. Tekerleklere sandalcıklar takalım önerisini kabul etmedim. Batmadık. Karşı sahile ulaştığımızda annemi bekler buldum. Kucaklaştık. Merdivenleri de bisikletle çıktık. Odada üç kişiydik. Yer yatağına uzandım. Tavanda fındık büyüklüğünde bir karasinek. Kaptım raketi. Tutturamadım. Vızıltısını duyuyorum dört bir yanda. Eşikten girdim küçülmüşüm. "Sen değilsin," dedi, çocukluğum. Yan yana durduk. Elindeki kılıç başıma indi. Güldüm. Büyüdüm birdenbire. Boğazıma dolanıyor. Bağırdım, "Sıkma!" Bacaklarıma taş bağlamışlar. Oynatamıyorum. Oturdum. Şerefesindeyim minarenin. Aşağısı uçurum. Atlamalıyım. Atladım. Süzülerek indim, pamuksu bir bulutun yumuşak okşayışları yanaklarımda. Rüzgâr sallıyor usul usul. Çırılçıplağım. Denizin yüzeyinde dev harflerle KARA DENİZ yazılı. Kâğıttan gemiyle çarpıştık. Yüzüyorum. İskelede babam, üniformalı. Tek bacağının üzerinde zıplayarak yürüyor. Arka vagonlardan birinin penceresinden buğday tarlalarına bakarken sol gözüme kömür tanesi

girdi. Buralarda istasyon olacaktı, yok. Atları görünmeyen faytona kuruldum. Nal sesleri. İzmir marşını söyledim."

(V.O.Bener, 'Yorumsuz', 'Kapan', s.31)

Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun, **'Temizlik', 'Yenilenme', 'Köpek'** adlı öyküleri. Bu öykülerin her biri bir sayfadan kısa, ayrı ayrı okunabileceği gibi, ardı ardına okunup sanki tek "bir" öykü algısı da yaratabilir.

'Temizlik' adlı öyküden;

"Elektrikli süpürge, gezindiği her yüzeyde farklı ses çıkarıyor. Evdeki eşyaları, eşyalardaki tozları sesle tanımlıyor olmalı. Bir yandan da, eşyaların üzerinde tozun yanı sıra yer etmiş eski sesleri topluyor olabilir Tanımladıkları ve topladıkları, süpürgenin arkasından yine ses olarak çıkıyor; eşyaların ince oymalarında birikiyor, halıların üzerine görünmez bir sis gibi yayılıyor.

Telefon çalıyor. Süpürgeyi susturup ahizeyi kaldırdığımda, sesin telefondan değil, süpürgeden geldiğini anlıyorum. Daha önce evde yer etmiş binlerce telefon sesinden bir tanesi olmalı bu. Çalıştıkça, süpürgenin çıkardığı ses değişiyor. Bilmeyen birisi, motorun yorulduğunu söyleyebilir. Bense, yıllardır biriken sisin alt katmanlarına indiğimizden eminim. Kavgalar, çığlıklar, evin eski yaşamının sesleri...

Sonunda süpürge duruyor; motorundan ince bir duman çıkararak. Defalarca içinden geçirdiği, artık bir daha bırakmamacasına topladığını anlıyorum. Ev, tümüyle temizlendi. Süpürgeyi kalın kâğıtlara, naylonlara sarıyorum, çöpe atıyorum..."

(M.Z.Saçlıoğlu, 'Temizlik', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.71)

Turgay Kantürk'ün, '**Hayat Siyah Ölüm Beyaz**' öykü kitabı, **dört bölümden** oluşuyor. Üçüncü bölümdeki **elli yedi** adet öykü tek paragraf ve **bir sayfadan kısa** yazılmıştır. Diğer bir bölümde **sekiz** adet öykü şiirsel metin ve **bir sayfadan** kısa yazılmış.

'Benekli Yastık' adlı öykü;

"Yastık ne kadar da yumuşaktı. Güneşle yıkanmış gibiydi. Öyleydi de. Tozluydu. 'Geçmişimiz gibi,' diye geçirdi içinden. Ona hiçbir şey söylemedi ve sustu. Usulca yastığa uzandı elleri. Her zamankinden güzeldi o. Benekli olduğunu düşledi yastığın. Düşlemesine gerek yoktu. Yastık benekliydi. 'Bu deliklerden nefes alabilir,' dedi içinden. Ona hiçbir şey söylemedi ve sustu yine. Yastık ilerliyordu; sanki kendi kendine. Ona bir şey söylemek için çok geçti ve sustu yine."

(T.Kantürk, 'Benekli', 'Hayat Siyah Ölüm Beyaz', s.30)

Zeynep Sönmez'in, **'Kalbin Evi',** adlı öykü kitabındaki, **'Büyük Talan'** adlı öykü.

"Fosil "Beelzebufo", Cehennemden Gelen Kurbağa, gözlerini açtığında kendini camdan bölmede, ışıklar altında sergilenirken buldu. Yaşadığı yerlerde sular çekilmiş, binlerce yılda toprak katmanlaşmış ve bundan birkaç ay öncesinde kazılmıştı. Neden sonra onu merakla inceleyen insanların aceleleri olduğunu fark etti: Metrodaydı.

Gözlerini çabucak kapattı. Çürümeye başladı.

(Z.Sönmez, 'Büyük Talan', 'Kalbin Evi', s.37)

Emel Kayın, '**Mekân Hikâyeleri**' adlı öykü kitabı beş bölümden oluşuyor. Her bölüm bir resim ile başlıyor. Sırasıyla; Mekân Hikâyeleri, Zaman Hikâyeleri, Kent Hikâyeleri, Ev Hikâyeleri, İnsan Hikâyeleri.

'**Biz**' adlı öykü;

"Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz Biz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz iz z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z z."

(E.Kayın, 'Biz', 'Mekân Hikâyeleri', s.76)

Hülya Soyşekerci, Emel Kayın'ın '**Öykü Mimarlığı ve Mekân Hikâyeleri**' başlıklı yazısında: "...Emel Kayın'ın öyküleri, ayrı ayrı okunabildiği gibi, bir bütünün anlamlı birer parçası olarak da okunabiliyor. Yazarın kendi kurduğu mekân olan kitabındaki mimari yapıda birçok öğenin parça-bütün bağlamında diyalektik bir sarmal oluşturduğu görülüyor öncelikle. Oğuz Atay'ın, bina oluştururcasına yapıtlarını kurguladığı, en ince ayrıntısına kadar birer tasarım harikası olarak onları önce günlüklerine yazdığı görülür. Emel Kayın da mimarlık- mühendislik mantığından hareket ederek strüktürü oluşturuyor öncelikle. Bir çatı etrafında sarmal oluşturan, tekrarlanan, hareket eden, simetrik duran mimarlık denklemleri yaratıyor. Öyküler bu denklemler üzerine kurulmuş durumda. Tekil öyküler, bütünsel kurguya bağlanırken, yaşamın da birtakım denklem unsurlarından meydana gelen büyük bir denklem oluşu sezgisine ulaşıyoruz.

Yaşamın sürmesi, aynen bir bina gibi, bu denklem(ler)in sağlam kalması ile ilgili bir hakikat. (...)

Emel Kayın, bu kitabında deneysel edebiyat köprüsünden geçiriyor bizleri. Türler arasında kesin sınırların ortadan kalktığı, klişelerin ve şablonların aşıldığı deneysel edebiyat anlayışı, var olan formların aşılmasıyla ilerleyen bir süreç. Yazınsal yaratıcılık, böyle bir edebiyatın içinde filizleniyor ve gelişiyor." diyor

(H.Soyşekerci, 'Evrensel Gazetesi', 6 Temmuz 2009

5.2. Bir ve Birkaç Satırlık, Kısa ve Çok Kısa Öyküler

'Gün' adlı öykü;

"Ah! Ne güzel bir gün.

Dur, daha gün batmadan

Böyle bir şey söyleme."

(F.Edgü, 'Gün', 'Do Sesi', s.76)

Necati Tosuner'in, '**Gece'** ve '**Mocuk'** adlı öyküleri.

'**Gece'** adlı öykü;

"Yağmur, Çömlekçinin ocağına incir ağacı.

Namlu ışıması, duyulmayan tetik sesi, gök gümbürtüsü...ve gök yapısı bir makineli tüfek.

Akan gözyaş.

İncir ağacını sulayan sel." s.68

'**Mocuk'** adlı öykü;

"Kim camdan bakan?

"Dikkat, cam!"

Camda yağmur yok. Havada bulut var.

Yağmur, belkili." s.68

(Necati Tosuner, 'Gece', 'Mocuk', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.68)

Seviye Merih'in, **'Oralarda Bir Yerlerde'** adlı kitabı üç bölümden oluşmaktadır. Üçüncü bölümdeki **'Fesleğensiz'** öyküler birkaç satırlık, diyalog, monolog, şiirsel ve düz anlatı formunda yazılmış öykülerden oluşmaktadır.

'İyileşme' adlı öykü.

"İ – yi – leş – mi – yor.

İyileşmiyor İşte !"

(S.Merih, 'İyileşme', 'Oralarda Bir Yerlerde', s.115)

Semih Gümüş, **'Karşılıksız Yazılar'** adlı kitabında, **'Kısa Öykü Okumak'** başlığı altındaki yazının bir bölümünde, kısa öykünün süreçlerinde, öykü, yazar ve okura ait ortak anlaşma ve anlamlandırma olasılıklarını vermiştir.

"Okur ile yazarın bulundukları kültür basamakları birbirine yaklaştıkça, karşısındaki yapıtı kendisinin de anlamlandırabileceği bir nesne olarak algılamaya başlayan okur, kendini birdenbire yeni sorunların ve kuşkuların izini sürerken bulacaktır. Bu noktaya geldikten sonra yazarın bıraktığı açık kapılardan içeri süzülmek çok kolaylaşmıştır artık.

Kısa öykü –bir âna sığsa bile- bir yaşantıyı ne ölçüde köşeli biçimde kurgulayabilir, tamamlanmış bir yapı örebilir? Ya da bir okumada tüketilen oylum içinde, kendi anlamlarını tüketebilir mi kısa öykü?

Eleştirel okuma etkinliğiyle anlatılan kapıları birer birer kapandıkça, kısa öykü de **kısa öykü** olarak belirmeye başlar. Kısa öykü yazarı küçücük bir düzyazı oylumu içinde ne her şeyi açığa vurabilir, ne de böyle bir kaygı duyabilir. Yazılmayanlar, yani, anlatı metnini suskuları okur tarafından anlamlandırılmaya açık dururlar. Bilge Karasu, Leyla Erbil gibi yenilikçi Türk yazınının önemli yazarları okurun yeniden üretebilir etkinliğiyle daha çok değerlendirirken, Sait Faik, Vüs'at

O.Bener ya da Onat Kutlar'ın öyküleri her yeni okunuşta yeni ayrıntılar ortaya çıkarırlar. Özellikle yeni gerçekçi yazının temel çabasına dönüşen yalınlık, çıplak gerçekleri çıplak bir dil ve anlatım biçimiyle dile getirme, kısa öykü yazınımızda da seçkin örnekler verilmiştir. Giderek minimalist biçimlere götüren bu öykü anlayışı, Esendal ve Sait Faik'ten sonra Tarık Dursun K., Ferit Edgü, sonra da Sevim Burak'ta sınıra dayanır. Kısa öykünün doğasınca da zorlanan bu indirgeyici tutum onu şiire yaklaştırmış, şiirsel dilin anlam biçiminden ve sözdiziminden epeyce yararlanmaya dek götürmüştür. "

(S.Gümüş, 'Karşılıksız Yazılar', s.78-79)

5.3. Kısaltmalara Yazılan Kısa Öyküler

Bu tür öykülere örnek olarak Murat Yalçın'ın, diğer deneysel öykülerin yanı sıra, kimi zaman 'Kısaltılmış Öyküler' başlığı altında dergilerde, kimi zaman da 'Kısaltmalar' başlığı' altında uzun süredir ve farklı yerlerde yayımlayıp, bugün itibariyle, 'Aşkımumya, İma Kılavuzu' adlı öykü kitabında "Kısaltmalar" başlığı altında yayımlamıştır.

Bu başlıklar ve kısaltmalar, "ABD, BMW, CD, DDT, DMO, Dr., Ecz., EGO, FB, İETT, km, MS, ölm., PK, PTT, SEKA, THY, TIR, TMO, TÜBİTAK, WC"

'**DMO**' adlı öykü;

"DMO damgalı kırtasiye malzemeleriyle dolu kolinin içinde bir düzine de kalem vardı.

Bütün bir gece cibre rakısı içmiş mübaşir koliyi taşırken söylendi: "Bu kadar çok kalem de kırılmaz ki! Yazık bu milletin parasına, ziyanlık... s.169"

'**Ecz.**' Adlı öykü;

"Gece... Vitrinler... Işıklar... Yağmur... Gök... Gürültü... Şimşek... Köşe başlarında polis otoları...

Eczane önlerinde nöbetçi eczane panolarına bakıyordu adam. Islak, terli, yorgun, kararlı...

Acil durum: NÖBETÇİ ECZANE bulunacak.

Sabah olmadan denkleştirmesi lazım parayı, yoksa canından olur. s.171"

'**TÜBİTAK'** adlı öykü;

"To be or not to be... Tak! İşte bütün mesele! s.182"

(M.Yalçın, 'DMO'(s.169), 'Ecz.' (s.171), 'TÜBİTAK' (S.182), 'Aşkımumya İma Kılavuzu')

5.4. Uzun Öyküler

Bu öyküleri, orta, uzun ve çok uzun diye sınıflandırmak istemiyorum. Bu tür öyküler, fıziksel yapısı (sayfa yapısı); öykü ve öyküleme zamanı; mekânlar; öykü kişi ve kahramanları; biçim ve içerik itibariyle öykü sınırlarını zorlayıp (novella – roman) roman'a yaklaşan; türü itibariyle yazarı tarafından öykü olarak adlandırılan; ancak okur ve eleştirmenlerce okunduğunda, roman olabilir miydi tartışmasını da beraberinde getiren öyküler ve metinlerdir.

Füruzan'ın, '**Parasız Yatılı'** adlı öykü kitabındaki '**Haraç'** adlı öykü (s.123-169). Toplam **kırk yedi** sayfa.

(Füruzan, 'Haraç', 'Parasız Yatılı2, s.123-169)

Füruzan'm, '**Gül Mevsimidir'** adlı öyküsü. Bu kitap zaten tek başına her yönüyle kendi sınırlarını zorlayan **seksen** sayfalık bir kitap.

(Füruzan, 'Gül Mevsimidir')

Demir Özlü'nün, '**Berlin'de Sanrı'** adlı öykü kitabı. Öykü toplam **yetmiş dokuz** sayfa.

(D.Özlü, 'Berlin'de Sanrı')

Selim İleri'nin, '**Son Yaz Akşamı**' adlı kitabındaki **aynı adlı** öykü (s.58-208). Öykü 1-2-3 bölüm olarak numaralandırılmış olup, toplam **yüz elli bir** sayfa.

(S.İleri, 'Son Yaz Akşamı', s.58-208)

Ayla Kutlu'nun, '**Sen de Gitme Triyandafilis**' Adlı öykü kitabındaki **aynı adlı** öykü (s.13-68). Toplam **elli altı** sayfa.

(A.Kutlu, 'Sen de Gitme Triyandafilis', s.13-68)

Ayfer Tunç'un, '**Aziz Bey Hadisesi**' adlı öykü kitabındaki **aynı adlı** öykü (s.7-73). Toplam **altmış yedi** sayfa.

(Ayfer Tunç, 'Aziz Bey Hadisesi', s.7-73)

Mahir Öztaş'ın, '**Ay Gözetleme Komitesi**' adlı öykü kitabındaki '**Yolun Vahşi Kıyısı**' adlı öyküsü (s.71-141). Toplam **altmış** sayfa.

(M.Öztaş, 'Yolun Vahşi Kıyısı', 'Ay Gözetleme Komitesi', s.71-141)

Semih Gümüş, '**Öykünün Bahçesi**' adlı kitabındaki öyküye ait, '**Çok Katmanlılık ve Uzunluk**' adlı yazısında;

"Kısa öykünün boyutları da sanırım tartışılabilir. Kesinleyici tanımlar getirmeden, burada da eleştirmenlerle öykücüler arasında anlaşmalar olabileceği gibi, ayrılıklar da olacaktır.

- Öykü – uzun öykü – kısa öykü – kısa kısa öykü – novella...

Hangisi öykü? Elbette tümü, denilebilir. Ben diyemiyorum. **Füruzan**'ın '**Gül Mevsimidir**' adlı 'uzun öykü'sü ile, kendisinin de çok sevdiği 'Nehir' adlı öyküsü bir arada han-

gi tanım içinde anlatılabilir? İkisi de öykü mü – 'Gül Mevsimidir, uzun öykü', '**Nehir**'de kısa öykü', demek yeterli mi? Sanırım değil. '**Gül Mevsimidir'**, uzun öykü', ama öykü değil – '**Nehir**' ise 'kısa öykü' ve öykücülüğümüzün başyapıtlarından... Bu yargıyı açıklamaya çalışalım...

'Gül Mevsimidir'i öykü düzleminde kurgulanan bir anlatı olarak değerlendirmekten yanayım. Ayırt edici yanlarından biri, anlatının birinci kişisi ve öykünün anlatıcısı olan Mesaadet Hanım'ı da anlatan bir üst-anlatıcının varlığı. Demek ki kendi dünyasını anlatan, iç dünyasını dışavuran Mesaadet Hanım, kendisince anlatılmadan (birinci kişi adılıyla) yanı sıra, bir de üst-anlatıcı tarafından anlatılmaktadır –öznel anlatımın yanı sıra, nesnel anlatımca. Kendisi tarafından anlatılan öykünün öznesiyken, üst anlatıcının anlattığı öykünün nesnesi konumunu alır.

Nedret Tanyolaç Öztokat'ın yetkinlikle çözümlediği bu durum, '**Gül Mevsimidir**'i öykünün uzağına çekip, onu kendine özgü bir yere, yazınsal tür basamaklarında öykünün bulunduğu yerden başka bir basamağa çeker. Öykü sanatı, '**Gül Mevsimidir**'in taşıdığı yükü kaldırmaya gönül indirmez...

Nedret Tanyolaç Öztokat, 'Öykü daha ilk yaklaşımda birden çok okuma eksenin varlığını okuyucuya duyurur,' diyor. İşte tam da bu yüzden, '**Gül Mevsimidir**' kısa öyküsünün dışında bir türü imlemektedir, diyorum ben de. Gerçi 'duyurur' denmesi bir belirsizlik yaratıyor. Okurun bu belirsizliği aydınlatması gerekebilir...

Nedret Tanyolaç Öztokat'ın anlatmak istediği, '**Gül Mevsimidir**'in belirtisel oluşu değil de düpedüz birden çok okuma eksenini - örtülü olmayan (açık) okuma eksenlerini – ortaya, okurun önüne koymasıdır.... s.35-36" diye devam ederek gerekçelerini anlatıyor Semih Gümüş.

"Kısa öykünün uzunluğunu bir ölçüt olarak almak, öykü yazarlarını tedirgin edebilir. Bunu bir sınırlama, ölçüt koyma, ilke belirleme olarak almazsak, uzunluğun kısa öyküyü anlamamıza yardımcı olacağını söyleyebiliriz. Adı üstünde: kısa öykü. Hem de iki düzeyde birden:

Oylumu, sözcük sayısı bakımından kısa: Sanırım beş yüz sözcükle en çok beş bin sözcük arasındaki uzunluk kısa öykü için bir çerçeve kurabilir. Beş bin sözcüğü aşan öyküleri uzun öykü olarak adlandırmakta demek ki bir sakınca görmeyeceğiz!

İkincisi ve sanırım daha az üstünde durulanı, kısalık ölçütünün anlambiçimine değgin yanları. Sonunda kısa öykünün öyküsü de kısadır, anlatı zamanı da; anlatının hızı çok yüksek olduğu için, öykü uzamı da... Uzun anlatının yavaşlığına karşılık kısa anlatının an içindeki hızı... s.38"

(S.Gümüş, 'Öykünün Bahçesi', s.35-38)

6. Bölüm

6. Diğer Türlerden Yararlanılarak Yazılan Öyküler

Biçim ve içerik olarak farklı metin türlerinden yararlanılarak: mektup, günlük, bildiri, tamim, emir, genelge tarzı veya öykünün içine resimler, evrak fotokopisi, farklı nesneler ilave edilerek, görsel ve işitsel unsurlara gönderme yaparak yazılmış öyküler.

İçinde, kalıp sözcükler, deyimler, yerel ağız, atasözü, türkü, şarkı, mektup, gibi unsurları barındıran öyküler.

6.1. Mektup Biçiminde Yazılan Öyküler

Haldun Taner'in, '**Yalıda Sabah'** adlı öykü kitabındaki, '**Şeytan Tüyü**' adlı öykü mektup formunda yazılmış. Almanya'da kaçak işçi olarak çalışan bir Türk'ün, Türkiye'deki amca oğluna yazdığı bir mektup. Bazen yerel ağız da kullanılarak Alman gelencği ve insanını anlatan bir öykü

'Şeytan Tüyü' adlı öyküden;

"Sevgili Hidayer Ağa.

Evvele selam edip hatırı şerifini istifsar ederim..." diyerek başlayıp, (...) "Yakında görüşmek üzere çüz.

Emmin oğlu, Ökkeş Topalmusagil" diyerek biten bir öykü.

(H.Taner, 'Şeytan Tüyü', 'Yalıda Sabah', s.70-81)

Ahmet Önel'in, '**İzmirli Öyküler'** adlı öykü kitaptaki, '**Yokülke'de Bir Don Kişot'** adlı öykü. Büyükşehir'den

kaçarak, Ege'de küçük bir sahil köyüne yerleşen bir kişinin öyküsü. "14 Ekim ..., Sevgili dostum," diye başlayan öykü.

(A.Önel, 'Yokülke'de Bir Don Kişot', 'İzmirli Öyküler', s.12-18)

6.2. Günlük Biçiminde Yazılan Öyküler

Ayfer Tunç'un, **'Taş-Kâğıt-Makas'** adlı öykü kitabındaki, **'Suzan Defter'** adlı öykü, günce biçiminde yazılmış. Aynı tarihle başlayan iki ayrı günlük. Biri erkek diğeri kadın, iki kişiye ait günlük. Sağlı-sollu iki sayfada başlayan ve yine arka sayfalarda da (tek-çift) devam eden günlük-öykü biçiminde devam etmiştir. Yani, tek sayılı sayfada başlayan öykü, tek sayfada; çift sayılı sayfada başlayan öykü, çift sayfada devam ederek, okur'u dikkatli okumaya yönlendirmektedir. İkisi bir arada okunduğunda ise farklı yorumlanabileceği gibi, yine okuru okumaya zorlayan uzun bir öykü çıkmaktadır karşımıza.

(A.Tunç, 'Suzan Defter', 'Taş Kağıt-Makas', s.73-191)

Murat Gülsoy'un, Ayfer Tunç'un **'Suzan Defter'** adlı öyküsü için yazdığı yazı, özellikle günlük biçiminde yazılan öyküler ve metinler için açıklayıcı ve doyurucu bir yanıt olsa gerek; "...Okur, iki ayrı dünyayı okumaktadır. Farklı insanların günlükleri, mektup olmayan mektuplar gibi okunabilmekte, yaşadıkları hikâyeler kendi bakış açılarından verilirken oluşan kesişimler ve çelişkiler öyküye garip bir metafizik boyut kazandırmaktadır. Edebiyat metninin kendisi, yaşamı temsil etme gayretinde olmayıp (gerçeklik yanılsamasını yaratmaktan bir an geri durmayarak) kendi gerçekliğini yaratırken bize yeni bir algı kapısını aralamaktadır. Bence edebiyat estetiğinin amacı da budur: biçimsel arayışların gerçekliğe dair önermelerde bulunması... Günlük biçiminde kaleme alınmış bir anlatıda zaman sorunu da başka bir boyut kazanır..."

(M.Gülsoy, 'Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık', s.175-176)

Murat Gülsoy'un '**Bu An'ı Daha Önce Yaşamıştım'** adlı öykü kitabındaki '**Zaman Makinesi'** adlı öykü günlük biçiminde yazılmış.

(Murat Gülsoy, 'Zaman Makinesi', 'Bu An'ı Daha Önce Yaşamıştım', s.69-83)

6.3. Diğer Yazı Türleri ve Belgeleri Barındıran Öyküler

(Bildiri, Tamim, Emir, Genelge, Resimler, Evrak Fotokopisi, Farklı Nesneler Eklenerek Yazılan Öyküler)

Leyla Erbil'in, '**Gecede'** adlı öykü kitabındaki '**Çekmece'**, adlı öykü. Dursun Kaymak adlı denizcinin mektup biçiminde karısı Saliha'ya yazdığı metinden oluşan öykü.

(L.Erbil, 'Çekmece', 'Gecede', s.56-63)

6.4. Söz ve Söze ait Unsurları Barındıran Öyküler

(İçinde, Kalıp Sözcükler, Deyimler, Yerel Ağız, Atasözü, Türkü, Şarkı, Gibi Unsurları Barındıran Öyküler)

Ethem Baran'ın, **"Bozkırın Uzak Bahçeleri"** adlı öykü kitabındaki, **"Yaş Kiremitten Su Damlar"** adlı öykü. İçinde, kalıp sözcükler, deyimler, yerel ağız, atasözü, türkü, şarkı, mektup, gibi unsurları ile mektup yerine konuşmalarını kasete alarak kardeşine gönderen (**kasetle mektuplaşma**), biçim ve içerik olarak farklı bir öykü.

(E.Baran, 'Yaş Kiremitten Su Damlar', 'Bozkırın Uzak Bahçeleri', s.117-130)

6.5. Bölüm ve Zaman Dilimlerine Ayrılarak Yazılan Öyküler

Her bir bölümü ve bölümleri (1-2-3...) numaralandırarak; saat, zaman dilimi (gün, ay, yıl, mevsim) biçiminde yazılanlar; çok önce, yıllar sonra, çocukluk, gençlik, yıllar

sonra gibi zaman dilimlerine yönlendirme ve koşullandırma yapılarak yazılan öyküler gibi **Memduh Şevket Esendal**'ın, **'Mendil Altında'** adlı öykü kitabındaki, uzun sayılabilecek otuz sayfalık '**Saide**' adlı öykü. Bu öykü, -1'den, 9 dahil- numaralandırılarak yazılmıştır. Bu öykü konunun anlatımını ve açıklayıcılığını göz önünde bulundurursak; okur'u rahat okuma ve bölümler arası bir soluklandırma; yazar'a da buna benzer, yazma aşamasındaki engellerin aşılması için yapılmış olabilir. Bu tür öyküler kısa, orta ve uzun yapıda olup, yazara göre değişen farklı gerekçelerle başvurulabilecek biçimlerdir.

(M.Ş.Esendal, 'Saide', 'Mendil Altında', s.181-210)

Refik Halit Karay'ın, **'Memleket Hikâyeleri'** adlı öykü kitabındaki **'Yatık Emime'** adlı öykü. Bu öyküde; -I'den başlayarak VI bölüm olarak numaralandırılmıştır.

(R.H.Karay, 'Yatık Emine', 'Memleket Hikâyeleri', s.11-38)

Sabahattin Ali'nin, **'Değirmen'** adlı öykü kitabındaki, **'Komik'i Şehir'** adlı öykü. Bu öykü, -1'den, 9 dâhil- numaralandırılarak yazılmıştır. Bu öykü, (1928) yazarın ilk öykülerindendir.

(S.Ali, 'Komik'i Şehir', 'Değirmen', s.122-137)

İnci Aral'ın, '**Ağda Zamanı'** adlı öykü kitabındaki, aynı adlı öykü. Aybaşları ve ay sonları (Mart Başı, Mart Sonu, Nisan Başı, Nisan Sonu, Mayıs Ortası) zamanlara yönlendirme ve anlamlarına dair göndermeler yaparak yazmış.

(İ.Aral, 'Ağda Zamanı', s.21-31)

Tarık Güney'in, **'Kırık Bir'**, adlı öykü kitabındaki **'Kumaş'** (s.12-13) adlı öykü. Saat saat, günlük halinde yazılmış iki sayfalık kısa bir öykü.

Günlük; saat saat yazılmış, 22 Mart Perşembe saat 09.00 da başlayıp, 23 Mart Cuma Saat 11.45'de bitmiştir. Toplam iki gün. Öykü çok kısa; ancak içeriği ve zamanı itibariyle hayli geniş okumalara açık; üçüncü bir güne şans tanımayacak kadar ideolojik ve gerçekçi bir öykü.

(Tarık Güney, 'Kumaş', 'Kırık Bir', s.12-13)

Yekta Kopan'ın, '**Yedi Derste Vicdan Muhasebesi'** adlı öykü kitabındaki '**Şey'** adlı öykü. Adından da anlaşılacağı gibi yedi bölümden oluşmaktadır. Bunlardan her biri saat vurgusu yapılmadan, bir zaman diliminden söz ediyor.

"1. Menüsküs Ameliyatı (Gece), 2. Yoğurtlu Kereviz Salatası (Sabah), 3. Budala (Öğlen), 4.Konuşma: Çay Saati (Öğleden önce), 5. Mavi Tüylü Muhabbet Kuşu (Öğlen), 6. Konuşma: Unutulan (Öğleden sonra), 7. Mola Yeri (Gece Yarısı)

(Y.Kopan, 'Şey', 'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi', s.9-36)

Müge İplikçi'nin, '**Perende'** adlı öykü kitabındaki '**Kronolojik Sorgular'** adlı öyküsünde; öykünün adından da anlaşılacağı gibi hem bir erken anlatım imkânı sağlamış hem de, Çok Önce, Gençlik I, Gençlik II ve bunları da yıllara bölerek; geçmişten günümüze veya öykünün kurgusuna, gerçekliğine bir zaman göndermesi yapılarak yazılmıştır. (s.77-83)

(M.İplikçi, 'Kronolojik Sorgular', 'Perende', s.77-83)

Faruk Duman'ın, '**Av Dönüşleri'** adlı öykü kitabı. Kitaptaki, '**Yengecin Günlüğü'**, sayı ve sözcüklerle bölümlere ayrılırken; 'Pancar Vagonları', 'Camların Buğusunun İçinde', ve 'Av Dönüşleri', öyküde kahramanların ve mekanların (İşçiler, Üç Hayvan, Kulübe, İşte Topal'ın Acıklı Hikâyesi...) anlatıldığı bölümlere ayrılarak öykülenmiştir.

(Faruk Duman, 'Av Dönüşleri')

7. Bölüm

7. Fantastik, Fantazi (Fantezi), Bilim-Kurgu, Masalsı, Epik Öyküler

Bu tür ve türlerin, hayal, düş ve imge yönü itibariyle, öyküye kaynaklık eden başlıca unsurlardan biri olarak ta adı anılmaktadır. Öykücülüğümüzde bu alanda hayli kaynak var. Benim bu çalışmamda örnek alacağım üç kitap. Bunlar sırasıyla: Birincisi: **Yiğit Değer Bengi**'nin '**1002. Gece Masalları**' adlı (öykü seçkileri) kitabı. İkincisi: **Ahmet Say**'ın '**İpek Halıya Ters Binen Kedi**' adlı öykü kitabı.

Üçüncüsü: Bilim-kurgu yazını hakkında, '**Öykü Yazmanın Sırları**' ile **Orhan Duru**'nun, söyledikleri.

7.1. Fantastik Öyküler

Yiğit Değer Bengi'nin, '**1002.Gece Masalları**' adlı (öykü seçkisi) kitabı. Yazarın kendisi de dahil, on dokuz yazar'dan derlediği birer öykü ile toplam **on dokuz** adet öyküyü bu kitapta toplamıştır. Kitaba, Bülent Somay tarafından bir 'sunuş' yazısı ve Yiğit Değer Bengi (Hazırlayan) tarafından da Fantastik, Fantazya, Fantastik edebiyata; kitabın oluşumu, gelişimi, ve çalışma yöntemine dair görüşleri yer almıştır.

Bülent Somay, '**1002. Gece Masalları**' 'Sunuş' yazısında bu kitaba, anılan başlıklara ve bu türe dair hayli kapsamlı bir değerlendirme yapmış. Yazısının başlangıcında: "Sanıyorum bu seçki Türkiye'de bir ilk: Fantastik öyküler

derlemesi. Aslında başka dillerde de çok sık görülen bir şey değildir fantastik öykü derlemeleri; çünkü fantazi (kapı komşusu bilimkurgudan farklı olarak), öyküden ziyade romana yatkındır; koca bir dünya kurmak için yere ve zamana ihtiyaç vardır ne de olsa. Ancak bu seçkideki bütün öyküler, kabaca Tolkien ile başlatabileceğimiz Fantazi Edebiyatı kategorisine girmiyor. Öte yandan hepsinin ortak bir yanı var, o da anlatı yapılarının "fantastik" bir çekirdek çevresinde kurulmuş olması. Demek ki daha genel bir kategoriden, Fantazi Edebiyatını da içeren bir "Fantastik" ten söz ediyoruz burada.

Belki daha başta bir an durup "Fantazi Edebiyatı" ile "Fantastik" kavramını birbirlerinden tam olarak ayırmaya çalışmamız gerek: Fantastik, her zaman, her yerde, yazının ve konuşmanın söz konusu olduğu her durumda karşımıza çıkacaktır. Odysseus'un Sirenleri, Lukianos'un bilinmez denizlere yolculuğu, Gulliver'in akıllı atları, Cyrano de Bergerac'ın güneşe ve aya gidişi, Doktor Frankenstein'ın yaratığı, Dorian Gray'in yaşlanan portresi, Doktor Jekyll'ın Mr. Hyde'ı, Wells'in görünmeyen adamı, Gregor Samsa' nın dönüştüğü böcek, her boy ve soydan vampirler, hortlaklar, hayaletler, bunların hepsi "Fantastik" kavramının çerçevesi içinde yer alırlar. Yazarın "bugün ve burada"sında deneyimle(ye)mediği, geçmiş bilgilerinden çıkarsayamayacağı, ancak varolan bilgiyi kendi hayal gücüyle harmanlayarak türetebileceği şeylerdir muhayyelenin yaratı(k)ları..."

(B.Somay, '1002. Gece Masalları' s.7-8)

Yiğit Değer Bengi, hazırladığı bu kitabın, **'1002. Gece Masalları'** Önsöz'ünde**:** "Son yıllarda bu alanda birçok eser verilmiş olmasına rağmen Fantastik, Fantazya, Fantastik Kurgu gibi tanımlar hâlâ tam olarak yerini bulmuş değildir. Ama yazarlar şüphesiz ki eser vermek için türün

tanımlanmasını beklemezler, aslında bunun tam tersi doğrudur.

Fantastiğin bir tür olup olmadığı ya da eğer türse sınırlarının ne olduğu ve nasıl sınıflandırılabileceği sorunları eser veren yazarı yalnızca dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Elinizde tuttuğunuz öykü seçkisi de hiç kuşku yok ki, var olabilmek için bu tanımlamalar içinde kendisine bir referans noktası seçmeli, belli başlı kabulleri dikkate almalıydı. Bu kitap için Fantastiğin ne olduğuna –aslında daha fazla– ne olmadığına dair, esnek olmakla beraber bir kabulde bulunuldu.

Phantasme (1) Eski Yunanca'da düş, hayal, imgelem anlamına gelmektedir. Bizim bugün Fantastik dendiğinde ilk aklımıza gelen tanım hiç şüphesiz birtakım olağandışı, hayal mahsulü ve doğaüstü anlatıların rastlandığı edebi metinler olmaktadır. Belki bu bir dereceye kadar doğrudur da. Ama tabii bu metinleri sınırlamak kaydıyla.

Bir türden bahsedildiğinde temel alacağımız metinlerin tamamı çağdaş edebiyat kapsamında olmalıdır yoksa olağandışılıkların konu edildiği peri masalları, dini metinler, mitolojik hatta bazı tarihsel metinler ile akıl ve bilimsel gerçekliğin temel alınmadığı her türlü karalamayı dikkate almak gerekirdi.

O halde bir sınırımız zaten vardı; "akıl ile bilimsel gerçekliğin temel alınmadığı" dediğimizde Fantastik kavramını iyi karşılayan bir sözcük daha bulmuş oluyoruz: Akıldışı.

Hiç şüphesiz eski inanç sistemleri bugün bize inanılmaz gelen bazı metinlerin birer gerçek olarak ortaya konulmasından ibaretti. Bu metinler o zamanlar için akıldışı değildi. Ama akıldışılık pek tabii ki zamanla değişebilen bir tanımlama. Nail Gaiman bir zamanlar dini metinlerin gerçeği

konumundaki kimi tanrıları modern edebiyat şemsiyesi altında romanına davet ettiğinde artık akıldışı ve dolayısıyla Fantastik iklimine adım atmış oluyordu.

O halde akıldışı kavramlar içeren her edebi metin Fantastiktir diyebilir miyiz? Edebiyat kuramcısı Tzvetan Todorov, Fantastik (Edebi Türe Yapısal Bir Yaklaşım) isimli eserinde bu edebi türü çok daha farklı bir şekilde tarif ediyor. Ona göre akıldışılıkların edebi eserin gerçeklik evreni ile çelişmesi, dahası olağandışına yaklaşımda kararsızlık ve muğlâklık içermesi gerekmektedir. Hatta Todorov'a göre Fantastik türünü ayırt eden etmen, bu kararsızlıktır. Ve dahası bunu sadece imgelerle değil doğrudan yapması gerekmektedir... "

(Y.D.Bengi, '1002. Gece Masalları', s.13-14)

Her iki yazı da bu anılan tür ve tür'lere ait görüş ve daha fazlasını kapsamaktadır. Seçkide, '1002. Gece Masalları'nda yer alan öykücüler ve öyküleri ise sırasıyla:

"Barış Müstecaplıoğlu, 'İksir Ustaları'; Giovanni Scognamillo, 'Kâbuslar Mağarası'; Nazlı Eray, 'Harita'; Ümit Kireççi, 'Kıyamet şıkları'; Kadir Aydemir, 'Kara Uyku'; Altay Öktem, 'Oyun'; Arzu Çur, 'Ellerinizi Arkanızda Tutun!; Ferhan Ertürk, 'Helena'; Yiğit Değer Bengi, 'Son Kahraman'; Gündüz Öğüt, 'Ölümsüz Kağan'; Orhan Duru, 'Kadınlar'; İzzet Yasar, 'Çalışkan Ruhlar'; Evren İmre, 'Sfenksin Doğuşu'; Levent Şenyürek, 'Çiçekler Dondu'; Çiler İlhan, 'Vulgata'; Sadık Yemni, 'Bekleme Odası'; Levent Mete, 'Sınırsız Düşünce Özgürlüğü'; Muammer Yüksel, 'Oyundan Çıkmak İster Misin?'; İhsan Oktay Anar, 'İnşaat İşçisi Rıfkı'nın Dehşet Verici Akıbeti' (s.5-6)"

'Harita' adlı öyküden;

"Ankara'nın unutulmuş bir sokağında; daracık, karanlık bir sahaf dükkânı vardır. Arada sırada uğrarım oraya, tozlanmış eski kitaplara göz atarım. Küflü ciltleri dikkatimi çeker, orada genzime bir toz kokusu dolar, bir köşede, kurt delikli bir masada oturan gözlüklü yaşlı sahafla biraz hoşbeş ederim; sonra tekrar güneşli sokaklara çıkar giderim... s.42" diye başlıyor öykü.

Sahafı, sahaf dükkânını anlatan (betimleyen) ben öyküsel anlatıcı, Sahaf'ın teklifi üzerine dükkânına yeni getirilen / satılan eski haritaları kahramanımıza satar. Bu harita kişisel yorumlara dayalı, değişik ve ilginç bir harita. Ülkeler ve yerleri farklı; yeni yeni yerler ve adalardan oluşan bir harita. Dahası "Özel yorumlu bir Genel Erkek Haritası... s.44" Kısaca, şifreli de diyebiliriz bu harita için. Kahramanımız ve arkadaşı bu haritayı yorumlamaya kalkışınca, olan olur; vücutlarını değişik yerlerinde yara ve bereler oluşmaya başlar, bunalıma girerler ve haritayı getirip sahafa iade ederler. Ama bu kez de başka harita alırlar sahaftan ve sorarlar:

"Aman bir problem çıkmasın; dün geceki gibi."

"Yok, çıkmaz. Bu kalantor haritalarını üniversitelere veriyoruz. Ekonomi ve istatistik dersleri için."

"Tamam öyleyse. Sar iki tane. İki de kılavuz. Sağ olasın. Hadi eyvallah. s.55" diyerek öyküyü bitirir

(N.Eray, 'Harita', '1002. Gece Masalları', s.42-55)

'İksir Ustaları' adlı öyküden; "Bir şeyleri değiştirebileceğime inandım mı hiç? Hayatımdaki tüm güzelliklerden bir bir vazgeçerken, bu ıssız ormanda delicesine bir çalışmanın içine dalarken bir şeyleri değiştirmeyi bekliyor muydum

gerçekten? Yoksa sadece hiçbir şey yapmıyor olmanın acısından mı kaçıyordum?...s.21" diye başlıyor.

(B.Müstecaplıoğlu, 'İksir Ustaları', '1002. Gece Masalları', s.21-36)

Görüldüğü gibi; öykünün isminden başlayarak bir erken anlatımın içinde yazar. İksir ustası birden fazla. Esas kahramanımız sorularla başlayarak bu yaptığı çalışmaları insanlık yararına ve kendini tatmin derecesinde sorgulamalar bunlar. Issız bir ormanda, (kalabalık ormanlar da var elbette) tek başına bir çalışma bu. Yaptığı bu işle sadece kendini mi kandırdığını sanıyor. Ancak bu çalışmayı yaparken aynı zaman da bir tedirginlik yaşıyor kahramanımız, bir şeyleri değiştirip değiştirmeyeceğine dair. Tedirginliği devam ediyor bu çalışmanın aynı zamanda bir kendinde kaçış mı: kısaca boş işlerle mi uğraştığı yönünde. En önemlisi de kahramanımızın yaptığı işe ve mesleğine dair bir erken anlatım elbette ki, 'İksir'.

Bu genellikle masallarda adı geçen bir şurup ve içecek olarak günümüze kadar gelmiştir. İksir polisiye ve diğer edebi türlerin de kullandığı bir içecek. Bu maddenin yapımı ise kimyasal ve ilaç karışımı bilimsel bir çalışma olduğuna göre; hem dil açısından masalsı, fantezi, hem de kurgusal açıdan bilim-kurgusal bir anlatım. İçinde polisiye unsurları da barındıracak sanırım? Belki de en azından polisiye türü öykülerin konusu olacak bir anlatıma da bizi göndermektedir. Diğer bir kahramanımız da var elbette. Bu kahramanımızın da muhtemelen karşı görüşlü, karşık, çelişikli veya kötü olacağı; ama onun da bu işten (iksir) kahramanımız kadar anladığı zaten öykünün adından da anlaşılmaktadır.

Mekân yeni ve bilinmez bir yer (Perg), Kahramanımız Arulet, Diğer kahramanımız Maren. Öykünün sonuna doğru iki kahramanımız daha yer alıyor, Guorin ve Nela.

7.2. Fantastik ve Bilim-kurgusal Öyküler

Orhan Duru, **'Bilim-kurgu Geleceğin Habercisi'** adlı yazısında: "Ben isim babası olarak 'bilim-kurgu'yu daha doğru buluyorum. Bu sözcük daha işlevsel. Burada bilimden yola çıkarak kurgu üretiyoruz. Ayrıca artık kimse kurgu-bilim demiyor.

Bilim-kurgu öyküsü geçmişte de geçebilir, gelecekte de. Geçmişte olayları alt üst ederek bilim-kurgu yazanlar da var. Örneğin Robert Sılverberg bir yapıtını, Türklerin Viyana'yı ardından tüm Avrupa'yı ele geçirdikleri varsayımı üzerine kurmuştu. Geleceğe gelirsek o kadar kötümser olmaya gerek yok.

Çağdaş bilim-kurgular çok farklı yaklaşımlar gösterebiliyor. Kimi yazarda ütopyacı bir çizgi, başkasında da hiciv anlayışı görülebiliyor. Ancak çoğunlukla korku unsuru ağır basıyor. Bilim-kurgu yazını geniş bir alan. Bir yöntem olarak her yazar kendine göre kullanabilir. Bu arada korkuyu da ön plana alanlar çıkabilir. Ama bilim-kurgu salt insanları kor-kutmak için yazılmaz. Korku unsuru en çok bilim-kurgu fılmlerinde görülüyor. Ama onların içinde iyimser olanlar var. Örnek olarak E.T.'yi anımsatabilirim.

(...)

"Bilim-kurgu ve fantezi ağırlıklı yazın daha küreselleşme söylemi çıkmadan da vardı. O söylem ortadan kalktıktan sonra da var olmayı sürdürecek. Bilim-kurguda biraz bilimsel koku olmalı. Adı üzerinde bilimsel verilerden ya da bilimsi varsayımlardan yola çıkmak gerekiyor. Katı bilim-kurgu budur. Bunun dışındakiler ise fanteziye girer. Ben kendimi şu ya da bu kurala bağlı görmek istemiyorum. Bir öyküde akıl almaz olaylar olabilir. Yeter ki bu olaylar kendi

içinde inandırıcı ve sürükleyici bir biçim alabilmiş ve ona göre anlatılabilmiş olsun..."

(O.Duru, 'Öykü Yazmanın Sırları', s.71-74)

Orhan Duru, aynı kitaptaki; 'Olasılıklar **yazını bilim-kurgu ve bu yazının gelişimi**" adlı başlıkta ise: "Bilim-kurgu tanımı güç kavram. Bu nedenle kimi zaman 'düşçülük' fantezi, kimi zaman da UFO'culuk ile karıştırılıyor. Şimdiye kadar 'bilim-kurgu' için çeşitli tanımlar yapıldı. Örneğin Michel Butor, bilim-kurguyu bilimin izin verdiği oranda, olabilecekleri kullanan, gerçeklerle sınırlı bir düşçülük olarak tanımlıyor.

Kinsley Amis'in yaptığı gibi başka tanımlamaya gidilebilir. Bilim ve teknolojik gelişmelerin getirdiği yeni sorunları ileri götürerek geleceğe yönelik durumlarla ilgilenen bir yazın türü olarak algılanabilir. Ortaya çıkan yeni buluşların, yeni bilimsel gelişmelerin yaratabileceği olanaklar, yeni olasılıklar, olumlu ya da olumsuz bir biçimde ele alınabilir.

Kısacası bilim-kurgu varsayımlara dayanır ama bu varsayımların olabilirliği ya da okura sunuluş biçimi bilimsel ya da bilimsi olmalıdır. Dolayısıyla gerçeğe yakın olasılıklar üzerinde yaratılmış bir kurgusal tür olarak algılanabilir bilim-kurgu..."

(O.Duru, 'Öykü Yazmanın Sırları', s.75)

7.3. Masalsı Öyküler

Ahmet Say'ın, '**İpek Halıya Ters Binen Kedi**' adlı 'Epik Hikâye' adlı öykü kitabı. Hem '**epik hikâye**', hem '**öykü**' hem de '**masalsı öykü**'. Elbetteki bu sadece benim veya yazarın söyledikleri ile ilgili ve sınırlı değildir. Yazılan ve anlatılan her metne ait değerlendirmeler ve farklı anlamlandırmalar yapılabilir.

Öyküleri ad'ları dahil, anlatımı ve dile ait tüm unsurlar masalsı. Sözlü geleneğin (tekerlemeler, kalıp sözler, deyimler...) ve geleneksel söz sanatlarını dilinden yararlanarak, toplumsal yaşamdaki kurnazlıkları, saflıkların ön plana çıktığı öykülerden oluşmaktadır.

Bu kitapta ayrıca öykü adları kedi izlekleri üzerinden trajikomik (kara mizah) olaylarla örülü; içinde 'bildiri'lerin ve 'belge'lerin çerçeveye alınarak göze ve belleğe seslendiği, yasaların kimler için hazırlandığı, kimi koruduğu; Ticaret dair, yasalar ve bildirilerin yanı sıra Hadis-i Şerif ve diğer söylemlerin de yer aldığı öyküler. Öykülerdeki ticari mekânların çoğu At Pazarı'nda geçmektedir.

'İncir Yaprağı Arayan Kedi' adlı öyküsünden;

"Az gittim uz gittim, dere tepe düz gittim, altı ay bir güz gittim, bir de dönüp baktım ki, ben hâlâ işsizim!

Hapiste olmak bin kere evla! Çünkü onun bir adı var. Adı Hapis. Dışarı çıkamazsın, dilediğin yere gidemezsin, herhangi bir iş yapamazsın... Ama bunun bir gerekçesi var, adı var: Hapis...

Ya işsizlik? İşsizliğe ne demeli?..." diye devam ediyor öykü.

BİR ŞİİR:

"İşsizlik, o en büyük hapisane!"

(Metin Demirtaş)

Ayrıca bir de dize ekliyor öyküsüne:

(A.Say, 'İncir Yaprağı Arayan Kedi', 'İpek Halıya Ters Binen Kedi', s.13)

8. Bölüm

8. Metinlerarası İlişkilerle Yazılan Öyküler

Diğer sanat disiplinlerinden biri veya birkaçıyla veya herhangi bir metnin bir unsuruyla ilişkilenerek (esinlenerek, eklenerek, ekleyerek, gönderme yapılarak...) yazılan öyküler.

En sık rastlanan ve metinlerarası ilişki kurulan öykülerin kahramanları arasında Gogol ve Gogol'un Palto'su; Çehov'un duvarda asılı duran tüfeğe yüklenen anlam (neden-sonuç) ve ilişkisi; Kafka'nın kahramanı Gregoru Samsa; İlyada ve Odessa'nın konu ve kahramanları; diğer, yerli ve yabancı hikâye, masal kahraman ve konularına gönderme yapan metinler.

Yazarın, daha önce yazılmış bir öyküsünün biçim ve içeriksel herhangi bir unsuruna, gönderme yaparak yeni bir öykü oluşturması. Bu tür öyküler farklı biçimlerde oluşturulmuştur. Bu öyküler yazarın farklı kitaplarında yer alacağı gibi, aynı kitapta birbirleriyle metinlerarası ilişki içine girmiştir. İçeriğinde, daha önce ölmüş olan bir öykü kişisi / kişileri veya kahramanları diğer bir öyküde canlanıp karşımıza çıkmaktadır. Bir başka boyutu ise aynı kahramanlar, farklı öykülerde karşımıza çıkmaktadır.

Bu tür öyküler roman bütünlüğünde okunabilir.

(Bu tür öyküler, geçmişten günümüze birçok yazarın denediği bir alan...)

Kubilay Aktulum, Metinlerarasılığın ne ve nasıl geliştiğine dair yaptığı çalışmada; "Metinlerarası özellikle 1960'lı yıllardan sonra yazılan ve postmodern olarak adlandırılan Yeni Roman temsilcilerinin (Butor, Simon, Robbe-Grillet, Sarraute) romanlarında geniş bir uygulama alanı bulur. Gerçekten de düzgü düzeyinde, metinlerarasılık, postmodern romanı belirleyen en önemli özellik durumuna gelir. Postmodern söylemi (yazıyı) geleneksel söylemden (yazıdan) ayıran en temel özellik onun metinlerarasına yani farklı alanlara açılabilir olma özelliğidir..." (...)

Metinlerarası, içerisinde yaşadığımız çağın düşünsel ve ekinsel tarihine bağlıdır. Çünkü günümüzde metinlerarasılık yalnızca romanda değil, genelde tüm sanat alanlarında –resim, yontu, sinema, mimari vb.- artık var olan bir olgudur..." (...)

Barthes, öğrencisi Kristeva'nın metinlerarası olgusunun varlığını pek çok eleştirmen gibi benimser. Metinlerarası ilişkiler yazınsal metinler olduğu kadar, türler ve söylemler arasındaki alışverişi de gösterdiği için Barthes, yazınsal metinlerin, türlerin ve söylemlerin aralarındaki metinlerarası, türlerarası ve söylemlerarası etkileşimlerini, 'içerisinde her tür sözbilimsel kuralın, her türlü konunun, her türden dizgenin karıştığı bir 'bilgi ayrışıklığı' olarak adlandırır..." (...)

Bizi bir metinlerarası olgudan söz etmeye götüren 'alıntı', 'gizli alıntı', 'anıştırma', gönderge', 'yansılama', 'öykünme', 'anlatı içinde anlatı', 'basmakalıp söz' vb..." (...)

(K.Aktulum, 'Metinlerarası İlişkiler', s.9-14)

8.1. Diğer Eserlerdeki Kahramanlara, İzleklere, Olay ve Olgulara Gönderme Yaparak Yazdan Öyküler

Murat Gülsoy'un, '**Bu An'ı Daha Önce Yaşamıştım**' adlı öykü kitabındaki, '**Genleşen Kafka Metni**' '**Yola Çıkış**' öyküsü. Kafka'nın öyküsünden yola çıkarak; birden başlayıp, beş dâhil, her başlıkta ve her yeni bir cümle eklenerek çoğalıyor.

Ayrıca, kitaptaki diğer on altı adet öyküde de farklı anlatım ve biçimler denemiştir yazar.

Franz Kafka'nın, '**Yola Çıkış**' adlı öyküsü;

"Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Uşağım ne dediğimi anlamadı. Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine. Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir, diye sordum. Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti. Kapıda beni durdurup sordu: "Bey, nereye gidiyorlar?" – "Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim." – "Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım. "Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."

(F.Kafka, 'Yola Çıkış', 'Hikâyeler', 'Bir Savaşın Tasviri', s.108)

'YOLA ÇIKIŞ + 1' adlı öykü.

"Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendi, mi bile şaşırtacak kadar donuktu. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık bir değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir, diye sordum.** Belki de sormamalıydım. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey, nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. **– "Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim."** Başka ne diyebilirdim ki...**– "Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım.

'YOLA ÇIKIŞ + 2' adlı öykü.

"Atımı ahırdan alıp gelmesini buyurdum. Sesimin tonu kendimi bile şaşırtacak kadar donuktu. Dün gece gördüğüm düşlerin etkisinde olmalıydım. **Uşağım ne dediğimi anlamadı.** Aslında göründüğü kadar alık bir değildi, sadece aklına yatmayan işleri yapmamak gibi bir özelliği vardı. Aldırmadım. **Kendim gittim, eyerleyip bindim üzerine.** Atım bu beklenmedik yolculuk fikrinden hoşlanmışa benziyordu. Sabah serinliğine karışan sıcak ve heyecanlı nefesi uşağımın yüzünü yalayıp geçiyordu. **Uzaktan bir boru sesi işitip, bu nedir, diye sordum.** Belki de sormamalıydım. Cevabını bildiği soruları sormamalı insan. **Uşağın bir şeyden haberi yoktu ve bir şey de işitmemişti.** Ya da bana öyle söylemeyi tercih etti. Duyması da gerekmiyordu zaten. **Kapıda beni durdurup sordu: "Bey, nereye gidiyorlar?"** İnsanı güç duruma düşüren sorulardan biriydi bu. Ona anlayabileceği bir cevap vermem mümkün değildi. **– "Bilmem," dedim, "buradan uzağa işte, buradan uzağa, hep uzağa buradan, ancak böylelikle hedefime ulaşabilirim." B**aşka ne diyebilirdim ki... Sıradan insanlar ancak hedeflerden söz edildiğinde rahatlarlar. **"Demek hedefinizi biliyorsunuz?" diye sordu uşağım.** Üstelemekte kararlıydı. Şüphe bir kez insanın içine düştü mü kurtulması çok güç oluyor. **"Evet", diye cevapladım, "söyledim ya. Buradan uzağa – işte hedefim."** Atımı boru sesinin geldiği yöne doğru mahmuzladım. Uşağın arkamdan endişe ile baktığını hissediyordum.

YOLA ÇIKIŞ + 3 (...)

YOLA ÇIKIŞ + 4 (...)

YOLA ÇIKIŞ + 5 (...)

(M.Gülsoy, 'Yola Çıkış', 'Bu An'ı Daha Önce Yaşamıştım', 'Genleşen Kafka Metni', s.103-114)

Murat Gülsoy'un, **'Bu An'ı Daha Önce Yaşamamıştım'** adlı öykü kitabındaki, '**Ekici**' adlı öykü. Van Gogh'un 'Ekici' adlı tablosunu, '**gören iki göz**' tarafından yazılarak, görmeyenlere '**körlere**', tablodaki 'tema'nın anlatılması yönünde çalışma yapan bir kurumun öyküsü. Bu öykü de mektup formunda yazılmış.

'Ekici' adlı öyküden;

"Sayın Editör,

Bildiğiniz gibi şirketimizin faaliyet alanı, görme engelliler için yazılı ürünleri işitsel ortamda çoğaltıp pazarlamaktır. Kar amacı gütmeyen kuruluşumuz, ben dahil olmak üzere üç görme engelli arkadaş tarafından kurulmuş, kısa bir süre içerisinde sadece görme engellilerin değil, diğer sanatseverlerin de ilgisi ve desteği ile ürün yelpazesini genişletmeyi başarmıştır... (s.25)

(...)

Sizden talebimiz, ilişikteki resme bakmanız ve sonra da metinleri okuyup görüş ve yorumlarınızı bize bildirmenizdir. Ayrıca eğer derginizin görme engelliler tarafından da izlenebilmesini isterseniz işbirliği yapmaktan onur duyarız. Yardımlarınız için şimdiden teşekkürler.

Saygılarımla

Teklifon Ltd. Şti. Yönetim Kurulu Başkanı (s.26)

Diğer sayfada Vincent Van Gogh'un Ekici adlı tablosu ile tablonun yapılış tarihi, boyutu ve malzemesi yazılmıştır.

Alman mektuplardan ilkinde;

"Sürüm I

Bir günbatımında toprağa tohumlar savuran bir ekicinin resmidir bu. Ekici sol alt köşede resmedilmiştir. Batmakta olan güneş, ekicinin başının üzerinde oldukça büyük, sarı bir daire olarak parlamakta, tüm ufku ve gökyüzünü sarıya ve sarının tonlarına, yer yer yeşillere boyamaktadır... s.28" diye devam etmektedir.

Diğer mektupta;

"Sürüm II

Köyünden ya da evinden birkaç yüz metre ötedeki tarlasında hafif nemli, yeni karılmış toprağa tohumlar serpen bir köylünün resmidir. Ekici, tohumları kucağındaki heybeden sağ eliyle alıp toprağa bırakmaktadır. Belki de saatlerdir bu işi yapmaktan yorgundur... s.31" diye devam etmektedir.

(M.Gülsoy, 'Ekici', 'Bu Anı Daha Önce Yaşamamıştım', s.25-32)

Mehmet Günsür'ün, '**İçeriye Bakan Kim?**', adlı öykü kitabı üç bölümden oluşuyor. Birinci bölümü 'CAİQUE', ikinci bölümü, 'İçeriye Bakan Kim?', üçüncü bölüm 'Kış ve Öfke' (Sonrakiler). Yazar, öykülerinin birçoğunda, şair, yazar ve diğer sanatçılardan alıntılar yaparak kullanıyor.

'**Kış ve Öfke**' adlı öyküsünün bitiminde; "(Yazarın Notu: Bu hikâyenin sonunu yazmak isteyenlere, Heinrich von Kleist'ın yaşamöyküsünün bir yerlerden bulup okumalarını öneriyorum ve kararı kendilerine bırakıyorum.) diye yazıyor.(s.167)"

Kimi zaman da bir arkadaşının mektuplarını alarak öyküsünde kullanıyor.

(M.Günsür, 'İçeriye Bakan Kim')

Yekta Kopan'ın, **'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi'** adlı öykü kitabındaki **'Er Ryan'ı Kurtarmak'** adlı öykü.

(Y.Kopan, 'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi', 'Er Ryan'ı Kurtarmak', s.121-140)

Ayfer Tunç, **'Evvelotel'** Adlı öykü kitabındaki aynı adlı öyküsü. Yusuf Atılgan'ın roman kahramanı Zebercet'e, mekân ve zamanlarına göndermeler var. Bu kitaptaki diğer öykülerde de kişi ve kahramanlara göndermeler yapan öyküler vardır.

(A.Tunç, 'Evvelotel', s.9-14)

Vus'at O.Bener, **'Kapan'** adlı öykü kitabındaki, **'Palto'** adlı öykü. Kitaptaki bazı öykülerde, yerli yabancı farklı türlere ve disiplinlere gönderme yapılmıştır.

(V.O.Bener, 'Palto', 'Kapan', s.7-8)

Asuman Susam, **'Siyah Beyaz / Vüs'at O.Bener'**, adlı yazısının girişinde kısa bir özet sunmuştur bize.

"Edebiyatımızda öykünün şimdiki zamanına ait evrilmelere ve arayışlara bakarken ve özellikle kısa öykü ve deneysellik bağlamındaki yönelimleri anlamlandırmaya çalışırken geçmişin önemli duraklarında durmak, onları yeniden anlamak, anlamlandırmak ve onlar üzerinde bir kez daha düşünmek özellikle genç yazarların yollarını yürürlerken en çok gereksinim duyacakları şey.

Ayrıksılığı ve yabansılığıyla; içeriğinin gücü ve başkalığı, biçiminin yeniliği, söyleminin cüretkârlığı ile bizi her

okuyuşta yeniden, yeniden şaşırtan bir yazar Vüsat O. Bener, bu durakların en önemlilerinden biri.

'Dost'taki ilk öykülerinden yayınlanan son kitabı 'Kapan'a kadar her yapıtıyla yeni, taze ve şaşırtıcı olmayı bilmiştir. Az okunurluğu, yazın dünyasına gösterdiği titizliğe eş, okurlar istemesinden kaynaklanır. Terlemeye hazır olmayan okurların yazarı değildir Vüsat Bener."

(A.Susam, 'Siyah Beyaz / Vüs'at O.Bener', 'Deliler Teknesi Dergisi', Sayı: 19, s.15)

8.2. Yazarların Kendi Yazdıkları Eserlerdeki Kahramanlara, İzleklere, Olay ve Olgulara Gönderme Yaparak Yazdıkları Öyküler

Sait Faik Abasıyanık'ın **Panco**'su '**Alemdağ'da Var Bir Yılan**' adlı öykü kitabındaki ilk öykü olan '**Öyle Bir Hikâye**' adlı öyküde (s.9-16) karşımıza çıkar.

İkinci öykü '**Yalnızlığın Yarattığı İnsan**', (s.17-23);

üçüncü öykü, '**Alemdağı'nda Var Bir Yılan**' (s.24-27);

dördüncü öykü, '**Panco'nun Rüyası**', (s.28-31)

'Öyle Bir Hikâye' adlı öyküden;

Öykünün ben anlatıcısı; "Şişli'de Bomanti durağından yüz adım yürüsem evime varır, iki yorganlı yatağımın çukuruna büzülür, dostum Panco'yu düşünürüm...(s.9) diye başlar.

Bu hikâyede dosttur Panco. Daha sonra, Panco'nun nerede oturduğunu hangi din'e mensup olduğunu, onunla neler paylaştığına ve paylaşabileceğine dair bilgiler verir. Görünmeyen ama hep içinde varolan hissedilen bir dosttur Panco.

'Yalnızlığın Yarattığı İnsan' adlı öykü. Kitabın ikinci öyküsü önceki öykünün devamıdır sanki, Panco'yu aramaya

devam eder öykünün kahramanı, var'la yok arasıdır Panco. Düş ile gerçek arasında sıkışıp kalan.

"Birdenbire kaybettim onu. Seslendim: Panco, Panco! Hiçbir cevap alamadım. Birisi karanlıkta adımı çağırdı. İshak, ishak, dedi (s.19)

Bu sesler yazarın duymak istediği ve öykü kahramanına hissettirdiği sahibinin sesidir sanki. Sait Faik hep ses duymak ister, insan sesi, hayvan sesi, rüzgâr sesi... en çok ta bir dost sesi.

'Alemdağı'nda Var Bir Yılan' adlı öykü, kitabın üçüncü öyküsüdür. Bu öykü ve öyküdeki sözler, yazarın bugüne kadar ve bundan sonraki insan, insan ilişkilerine ve insan sevgisine dair sanki bir felsefe oluşturan;

"Yalnızlık dünyayı doldurmuş, Sevmek bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor. (s.25)" sözüdür.

Burada Panco'ya ait farklı bir durum daha ortaya koymaktadır, öykünün anlatıcısı;

"Panco, Panco, diye bağırınca yılan da, keçi de, keklik de, tavşan da oldukları yerde alçılanmış gibi donup kalıyorlar. Bembeyaz kesiliyor. Hemen keskin bir bıçak çıkarıp cebimden kiminin kulağını, kiminin kanadının altını kesiyorum. Kan akınca hareket başlıyor. Beni bırakıp Panco'ya koşuyorlar.

Panco'nun her zamanki kansız ve hiddetli yüzünde çıban yarasına doğru kaymış bir gülümseme gözüküyor. Keklikleri gagasından öpüyor. Tavşanın bıyığını çekiyor. Yılanı bileğine doluyor. Top getirmiş, futbol topu. Ben kaleciyim. Yılan da kaleci. Ötekiler yaprakların üzerinde yatmış, güneşin içinde oynuyorlar. Saatlerce oynuyorlar. Yılanla ben top

kalemize girerken yana çekilip seyrediyoruz. Mızıkçılık ediyoruz. (s.25-26)"

Panco'ya ait farklı okumalar yapabiliriz; Panco hayvanlar aleminin kralı mı (hayvan mı)? Panco hayvan terbiyecisi mi? Panco sirk cambazı mı? Panco İnsan mı? Öykünün sonuna gelirken;

"Baktım Panco Luka Efendiyi siper ederek kendini bana göstermemeye çalışıyor. (s.27)"

Panco'nun kim ve ne olduğuna dair yorumu da, aşırı yorumu da 'okur'a bırakmanın tadını yaşıyor, yazar.

'Panco'nun Rüyası' adlı öykü, kitabın dördüncü öyküsü ve Panco'nun kendi dilinde Panco;

"Ben yirmi yaşındayım. Babam kırk. Kardeş gibiyizdir. Bazı benden genç bile gösterir. Babam dülgerdir. Ben elektrikçiyim. Beyoğlu'nun çamurlu sokağında oturuyoruz. Akşamüstleri işi bitirir bitirmez cadde üstünde bir kahveye koşar, kumar oynarım. Babam bilir aldırmaz. Bütün haftalığımı günde verdiğim olur. Sonra ateş gibi çalışırım. Yalnız sabahları işte böyle bir türlü uyanamam. (s.29)" Bu paragraf, bu öykünün bir özeti gibidir aslında...

(S.F.Abasıyanık, 'Alemdağ'da Var Bir Yılan', s.9-31)

Sait Faik'in, '**Kalinikhta'** adlı öyküsü.

'Kalinikhta' adlı öykü, ilk olarak (23 Nisan 1954'de Yeni Ufuklar' da yayımlanıyor). Daha sonra kitaplaştığında ise, Önce '**Az Şekerli**' adlı kitapta yer alıyor. Daha sonra ise '**Hikâyecinin Kaderi**' adlı kitapta yer alan, Sait Faik'in son öykülerinden birisi.

Bu öykü, sanki yaşama ve tüm dostlarına bir '**veda öyküsü**'. Bu öykü diğer bir yanıyla bilinçakışıyla yazılmış bir öykü görünümünde.

"Yanıma baktım kimseler yok. Az önce çevrem insanla doluydu. Köpekler havlıyor, kazlar bağırıyor, ağaçlar hışırdıyordu. Bir ırmak akıyordu kulağımın dibinden. Ağaçlar suları yıkıyordu. Hayvanlar insanları öpüyordu. Köpekler konuşuyor, insanlar havlıyordu. Gökyüzü sarıydı. Birisi: 'Cammsın' diyordu... (s.1422) diye başlıyor öyküsüne yazar.

Daha sonra yaşadıkları anılar ve yerler bir bir gözünün ve belleğinin süzgecinden geçerken, son veda konuşmasını yaptı belki de ; "Omanya Meydanı'ndaki Ekselsiyor Kahvesinin garsonu: "Kalinikhta Kiryos" diyor bana. Benden de bir Kalinikhta sana, Panco!" diye bitiriyor öyküsünü.

(S.F.Abasıyanık, 'Kalinikhta', 'Bütün Eserleri', 'Hikâyecinin Kaderi', s.1422-1424)

Cemil Kavukçu'nun, '**Başkasının Rüyaları**' adlı öykü kitabındaki **dokuz** adet öykü ayrı ayrı okunabileceği gibi, (Zaten öykülerin ilk amacı hepsinin ayrı birer öykü olarak okunmalıdır.) Diğer bir yanıyla birbirine bağlantılı olarak ta okunabilen öykülerdir.

'**Rüya**' adlı öykü ile '**Ablam**' adlı öykü biçim ve içerik itibariyle iki ayrı öykü; '**Solgun**' adlı öyküde devam ederek farklı bir öyküye dönüşmüştür. Evet, üç ayrı öykü; ancak birbirinin devamı niteliğinde öyküler.

Kitaptaki altı adet öykünün kahramanları ile adı ilk defa anılan öykü kişilerini, '**Düğün**' adlı öyküde bir araya getirerek gerçekten de bir düğün öyküsü yaratmıştır. Başka bir öyküde ölmüş olan ablasına, adı geçen bu öyküde, sevgilisi Nam Kadir ile evlilik olanağı sunmuştur.

Kitaptaki diğer öykülerde biçim ve içeriği itibariyle bu tür okumalara açık.

(C.Kavukçu, 'Başkasının Rüyaları')

Cemil Kavukçu'nun, '**Tasmalı Güvercin**' adlı öykü kitabındaki, '**Eran Kaptan**' adlı öykü. Bu öykü aynı zamanda, '**Başkasının Rüyaları**' adlı öykü kitabındaki öykülerle metinlerarasılık kurularak okunabilir.

(C.Kavukçu, , 'Eran Kaptan', 'Tasmalı Güvercin', s.44-52)

Ethem Baran'ın, '**Evlerimiz Poyraza Bakar**' adlı öykü kitabındaki '**Foto Şeyda**' (s.13-18) adlı öykü, kitabın ilk öyküsü.

"Adı bana hiç de yabancı gelmeyen bir yazarın Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı adlı kitabındaki 'İşlengi' başlıklı öyküyü okuyordum:" diye başlıyor öykü.

Daha önce, kendi yazdığı öyküdeki, kendi yarattığı mekâna vurgu yaparak başlıyor öyküye.

(E.Baran, 'Foto Şeyda', 'Evlerimiz Poyraza Bakar', s.13-18)

Attilâ Şenkon'un, '**Ten Yükü**' adlı öykü kitabı.

'**İlksöz Yerine**' ve '**Sonsöz Yerine**' yazıları da öykü olarak okuduğumuzda, toplam yedi adet öykü yap-boz resimlerle birlikte oluşturulmuştur. Öyküler ayrı ayrı okunabileceği gibi arka arkaya okunarak bir roman bütünlüğü de sağlanabilir.

(A.Şenkon, 'Ten Yükü')

M.Sadık Aslankara'nın, '**Cicoz**' adlı öykü kitabı.

Bir gencin, yaşama, geleceğine, sanata dair verdiği karar arifesindeki kararlılığı; onu yaşama hazırlayacak, bağlayacak, heveslerini, düşlerini anlatan '**İlkay**' öyküsü bu kitabın ilk öyküsüdür. Diğer öyküler, ayrı zamanlarda, ayrı şehirlerde ve mekânlarda yazılmış olsa dahi, tematik bağları, izlekleri, biçim ve içeriği itibariyle bir kitabın ilk öyküsü ile az da

olsa bir bağ kurar. İlk öykü ile diğer öyküler birbirine gönderme yapar. Kısaca metinlerarası ilişkileri vardır. Bu tür öykü kitapları, kimi zaman bir roman bütünlüğünde okunabileceği gibi tek tek okunup değerlendirilebilir. Öykü okuru, okumasını yaparken teknik olarak bir öykünün hazzını yaşamadan, içine sindirmeden diğer bir öyküye yapacağı hızlı geçişte anlama bakımından bazı sorunlar yaşayabilir...

(M.S.Aslankara, 'Cicoz')

9. Bölüm

9.1. Yazı ve Yazı Dünyası İle İlgili Öyküler

Tahsin Yücel'in, '**Komşular'** adlı öykü kitabındaki '**Yapıt'** adlı öykü.

'**Yapıt'** adlı öyküden.

"Tek başyapıt vermemiş bir yazarın büyük yazar diye nitelenmesi birçoklarına saçma gelebilir. Bir zamanlar ben de saçma bulmuştum doğrusu. Ancak, büyük yazarımız S. T. Son yapıtı Yaşam günlüğü'nü yayımladıktan sonra, bizim yayın dünyamızda böyle bir önermenin de ağırbaşlılıkla tartışılabildiğini gördük. Şöyle böyle kırk beş yıllık bir yaratım dönemini yansıtır görünen bu ilginç günlükte, ünlü yazarımızın, herhangi bir gerekçe göstermeden, "Benim başyapıtım yoktur," diye kesip atması ateşli bir tartışmadır başlattı. Eleştirmen, ozan, romancı, felsefeci, gazeteci, birçok yazar el attı konuya, el atanların sayısıyla orantılı olarak, ayrımlar da arttı...(s.77) diye başlar ve devam eder yazar öyküsünü.

(T.Yücel, 'Yapıt', 'Komşular', s.77-92)

Bu başlangıç paragrafını okuduktan sonra öykünün nasıl gelişeceğini ve sonuçlanacağını her okur az veya çok tahmin edebilir; ancak konu edebiyat ve dünyası olunca çıkacak sonuçta herkese göre değişecektir...

Yazarı, bu öyküyü yazmaya iten nedenler, kafada oluşan ön kurgunun verdiği rahatsızlıkla elbetteki ironik bir

dille yazılacağı ve meslek bilgilerinin (edebiyat / yazın) de bu öyküye dahil olacağını: yani estetik ve sanat dağarcığının öne çıktığı bir öykü olarak algılanabilir...

'**Oğuzlama'** adlı öyküde;

"Yaşlı ozan, bayağı uzun bir süre, nerede bulunduğunu anlayamadı: doğru, karanlıkta, rahat bir yer yatağında yattığından neredeyse kuşkusu yoktu, kulağına da aşağılardan, çok aşağılardan, sanki toprağın derinliklerinden bir ezginin yankıları geliyordu incecikten; üstelik ne bu yatağın yabancısıydı, ne de bu ezginin. Ancak can sıkıcı bir yanı vardı izleniminin; daha nice yatakların, nice ezgilerin anısı bu yatağı, bu ezgiyi olmayacak bir yanılsamaya dönüştürüyordu. S.93" diye başlıyor öyküsünü.

(T.Yücel, 'Oğuzlama', 'Komşular', s.93-127)

Yazarın bir önceki öyküsünde de söylediğim gibi, bu başlangıç paragrafını okuduktan sonra öykünün nasıl gelişeceğini ve sonuçlanacağını her okur az veya çok tahmin edebilir; yine tekrarlıyorum, ancak konu edebiyat ve dünyası olunca çıkacak sonuçta herkese göre değişecektir. Öyküden çıkacak sonuçlar, öykünün izlekleri, okurun algılama ve alımlama estetiği ve diğerler. Tüm bunlar birleştiğinde öznel bir okumanın neticesinde değerlendirmeler farklı olacaktır.

Ayşe (Eziler) Kıran, Tahsin Yücel'in, '**Oğuzlama'** adlı öyküsü için, '**Öykülerinde Bilim Adamı Tahsin Yücel'in İzleri'** başlığı ile yazdığı yazıda; "...bence sözceleme kuramını çok güzel bir örnekle anlatmıştır (Kıran: s.145-146)" diyor.

"ölmüş bir geline ağıt yakarsın; beş gün sonra, yani sen daha ilk ağıdını unutmadan, bir gelin daha ölür, bir ağıt da ona yakarsın; iki ağıt birbirine benzer elbette; yan yana uzatılmış iki gelin ölüsü birbirine nasıl benzerse, tıpkı öyle;

gene de aynı değildir, çünkü gelinler aynı değildir (...) Ama imam ikisine de aynı duayı okur. (...) Ama, şimdi düşündükçe, ona öyle geliyordu ki, o söylerken birileri kalem kağıt çıkarıp ağzından her çıkanı yazsa bile, koşuğunu kağıda aktarmış olmazdı, çünkü, yazının ses olmaması bir yana, birileri yazılanı Kurban Ağa'nın kendisine bile okutsa, okunan şey Kurban Ağa'nın çeyrek saat önce söylediği ilk koşuğun gölgesi bile olamazdı: Kurban Ağa'nın koşuğu yalnız bir kez söylenirdi. Çünkü betimlenen nesne arada değişmiş oluyordu." (Yücel: s. 106, 108)

Kıran, yazısını devamında; "Dikkatli bir okumayla bu örnekler çoğaltılabilir. Ben en belirgin olanları vermeye çalıştım.

Görüldüğü gibi Tahsin Yücel'in öyküleri yazın uzmanlarına olmasa bile, aydın, bilgili, netnin satır aralarında yazılı olanları bulmaya meraklı okurların yeğlediği türde öykülerdir. Bu nedenle de bence seçkin bir okur kitlesine seslenmektedir...."(Kıran: s.146)

(A (Eziler) Kıran, 'Ankara Öykü Günleri', 'Yeni Bin Yılda Öykücülüğümüz', s.145-146)

9.2. Ne ve Nasıl Yazıldığına Dair Öyküler

Ne ve nasıl yazıldığına dair; nasıl okuduğuna dair; nasıl okunması gerektiğine dair öyküler.

Cemil Kavukçu'nun '**Başkasının Rüyaları**' adlı öykü kitabındaki, '**Öykü Şöyle Başlıyor**' adlı öykü.

Yazarımız, arkadaşı Enis'e bahsettiği Kasiyer kız Hale ile ilgili bir öyküyü yazıp, karısı Nur Hanım ile paylaşıyor. Biçim ve içerik olarak ta farklı bir öykü olduğunu, Nur Hanım yazarımıza söylüyor zaten;

'Öykü Şöyle Başlıyor' adlı öyküden;

"Sevmedim," dedi Nur. "Birincisi, senin tarzın değil. Her söyleşide bildiğin, tanıdığın yaşamları yazdığını söylüyorsun, sonra kalkıp böyle bir öykü yazıyorsun. İkincisi, ilginç değil. Gerçi bitmemiş ama, nereye gideceği de az çok belli." Nereye gidebilir?" diye soran yazarımıza; "Yani... Adamın karısı sabah eve geldiğinde o kızı görebilir, ya da görmeyebilir. Ne bileyim işte, öyle bir şey. (s.131)" diye yanıtlar Nur Hanım

Burada da yazarın eşi ve aynı zamanda kahramanımız olan Nur Hanım tarafından yönlendiriliyor okur. Yazarın varsayımlı sonu ile Nur Hanımın varsayımlı sonları ile son bir yönlendirme daha yaptırıyor yazar; "Off!" dedi Nur, "öykünün sonunu böyle bağlarsan, herkes, oradaki adamın sen olduğunu düşünecek. Rüyalı öyküler falan... Yapma bunu lütfen." "Nereden çıkarıyorsun," dedim, "onlar başkasının rüyaları. (s.133)" diyerek bitiriyor öyküyü.

Son öyküdeki başka bir farklı durum ise, ilk defa öyküye 'benöyküsel anlatıcı' ile başlıyor. Kahramanların karşılıklı konuşmaları ve yazarımızın aynı zamanda bu öyküleri yazan olması, diyalogla öykünün bitirilmesi.

Kitabın son öyküsü, 'Öykü Şöyle Başlıyor' öyküsü. Yazının, yazarın ve öykünün kendisiyle hesaplaşması sanki. Yazarın biçim ve içeriğinin öykü içindeki eşi tarafından eleştirilmesi. Öykülerin, zaten bitmemiş öyküler olduğuna dair yazarın söylemi. Öykülerin farklı okumalara açık olduğu ve varsayımlı son'larla bağlanabileceği. Öykülerin, Gerçek ile düş, düş ile yaşam, yaşam ile sanat arasındaki bağları kurarken kurgudan ibaret olduğunun unutulmaması gerektiğine dair okunabilir.

(C.Kavukçu, 'Öykü Şöyle Başlıyor', 'Başkasının Rüyaları', s.123-133)

Ahmet Önel'in, **'Sürpriz Konuklar'** adlı öykü kitabındaki '**Öykü Kurmak**' adlı öykü.

Bu öykünün tamamı diyaloglarla kurulmuş; adından da anlaşılacağı gibi, bir yazarın karşısındaki bir kişiye öyküsünü anlatırken / kurarken aralarındaki konuşmalarla gelişip, sonlanmaktadır. Yazar, okur ve dinleyici, üçü birden öykünün içine dâhil oluyor.

'Öykü Kurmak' adlı öyküden;

"Sana şövalyenin öyküsünü anlatacağım."

"Neden?"

"Öykü anlatmayı severim. Ayrıca, bu öykü, sabaha karşı uydurduğum taze bir öykü. Gücünü sınamak istedim."

"Anladığım kadarıyla başka bir seçeneğim yok..."

"Maskeli baloda geçiyor öykümüz. Şu filmlerde gördüğümüz biraz çılgın, biraz anlamsız partilerden biri. Kimi gergedan, kimi Kızılderili, kimi elma şekeri filan..."

"Ahtapot da olsun."

"Eklerim. Tabi bir de bizim şövalye. Bu tür balolar şövalyesiz olmaz."

"Balolar şövalyesiz ve kavalyesiz olmaz."

"Şövalyemiz masalardan birine yığılır gibi çöküyor. Bir adet papatyayla bir Viking'in can sıkıntısıyla esnedikleri masaya..."

"Papatya ile Viking! Karı koca olmalılar..."

"Tam isabet. Ancak Papatya olan kocası."

"Sürprizlerle dolu bir öykü. Hazırlıklı olalım."

"Öyküyü bozma. Şövalye masadaki Amerikan sigarasını gösterip, bir tane alabilir miyim? Diye soruyor."

"Hangisine?"

"Ortaya..."

"Ortaya? Ortaya dudle salata filan gibi!..." diye devam ediyor.

(A.Önel, 'Öykü Kurmak', 'Sürpriz Konuklar')

Salih Bolat, **'Öykü Yazma Teknikleri'** adlı kitabında, bu öyküyü diyaloglarla anlatım biçimine örnek olarak almış ve: "Bu anlatım yönteminde anlatıcı neredeyse hissedilmez. Karakterler olaylar içindeki konuşmalarıyla oluşurlar. Onların olaylara yaklaşımlarını, kişilik özelliklerini konuşmalarında ilettikleri mesajlardan anlarız., s.59" diyor.

(S.Bolat, 'Öykü Yazma Teknikleri', s.59)

Adnan Özyalçıner'in, **'Alaycı Öyküler'** adlı öykü kitabındaki, **'Bu Öykü Nasıl Yazıldı'** adlı öykü.

Alaycı Öyküler' adlı öykü kitabı, yazarın, geçmişteki yaşanmışlıklardan (**anılardan**) yola çıkarak kurguladığı toplam **sekiz** adet öyküden oluşmaktadır. Bu kitabı okuduğunuzda içinde 'onlarca' şair, yazar ve sanatçının anıldığı, gerçek yaşamları ile yazının yaşama, yaşamın yazına yansımalarını göreceksiniz. Sonuçta kurgunun güzelliği ve gücü bizi okumaya yönlendirecektir.

'Bu Öykü Nasıl Yazıldı?' adlı öyküden; "Bizimki -bu öyküde yazara daha içtenlikle olması için böyle diyeceğiz- bir Pazar sabahı, daha kimse uyanmadan evden çıktı. Şimdiye kadar bütün pazarlarını evde geçirmişti. Pazar sabahlarının patırtısından, uzayıp giden günün bıktırıcılığından hiç tedirgin olmamıştır.

Her ortamda yazı yazabilen, bununla da övünen ender yazarlardandı. Karısını seviyordu. Onun için onunla her

yerde birlikteydi. Karısı şairdi. Ama Pazar günleri şiir yazmazdı... s.100)" diye başlıyor öykü.

(A.Özyalçıner, 'Bu Öykü Nasıl Yazıldı?', 'Alaycı Öyküler', s.100-116)

Öykü, yazarın özyaşamsal öyküsü olarak, İstanbul'da bir gününü kurguladığı; nasıl yazdığına; mekân olarak nerelerden yararlandığına; İstanbul'daki yazar ve şair arkadaşlarına dair anıların da yer aldığı bir öykü.

10. Bölüm

10.1. Kendi Öyküsünü Anlatan Öyküler (Öykünün Yazılma Süreçleri)

Yazarın yazma süreçleri ve öykülerin yazılma süreçleri. Yazarı öykü yazmaya iten nedenler. Öykülerin yazılma öyküsü. Öykülerin kitaplaşma aşamasındaki süreçler. Yazılan öykülerin ileriki tarihlerde yazarca reddedilmesi veya çıraklık dönemine ait olduğunun devamlı okura ve kendine hissettirilmesi gibi öykülere ait genel bir durumu anlatan metinler/öyküler.

Bu durumların, öyküleştirilerek farklı bir gerçeklikle anlatılması, öyküleştirilmesi, (önsöz, sonsöz, sunu, not, epigraf, öndeyi, öndeyiş...) yerine öykü olarak aktarılması. Bunlara nasıl bakarsanız bakın, kurgusu sağlam oluşturulduğu sürece, öykü olarak okunabilecek metinlerdir.

Hasan Özkılıç'ın, **'Gönlümün Şirazesi Bozuldu'** adlı öykü kitabındaki 'önsöz' yerine yazdığı, kitaptaki on adet öykünün öyküsü 'Onların Hikâyelerine Dair'.

'Onların Hikâyelerine Dair' adlı yazıdan;

"Ayın şavkıyla sütbeyaza bürünmüş ovanın karnında, o dönüp dönüp anlatmaya doyamadığım, bize 'su' veren, hayat veren büyük nehri geride bırakmış, şehre doğru yol alıyoruz... (s.9)"diye başlıyor yazı. Daha sonra on adet öykünün yazılmasını tetikleyen / önceleyen durumları bir bir sıralıyor 'önsöz'de.

(H.Özkılıç, 'Gönlümün Şirazesi Bozuldu', 9-12)

Tomris Uyar, 'İpek ve Bakır' adlı öykü kitabına, '**Sonsöz Yerine**' (s.95-96) adlı son bir öykü ilave etmiştir. Bu yazarın ilk öykülerinden oluşan bir kitap. Bu kitap daha önce da dört farklı yayınevi tarafından basılmış. Bu öykü ise **1988 yılında** Tomris Uyar tarafından sonradan bu kitaba eklenmiştir.

(T.Uyar, 'İpek ve Bakır', s.95-96)

Sabahattin Ali'nin, '**Değirmen**' adlı öykü kitabının diğer baskılarında yazdığı

'**Yazarın Önsözü**'nden;

"Şiir ve hikâyelerim arasında, yazmış olmaktan utanacağım kadar kötüleri olduğunu biliyorum. Bunların bir kısmının çocuk denecek bir yaşta yazılmış olmaları bence bir mazeret değildir; çünkü bu çeşit bir yazıyı bugün herhangi bir imzanın üstünde görsem, sahibini ıslah olmaz bir zevksizlik ve tam istidatsızlıkla suçlandırmakta tereddüt etmem. Bunların, benim san'at hayatımın gelişmesinin göstermesi bakımından, sadece kendim için bir ehemmiyeti vardır ki, bu da onları başkalarına okutmak için bir sebep olamaz.

Buna rağmen bu yeni baskıdan onları çıkaramadım. Çünkü, bir kere okuyucu önüne sermiş olduğum taraflarımı sonradan örtbas etmeye hakkım olmadığı kanaatindeyim; ama böylece belki de eski bir hatayı devam ettirmekten başka bir şey yapmıyorum.

İyiyi kötüden ayırmak külfetini okuyucuya bıraktığım için özür dilerim." (Sabahattin Ali)

Sabahattin Ali'nin 'Değirmen'in 1935'teki baskısının sonuna koyduğu not: "İkinci ve üçüncü kısımdaki Bir Orman, Kızlar, Bir Firar, Candarma Bekir, Bir Siyah Fanile İçin, Komik'i Şehir adlı hikâyelerin Osmanlı İmparatorluğu

zamanındaki Anadolu'yu anlattığı okunduğu zaman anlaşılmakta ise de, bunu burada ayrıca tavzihe lüzum gördüm."

(S.Ali, 'Değirmen', s.9)

Onat Kutlar'ın, '**İshak'**, adlı öykü kitabı.

İlk baskısı 1959'da yapılan kitaba, 1976 yılında tekrar basılmasına ve bir 'Önsöz'e **On Yedi Yıl Sonra**, diye de bir başlık atıyor ve Kasım 1976, (s.7-10) diye tamamlıyor. Bu öykülerin tekrar basılması için, Ülkü Tamer'in ısrar ettiğini de bu önsöz'de bahsediyor. "Ama ben, ne kendi kitaplığımda bile kalmamış olan İshak'ı yeniden bastırmayı düşündüm, ne de arada yazdıklarımı yayımlamayı. / Antep'te Fırka Bahçesi'nde, hatmilerin arasında bir masada birlikte oturduğumuz Ülkü Tamer istemeseydi gene de kolay kolay razı olmazdım. (s.9-10)"

(O.Kutlar, 'İshak', s.7-10)

Orhan Duru'nun, '**Bırakılmış Biri'** adlı öykü kitabına, Ağustos 2009'da, '**Sunu**' başlığı altında, 'Solistlerden oluşan bir koro: 1950 Kuşağı' adlı bir yazı ekliyor **Doğan Hızlan.** (s.7-11) Yazı 1950 kuşağı yazarlarının, edebiyata ait samimi, çalışkan ve yaratıcı tavırlarının bir özetini yapıyor Hızlan.

(D.Hızian, (O.Duru), 'Bırakılmış Biri', s.7-11)

Orhan Duru ise 1986 yılında kendi yazdığı bu kitaba, '**Bırakılmış Biri için otuz yıl sonra sonsöz**' diye bir yazı yazıyor. Yazıya;

"Geriye dönüp bakmak tuhaf oluyor. 30 yıl önce yazdığım öyküler bile var bu kitapta. "Bırakılmış Biri"...s.13" diye başlıyor ve son paragrafta;

"O yıllarda düşüncelerimden caymış değilim. Öykünün kendi gerçekleri, güncel gerçeklerden, toplumsal ve bireysel gerçeklerden farklı şeyler. Yüce gerçeği, ancak başka yollardan, kimi zaman güncel gerçeklerden yola çıkarak ama ondan uzaklaşarak, onu ayrıntılardan temizleyerek yakalayabiliriz ancak. Eskiden de kurgu yani fiction'un erdemine inanıyordum, bugün de inanıyorum. Siz değerli okuyucularım ne diyeceksiniz bilemem, ama ben ilk kitabımın öykülerini okurken kendimi bir kez daha tanıyorum. Cihangir, Aralık 1986, s.14"

(O.Duru, 'Bırakılmış Biri', s.14)

Enis Batur, 1985 yılında '**Önsöz Antolojisi'** adlı yazısını, daha sonraları kitaplaştırdığı '**Yazboz'** adlı kitabında da yayımlamıştır. (s.117-121)

Bu yazıya; "Birkaç yıl önceydi, bir '**Önsöz Antolojisi**' hazırlamak için enikonu kitap taramıştır. Kimi örnekler, önsözün özerk bir tür olarak ele alınabileceğinin somut kanıtı gibi gelmişti bana. Öte yandan, önsözün bir yazı türü olarak hayli garip bir konumu vardı: Kitabın, yapıtın bir parçasıydı elbette, ama kitap ya da yapıt pekâlâ onsuz da olabiliyordu. Adına ister 'önsöz' ya da 'öndeyi' densin, ister 'not' ya da 'sunu', bu türün bir ara-bölge oluşturması özgünlüğünün belirleyici yanıydı: Aynı anda dışarıda ve içeride, bağımlı ve bağımsız, kendisinden kolaylıkla vazgeçilebilen ve onsuz yapılmayan bir söz düellosu...., s.117" (...)

"Önsözler için kaba bir sınıflama yapmanın yolu, kendi kitabı için yazarının kaleme aldığı türden önsözlerle başkalarının kitapları için yazılmış olanları iki ayrı öbek saymaktadır. Bir başka çözüm arayışı da önsözün yazılma nedeni üzerine kurulabilir: Yapıta ya da kitaba bir çerçeve çizmek, yazarı tanıtmak ya da yapıtın çağının içindeki yerini

belirlemek için yazılan önsözlerle, yapıta ya da kitaba uzantı getirmek amacıyla yazılmış olanlar arasında gözardı edilmeyecek bir fark vardır. Bunlara önemli bir kategoriye eklemek gerekir: Kitabın ya da yapıtın öyküsünü yaşamöyküsel verilerle koşut biçimde işleyen önsözlerin sayısı az değildir.

Şüphesiz, kendileriyle alışılagelmemiş önsöz tanımları yapabileceğimiz ayrıksı örneklere de raslanır..., s.118" (...)

"Bizim kültür dünyamızda önsöz, bilgiçlik taslamak ya da bir tür telâşla önüne yerleştirildiği kitabın savunusunu yapmak durumunda olmadığı zaman, genellikle 'badem gözlü edebiyatı' çizgisinde kaldığı içindir ki, yukarıda andığım birkaç örnek dışında, antolojime almayı isteyeceğim iki önsöz vardır: Tanpınar'ın Hoş Seda'nın ilk basımında yer alan 'İbnülemin Mahmut Kemal İnal'e Dair' adlı çerçeve yazısıyla Onat Kutlar'ın 'İshak'ın 2. basımı için kaleme aldığı, düzyazımızın en yetkin örneklerinden biri saydığım önsöz. Ötekiler, ki onların arasında bu satırların yazarı da yerahyor, beni bağışlasınlar, ya da bağışlamasınlar..., s.120"

(E.Batur, 'Yazboz', s.117-121)

Attilâ Şenkon, **'Ten Yükü'** adlı kitaba **'İlksöz Yerine'**, bir başka yazarın metnini alarak, yazacağı öykülere önsöz veya erken anlatım yapıyor. Bu metin **Georges Perec**'in **'Yaşam Kullanma Klavuzu'** adlı kitabına önsöz olarak yazdığı **'yap-boz'** sanatı ile ilgili metin.

Diğer bir yanı ile **'Ten Yükü'** adlı öyküde açtığı parantezi (s.17), **'Sarıya Boyalı İhanet'** adlı öykünün bitiminde "On yedinci sayfada açtığınız şu parantezi de kapatın artık. / Bakın cereyan yapıyor. / Sayenizde üşüteceğim.(s.76)" diyerek bitiriyor.

Sonsöz Yerine, Mine için,). (s.87) diyerek, boş sayfanın ortasına, parantezi kapatıp bir de yanına nokta koyuyor.

Attilâ Şenkon,un '**Ten Yükü**' için kendi söyledikleri (Kitap Arka Kapak) "Her şey, kitaba adını veren ilk öykünün yazılmasıyla başladı. Öyküyü tamamladığımda daha önce başıma gelmeyen garip bir huzursuzluk yaşadım. Öykü bitmişti, ama benim iç hesaplaşmam bitmemişti. Kahramanlarıma haksızlık ettiğimi, onları orta yerde bıraktığımı düşünüyor; Mine, Sedat ve Tamer'in yaşadıkları parçalanıştan sonra ne yaptıklarını, iki çocukluk arkadaşının aradan geçen yıllarda nasıl bu denli değişebileceğini merak ediyordum..."

(A.Şenkon, 'Ten Yükü')

Seyhan Erözçelik, Mehmet Günsür'ün **'İçeriye Bakan Kim'** adlı öykü kitabına yazdığı önsöz.

Bu önsözde, kitapta yer alan öykülerdeki kişi, yer ve zamanlara ait açıklamalarla birlikte yazarın dostu yine yazardır, şairdir anlayışının iyi bir örneğini, bu kitapta fazlasıyla göreceksiniz. O nedenledir ki bu kitabın tümü bence farklı okumalara olanak sağlayan bir kitap.

(S.Erözçelik, 'Mehmet Günsür', 'İçeriye Bakan Kim', s.9-12)

10.2. İthaf Edilen Metinler

Yukarıdaki metinler ek olarak, hemen her kitapta görülen ithaf etme sözcükleri vardır. Bu ithaflar genellikle ve çoğunlukla (anneme, sevgilime, değerli hocama, emeği geçen sayın bay-bayan'lara... diye devam eder) kısa ve net'tir. Bunların dışında bir-iki hatta daha fazla sayfadan oluşan 'ithaf'lar vardır. Bu tür metinlerde biçim ve içerik itibariyle birçok öyküden daha kurgusal ve sanatsal nitelik taşıyabilirler.

Sema Kaygusuz'un, '**Ortadan Yarısından'** adlı öykü kitabına yazdığı ithaf metni.

"Menekşeme, Menekşe, sağanak inen suyu sevmez, anne. Gevezeliği, abartısı, kullandıkça eskiyen sözcükleri yoktur onun. Toprağından gizli gizli emerek alır suyu. Işığı yansılar yapraklarında tüy tüy..." diye başlayıp. "Karşılaşan iki geminin selamlaşması kadar uzun günaydınınla uykunun günü erteleyen mahmurluğunu sevdiğin, hasta taklidi yaptığımda kandığın, telaşını, merakını, yollara düşen gözlerini sakladığın, beni 'kadife gözlüm' diye sevdiğin, çitlembik ağacından topladığım yemişleri yüzünü buruşturmadan kemirdiğin için teşekkürler anne. Bie de akşam arayıp 'Bugün ne yazdın?' diye sorduğun için. / Sabahat Kaygusuz'un kızı, / Mart 1997 / Gümüşsuyu, "

(S.Kaygusuz, 'Ortadan Yarısından', s.7-8)

11. Bölüm

11.1. Görsel ve Yazınsal Unsurları İçinde Barındıran Öyküler

Kitap bütünlüğü içinde veya sadece bazı öykülerde görselliği ile dikkat çeken veya tümü farklı okumalara açık olan öyküler ve metinler,

Bu tür öyküler farklı biçimlerde çıkmaktadır karşımıza.

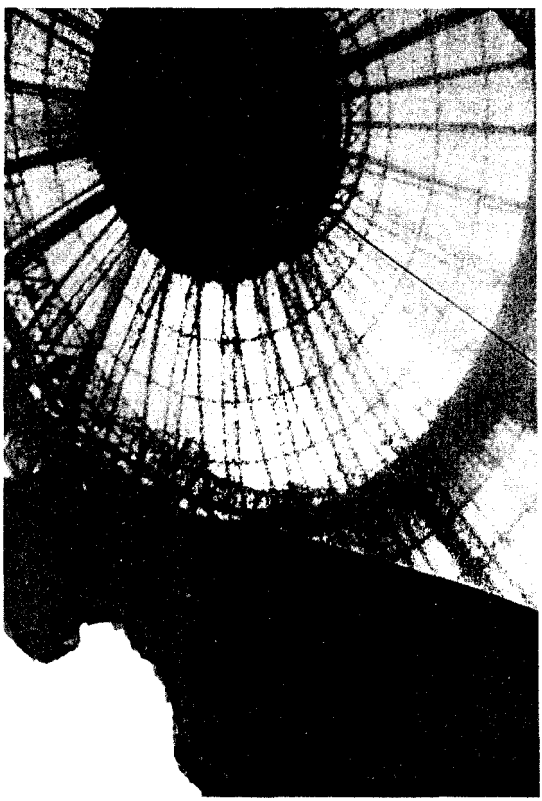
Bunlardan birincisi: Öykülerin içinde; yani satır ve sayfa aralarında; kitapların bölüm başlarında; öyküye başlamadan; görsel (resim, çeşitli simgesel ve imgesel desenler şekiller ...) unsurlar kullanılan öyküler. Bu tür öyküler ilk anda aklımıza çocuk edebiyatındaki yaygın kullanımı getirse de, yazarın imgelemindeki, bu şekilleri yazıya aktarmasının gerekçeleri farklıdır. Bu bir biçem sorunudur dersek daha doğru bir yaklaşımda bulunmuş oluruz belki de... Bu görsel unsurların gerekliliği, yazının içeriğine ve biçimine göre farklı anlamlara gönderme yapması (çağrışım) açısından yazarın bilinçakışının başka bir göstergesi de olabilir.

İkincisi: Yazının biçimsel görselliği. Bu tür görsellik, harflerin, sözcüklerin ve cümlelerin yaptığı ve yaratmaya çalıştığı öykü biçimleri.

Sevim Burak'ın, **'Yanık Saraylar'** adlı öykü kitabı **altı** adet öyküden oluşmaktadır.

İçinde, büyük ve küçük harflerle birlikte yazılmış; cümleler genellikle kısa; beraber ve aynı okunduğunda bir veya birkaç metin olabilir öyküler. Her öyküden önce farklı bir

resim kullanılmış. İçinde günlüklerden alınmış anılar. Yine satırlar alt alta kaydırılarak dize ve şiirsel görüntü oluşturulan öyküler. Son öykü, 'Ölüm Saati' bilinç akışı ile yazılmış, içinde zaman zaman diyalog ve monologla yazılmış öykü.

Sevim Burak,
'Yanık Saraylar', (sayfa 24)

"DEMİR KAPIDAN GİRDİLER
YEŞİLKÖY
YOL
KADIN
Uğraş düzeninin koridorlarından geçtiler
Artları sıra yürüdü
Odalar
Pencereler
Birbirini arayıp buldular
Tüm ayrıntılarıyla...
Kapılar
Anahtarlar
Kilitler
Yerine takıldı
Kuruldu
Çalışma Yüzeyi
YEŞİLKÖY
YOL
KADIN
Büyük kasalı odadan girdiler
Küçük kasalı odadan çıktılar.
Hassas, evrak katipleri
Süslü kalabalık
Aynalı koridorların içinden geçtiler
Çoğalarak yürüdüler... (s.25) diye devam eden on beş sayfalık bir öykü.

(S.Burak, 'Yanık Saraylar' s.25-39)

Sevim Burak'ın 'Afrika Dansı' adlı öykü kitabı **on bir** adet öyküden oluşmaktadır. Yazar biçim ve içerik olarak farklı yazmaya devam eder.

Sıradizinsel olarak söylersek: İçinde, büyük ve küçük harflerle birlikte yazılmış, beraber ve ayrı okunduğunda bir veya birkaç metin olan öyküler. Satırlar kaydırılarak çerçeve içine alınan öyküler. Sözcükler sağa sola rastgele serpiştirilerek yazılmış öyküler. İçine farklı resimler ve şekiller eklenerek yazılmış öyküler. Dizeler halinde sesler tekrarlanarak şiirsel bir görüntü veren öyküler. Tamamına yakını büyük harflerle yazılmış öyküler. **B**u tür öykülerde yazınsallığın yanı sıra görsel okumalara da olanak sağlayan öyküler diyebiliriz.

Sevim Burak'ın, '**Afrika Dansı**' adlı öykü kitabındaki, **'On Altıcı Vay'** adlı öyküsünden bir görsel sunum;

ON ALTINCI VAY

Can Kurtaran Yelekleri Nasıl Kullanılır

1. inci vaziyet

Resimde görüldüğü gibi can yeleğini başınızın üzerine koyunuz ve kuşakları kolunuzun altına geçirinis başın ortadaki delikten koleyce seçilmesi için can yeleğini evvelâ arkaya yatırarak dolğin arkasını omeaya yerleşmiş vaziyete getiriniz ve sonra on tarafı eşeğe çekmek suretiyle başı delikten geçiriniz.

2. nci vaziyet

Onunuza lezbet nden uçkurları yarım düğüm yapınız.

3. üncu vaziyet

Can yeleği vücude sıkıca temasedinceye kadar uçkurlarıtiyice çekerek boşluğu alınız ve ilmik yapınız.

DİKKATI

Bu can yeleklerinin tersi yüzü olmadığından kullayce 1. inci vaziyete getirilerek baştan geçirilebilir uçkurların yalnız önünüze gelen uçlarını bağlamalık kâfidir.

Sévédjéguim Achek ouldoum
Sévédjeksin Achek ouldoum
Sévédjek Acheka Acheka
Sévédjéguiz Achek ouldoum
Sévédjeksenez
Sévédjéklér Acheka
Achek ouldoum
Achek ouldoum

Husni Yousouf

Achek ouldoum
Achek ouldoum
Achek ouldoum
Achek ouldoum
Acheka

Tchilek

ouldoum

73

Sevim Burak, 'Afrika Dansı',
'On Altıncı Vay' Öyküsünden;
Can Kurtaran Yelekleri Nasıl Kullanılır (sayfa 73)

Sevim Burak'ın, '**Afrika Dansı**' adlı öykü kitabının son öyküsü '**ÜMMÜ GÜLSÜM**' ise tamamen, sese, ritimlere, tekrarlara ve sanki bir ilahi tarzında yazılmış şiirsel formda bir öykü.

'**ÜMMÜ GÜLSÜM**' adlı öykü.
'Ümmü Gülsüm' adlı öykü.

"Ya emin emim emin min
min min min min emin
ya emin

"Yaaa emin yaaa eeeminnn
Ya yaa yaa yaaaaa
Emin
Yamin yamin yamin
Yaaamin uaaamin yamin
Ya ya ya ya ya ya
Ay yaayyaayya minnn
Ya ya ya yaaa yaaaayayayaaa
Ya ya yaaamin ya eee
Yaeee yaae yae yaemin
Yamin emin emin
Ömmü Gülsüm (s.86)"

(S.Burak, "Afrika Dansı", s.86)

Murat Belge'nin, Sevim Burak,'ın '**Afrika Dansı**' için söyledikleri: "Bilinç-akımı türüyle Burak tipi edebiyat birbirine benzese de bu pek yüzeyde kalan bir şeydir, çünkü başlangıç noktaları da, amaç ve sonuçları da, birbirinden apayrı şeylerdir. (...) ille de bir şeye benzetmemiz gerekiyorsa, gerçeküstücülük, bir bakımdan da Kafka düşünülebilir, ama bu bile gereksiz bir zorlama. (1965)" (Kitap Arka Kapak)

Sevim Burak, 'Ford Mach I' adlı kitabına sunuş olarak, **Nilüfer Güngörmüş** tarafından hazırlanan ve eklenen yazıdan:

"Bu aynı zamanda Sevim Burak'ın çalışma ve yazma yöntemine bir açıklık getiriyor sanırım. O, sadece yazmıyor; yazarken hem zorlanıyor hem de oyun olarak gördüğü bu işi eğlenceye dönüştürüyor. (s.6)

Evet, **Nilüfer Güngörmüş**, yazarın bu görüşünü destekler nitelikte devam ediyor yazıya. "Kelimelerle birlikte yoğrulmak, Sevim Burak edebiyatının ta kendisidir aslında: 'Bir devri daim işidir yazmak, boyuna kelimeler ve sen yer değiştireceksin'...(s.6)" diyor, Sevim Burak.

"Sevim Burak'ın belki terzilik tecrübesinden de esinlenerek icad ettiği son derece yaratıcı ve pratik bir çalışma yöntemi vardır. El yazısıyla yazdığı metinleri birkaç kopya halinde daktiloya çektirir, sonra bunları kesip birbirine iğneler, evin sağına soluna, özellikle de perdelere tutturup ve montajını yapar. Sevim Burak'ın yöntemi bilgisayar hayatımıza girmeden önce bulunmuş bir 'kes-yapıştır' yöntemidir. Teknolojinin yazara sağladığı özgürlüğü ve farklı yolları deneme imkânlarını, o, yaratıcılığıyla, içindeki belirli bir tarzda yazma duygusunun zorlamasıyla keşfetmiştir. Çünkü o 'kelimelerin ve anlamın resmini yakalamaya' çalışmıştır...(s.6-7)"

(N.Güngörmüş, "Ford Mach I", s.6-11)

Seyit Göktepe'nin, **'Defter ve Çikolata'** adlı öykü kitabı.

Kitapta toplam **on altı** adet öykü var. Kitaba sıradizinsel olarak baktığımızda; satırlar sağa kaydırılarak, dize görüntülü; Müzikte kullanılan sol anahtarı ve notalara göre ses ve öyküleme; öyküye harfler ve sayılar eklenerek; sözcükleri heceleyerek değişik şekillerde görsel söylemlerle öyküleme; iskambil kâğıtlarındaki -kupa, maça, sinek, karo- simgelerinin öykü bölümlerine ve içeriğine uyarlamak; birtakım akrostiş söylemlerle öyküyü desteklemek; heceleri dağıtarak yeni anlamlar üretmek gibi hem yazınsal hem de görsel bir öyküleme yolunu tercih etmiştir.
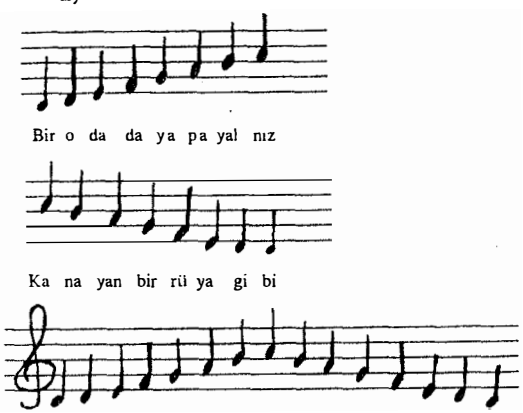
(S.Göktepe, 'Defter ve Çikolata')

— Yazdım da sanki hani, hani boşluklardan, belirsizliklerden, tükenmişliklerden, falanlardan filanlardan arınmak, hani sıyrılmak bütün kederlerden, doğmak yeniden, yeniden yürümek, yeniden dirilmek, hani, hani?

— Bu yol uzun be usta. Bitmek bilmez ki!

— Hadi eyvallah, ben kaçtım.

— Eyv...

Toz.
Temize çekilenlerden artakalan işte.
Budur.

Kasım 2001

Seyit Göktepe, 'Defter ve Çikolata',
'Bir Odada Yapayalnız' öyküsünden (sayfa 36)

Hulki Aktunç, Seyit Göktepe'nin öyküleri için; 'Defter ve Çikolata'daki öykülerde, Seyit'in sesini vurgulamak gerek: O hüzün verici dünyadan öyküler devşirirken "çığlık" atar. Bir haykırış biçemi geliştirir. Uzun cümlelere düşkündür; ama o upuzun cümlelerini, iki kısa cümleye, notalarla örneğin, iskambil simgeleriyle, yazınsal denklemlerle kırar. Kendisine özgü bir biçem geliştirmiştir şimdiden. (...)

Seyit'in bu kitabı, yeni öykücülüğümüzde bir gerilim noktası: Geleneğe de geleceğe de önemli bir katkı. İçeriğindeki bilgece gözlemler ve biçemindeki çığlığa bakarak ona "hoş geldin genç usta" demek itiyorum. (Kitap Arka Kapak)"

Ali Teoman'ın, **'Pervaneler'** adlı öykü kitabındaki, **'Üçüncü Sefer'** adlı öykü. Bu öyküde (X ve O) simgeleri ile bunlara yüklenen anlamları da kapsayan bir öykü (s.85-90). Yazar bu kitaptaki diğer öykülerde de içinde büyük ve küçük harflerin yanı sıra 'sayıları' da dâhil etmiştir.

(A.Teoman, 'Üçüncü Sefer', 'Pervaneler', s.85-90)

İlhan Durusel'in, **'Sualtı Mezarları'** (s.28-46) adlı öyküsü ve 'Bir Alıntı, (3. 1) Hikâye, Bir Kıssa, Bir Hisse' ve içinde bulmaca simgesi de yer alan bir öyküsünün yanı sıra; bu öyküleri de içinde barındıran **'Alınyazım Kılavuzu'** adlı öykü kitabındaki diğer öykülerde farklı okumalara olanak sağlıyor.

(İ.Durusel, "Alınyazım Kılavuzu", "Sualtı Mezarları, s.28-46)

İnci Gürbüzatik'in, **'Aşk Kaldığı Yerden'** adlı öykü kitabındaki, **'Bak Saçlarım Upuzun'** adlı öykü.

Öykü, saçlarını günah ve farklı gerekçelerle hiç kesmeyen bir kadının öyküsü. Öykü monologla yazılmış, bir saç örgüsünün içine hapsedilerek, örgü biçiminde aşağı doğru yazılarak, biçim-içerik örtüşmesini bir motifle tamamlamıştır.

(İ.Gürbüzatik, 'Aşk Kaldığı Yerden', 'Bak Saçlarım Upuzun', s.117-127)

12. Bölüm

12. Öyküde Deneysellik, Deneysel Öykü, Öyküde Şiirsellik, Şiirsel Öykü İçin Yazarların Görüşleri

12.1. Aysu Erden

2000'li Yılların Başlangıcında Türk Öykü Yazarlarının Özgün, Deneysel, Yaratıcı Dil Kullanımları, Tür Denemeleri, Yenilik Arayışları, Yönelimler - Örnekler

1. Dil kullanımları gerçek dünya ile ilgili gözlemlerini olduğu gibi yansıtacak kadar gündelik dil kullanımına yakın ve gerçekçi olan öykü yazarları.

Örnek: Cemil Kavukçu, 'Aslangöz', 'Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak', s.9-14.

2. Karşılıklı konuşmaları önceleyerek tiyatro oyunlarına benzer nitelikte öykü türünü gerçekleştiren yazarlar.

Örnek: Hürriyet Yaşar, 'Ne Öykü Ne Hikâye', 'Fırat'a Karışan Öyküler', s.125-129;

Leyla Ruhan Okyay, 'Yakıştırıver Bişey', 'Gölgesi Güz', s.21-22;

Nalan Barbarosoğlu, 'Anlatıcı', 'Öykü', s.207-212.

3. İçinde fantastik olarak da adlandırılabilecek gerilim ve doğaüstü öğeleri barındıran öyküler.

Örnek: Cemil Kavukçu, 'Özel Ulak', 'Temmuz Suçlu', s.197-199;

Özcan Karabulut, 'Ariélle Adında Biri', 'Aşkın Halleri', s.35-52;

4- Şiirsellik boyutu olan öyküler.

Bu tür öykülerde az sözcük kullanımıyla çok yoğun duygular anlatılmaktadır. İçlerinde kişisel ses tonu, şiirsel söyleyim, sıradışı sözdizimi, imgeleme, söz sanatları, ses yinelemeleri, belirsizlik, sapma ve önceleme gibi bir dizi sanatsal kıstaslar barındırırlar.

Örnek: Nalan Barbarosoğlu, 'Akşam Sefası' 'Adam Öykü', Sayı:3, s.108-113;

Burhan Günel, 'Yolculuklara baharda Çıkılmalı', 'Çiçekler Korunağı', s.13-32;

Metin Kaçan, 'Alo Evde misiniz?', 'Harman Kaplan', s: 59-61;

Özcan Karabulut, 'Self Terapi Zamanları', 'Belki de Kaybeden Zaman', s.89-91;

Sema Kaygusuz, 'Zilşan'ın Ayakları', Adam Öykü, Sayı:17, s.130-134;

5. Kısa kısa öyküler

Özellikle 90'lı yılların Türk öykücüleri derin yapılarında geniş anlam ve anlatımlara gönderimde bulunan özgün dil kullanımlarına başvurarak yeni yöntemler geliştirme eğilimindedirler. Son on yılda, öykü yazarlarımızın okuyucu üzerinde yoğun bir etki yaratmaya çalışmaları, özgün, özgür ve deneysel biçem denemeleri arayışında olmaları 90'lı yılların öykülerine akışkan biçimsel özellikler katmakta, onları kendilerine özgü estetiğe ve biçimsel değişkenliğe sahip bir sanat türünün ürünleri haline getirmektedir...

Minimalist öykü (minimalist story) ya **da küçük ölçekli kurmaca** (micro fiction) olarak **da adlandırılabilecek çok kısa öyküler** (short short story) insan yaşamlarından dondurulmuş anlar, yaşanmış küçük olaylar, anekdotlar, kurulan kısa düşlerden birisi, bir monolog, bir içsel konuşma ya da bir episod olarak okuyucunun karşısına çıkmaktadır.

Örnek: Tarık Günersel, 'Bir Evlenmeme', Adam Öykü, Sayı:13, s.111;

Özcan Karabulut, 'Hayatımızın Yumuşak Günleri', 'Hüzünle Bazı Günler', s.73;

Sema Kaygusuz, 'Çay Parası', Adam Öykü, Sayı:10, s.116;

Saliha Yadigar, 'Suyun Altından', 'Fırat'a Karışan Öyküler', s.121;

Aysu Erden ayrıca, Kısa öykü ve sözcük sayısı hakkında **OrhunYakın**'ın söylediklerinden de bir alıntı yaparak yazısını destekliyor: **"Genellikle 250, bazen çok daha az sayıda sözcük sınırları içinde yaratılan 'çok kısa öykü' tarzı, yazar için sözcüğün tam anlamıyla bir meydan okuma ve anlatım düzeyinde yeni bir takım sorunlarla baş etmeğe açık bir davetiyedir. Bu öyküler kısalıklarını çağrıştıran mini öykü, ani öykü, minimal öykü, çabuk öykü, flaş öykü, kartpostal öyküsü ya da kısa kısa öykü gibi adlarla da anılmaktadır. Çok kısa öyküler özellikle çağdaş Amerikan yazınında çok da eski bir geçmişe sahip olmamasına rağmen, özellikle son 15 yılda bir yükselişten söz edilebilir ve popülerliği sürekli artan bir yazım dalı olma özelliğini korumaktadır. Bu anlatım biçiminin köklerini anekdotlara ve fıkralara dayandırmak mümkündür.** (Yakın: s.125-130"

(O.Yakın, 'Çeviribilim Ve Uygulamaları Dergisi', Sayı:10, 2000, s.125-130)

6. Öykülerinin izleklerini farklı metin türlerinden yararlanarak oluşturan yazarlar: Yazarlar bu tür öykülerde mektup, gazete haberi gibi farklı metin türlerini öykü izleklerinin içine katmaktadırlar.

Örnek: Özcan Karabulut, 'İlk Akşam', 'Hüzünle Bazı Günler', s: 107-114;

Özcan Karabulut, 'Belki de Kaybeden Zaman', ' Belki de Kaybeden Zaman' s.77-78;

Hulki Aktunç, 'Gül Amca', 'Öykü', s.125-128;

Buket Uzuner, 'İçine Kadın Giren Erkek', 'Güneş Yiyen Çingene', s.105-119;

(A.Erden, 'Çağdaş Türk Öykü ve Romanında Yaratıcılık', s.21-25)

12.2. Aydın Şimşek

'Deneysel Düşünme ve Üretme'

"Yazıyı içselleştirmiş her yazar, yazmaya başladığı ilk günden itibaren bir takım sorunlarla karşılaşmıştır. Yazı hayatı boyunca da yine birtakım sorunların kendisini beklediğini bilir. s. 99" (...)

"Peki, her yapıtında yeni bir estetik biçemle karşımıza çıkan yazar, yadsımalarını nasıl yapar? Yazardan yazara farklı durumlar söz konusudur. Ama yine de kimi genellemeler yapmak olası gözüküyor. Burada ısrarla deneysellik ve deneysel düşünme üzerinde durmak yarar var. Yazı deneyseldir, bu yüzden her yazar evrim geçirir. Tüm sanat akımları bu deneysellik içinde olgunlaşmıştır. Tabi ki yazarlar da. Bir yazarın kendini açıklaması, yadsımaları ve aşındırdıkları sadece metin içerisinde, yani yapıtlarında gerçekleşmelidir. Yazara ulaşmanın biricik yolu yapıta ulaşmaktır. Yapıta ulaşmak kavramı, yapıtı okumaktan daha çok ve ileri bir beklentidir. Yazarın içine doğduğu sanat ortamı, sanat anlayışı, dili her yapıtta bir nedenselliğe dayanır. Yapıta ulaşmak, bu nedenselliği, üst dili ve ötekini algılamaktır. Böylelikle yazar için deneysellik ve deneysel düşünmeyle ortaya konmuş olan yapıt, okura da deneysel düşünme alanı açar. s. 100 – 101" (...)

"Günümüze kadar ulaşan yazı deneysellikleri içinde en çok ilgi çeken de, en çok tartışılan da kurgu konusudur. Özellikle öykü ve romanın gereksinim duyduğu kurgu, yazı disiplinlerinin tümünü içerir. Deneysel düşünme yöntemlerinin tümü kurguda da gözükür. (s.101)"

(A.Şimşek, 'Yaratıcı Yazarlık ve Deneysel Düşünme', s.101)

12.3. Feridun Andaç

'Türler Arası Yolculuk' başlıklı yazısında;

"Önce de imlemiştim: İnceleme, eleştiri, deneme, roman, günlük, gezi yazıları yazdığımı... Yetmez mi her biri öyküye ihanet etmek için? Orada hazır ve nazırdırlar! Ama, gene de, diğerlerinden kopamam. Aradaki geçişlerin besleyici yanları olduğunu bilirim.

Denemeyi öyküye en yakın; hatta onu besleyen, geliştiren bir tür olarak görürüm. Yani, asla engeli değildir onun. Belki de bundandır yoğun olarak iki tür arasında gidip gelmem, bu tür öykücüleri baş tacı etmem. Örnek mi: Çehov, Calvino, Buzzati, Borges, Bilge Karasu... Bunlar arka planı olan; her bir yazdıklarında düşünce yanı bulunan, topluma / insana / hayata bilgece bakışı elden bırakmayan öykücülerdir benim gözümde.

***

Yazmanın zanaat yanından söz ettim bunu biraz açmalıyım. Sözcüklerle uğraştığınız, işin içine bilginizin de karıştığı süreçtir ki; yazma uğraşınızı besler, önünü açar. Çünkü, başka yerlere, kaynaklara uzanırsınız yer yer. Yazdığınız konu, izlekler; işlediğiniz motifler, sözünü ettiğiniz gerçeklikler sizi yeniden 'hayat bilgisi' derslerine yöneltebilir!.."

(F.Andaç, 'Celile'de Kuşlar Ölüyor', s.186-187)

13. Bölüm

13.1. Farklı Türleri İçinde Barındıran Öyküler

Kitap bütünlüğü içinde, farklı türleri içinde barındıran öyküler

Tarık Günersel'in, **'300 Yaş Konuşması'** - Öyküler vb. 1971-2009 adlı öykü kitabı.

Dizelerle yazılmış öyküler; biçim ve içerik itibariyle şiirsel metinlere yakın duran öyküler; kısa ve çok kısa öyküler; harflerle ve sözcüklerle oynanarak yazılan öyküler; metinlerarası göndermeler yapılarak yazılan öyküler; kendine özgü yapısıyla, boşlukları doldurularak okunması istenen ve farklı okumalara açık şiirsel öyküler. Kitapta toplam **yetmiş iki** adet öykü vardır.

'RESMÎ RAPOR' adlı öyküsü.

"Cellat Nazikti." (s.12) diye başlatıp biten çok kısa bir öykü.

'DR. JEKKYLL & OĞLU' adlı öyküden;

"07 nedense yine irkilerek uyanış

08 okula şutlanış

09 mary'nin donun görme duası

10 susan'ın donuyla yetiniş

11 sınava hazırlık: tebeşir yutuş

12 revir keyfi

13 hemşire elinden yemek

14 kütüphanede dalga

15 resim dersinde porno

16 susan'a pandik

17 disiplin kurulu

(...)

23.59 Mr Hyde ile randevu

Tam gece yarısı ava çıkış

01.00 kurban buluş & ikna

2 bağlama & doğaçlama. (s.18-19)" diye devam biten iki sayfalık bir öykü.

'İLK OKUMA ÇABASI' adlı öyküden;

"xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxburjuvazixxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx"

(...)

(s.38) diye devam eden ve sadece aralara tek bir sözcük alarak, anlam ve farklı okumalara olanak sağlayan bir metin

'LEĞEN, SU ve başka şeyler' adlı öyküden;

'Çamaşır yıkıyordum," - - - -" dedi su yine.

Ben de " - - - -" dedim ve bu sefer döktüm suyu dökebilmek için annemi de. Umutla deniz suyu koydum leğene.

Çamaşırın yarısında "- - - -" dedi su. Bense " - - - -" dedim ve hemen döktüm suyu.

Gittim şişe suyu aldım devam ettim çamaşıra. "- - - - " dedi su hemen döktüm suyu.

(...)

Eve dönüp çamaşır yıkadım. (s.47)" diye tamamlanan ve aralarda boşluk bırakılarak yazılan farklı bir öykü. Bir bölümü dizelerle, bir bölümü düz yazı ile yazılmış, biçim ve içerik itibariyle şiirsel metinlere yakın duran şiirsel öyküler.

'ELMA ÇEKİRDEĞİ GİBİ' adlı öyküden;

1

"Mademki ondan ayrıldığımı düşününce beynimdeki ağırlık kalktı ve gözlerim bakmaya başladı, ilişkimi ayrıldığımızı farz edip sürdürebilirim.

Attığım her adım bir öncekine karşı. Ve gidebileceğim hiçbir yön kalmadı. Yazmalı! Hiç kalkmadan! Zaman bana dokunamaz o zaman! Gerçek bir sevincin ifadesi mutlaka fakat artık gülümsememeliyim; kararla gülümsüyor duruma düşebilirim. Evet, yazacağım!

Kim olarak yazacağım?

Çayı algılayabilmek önemli

Bardağı sımsıkı tutabiliyorum hala
Bunu böyle tutabilmek önemli
Bu insanlar farkında mı acaba?

2

(...) iki noktanın kesiştiği bir yerden, 'Her Şey' olan kendime. (s.111) diye, düz yazı ve dizelerle oluşturulmuş; yine farklı okumalara olanak sağlayan bir öykü.

(T.Günersel, '300 Yaş Konuşması', 1971-2009, Öyküler vb.)

14. Bölüm

14. Türü farklı olan metinler

Adı Yazarında saklı türü belli olmayan metinler. Bu tür metinler, okurun ve yazarın algılama ve alımlama estetiğine göre okunacak metinler.

Bu metinlere kitap bütünlüğünde verilebilecek üç örnek; Hasan Ali Toptaş'ın'Yalnızlıklar'kitabı; Ferit Edgü'nün 'Tüm Ders Notları' kitabı; Bilge Karasu'nun 'Kısmet Büfesi, adlı kitabı.

14.1. Hasan Ali Toptaş'ın 'Yalnızlıklar' adlı kitabı.

Bu kitaptaki metinler dizeler halinde yazılmış, otuz bir bölümden oluşan, şiirsel yönüyle de dikkat çeken, farklı okumalara olanak sağlayan **yüz on beş** sayfa ve otuz bir bölümden oluşuyor.

Hasan Ali Toptaş'ın, **'Yalnızlıklar'** kitabından;

1.
Neresinden bakılırsa bakılsın,
her cümlede bir çift göz vardır
ve her noktada bir insan.
O insan ki, bakar bize ve ötemize;
ve o insan ki, giyindiği zamanın gerisinden sorar
hep
kaygılanır, duraksar ve sessizdir;
ve geldim demenin bir sessizliği varsa, öpüşelim
demenin, sen hala gitmiyor musun demenin ya da

ölmek istemenin bir sessizliği varsa,
kelimeleri de vardır sessizliğin
duruşun kelimeleri vardır;
bakışın, uzanışın,
gülüşün...
Ama, yalnızlığın kelimeleri yoktur.
O, bütün kelimelerden oluşmuş bir kelimedir. (s.9)"
diye başlıyor.

(...)

31.

"Ben neyi yalnızlık sanmıştım bir keresinde? (s.114) diye devam ediyor ve

(...)

Ben yalnızlığı ne sanmıştım bu keresinde" (s.115) diyerek bitiriyor metnini ve kitabı.

(H.A.Toptaş, 'Yalnızlıklar')

Ethem Baran'ın **Hasan Ali Toptaş** ile söyleşisinden bir bölüm:

Ethem Baran: Yalnızlıklar için 'şiir değil' diyorsun. Zaten kitabın değişik baskılarında da böyle bir belirlemeye rastlamıyoruz. Sence Yalnızlıklar şiir değilse, şiir nedir?

Hasan Ali Toptaş: Yalmzlıklar'ın sadece ilk baskısında şiir etiketi vardı ve bu etiket bir çeşit kazaydı. Sonra neredeyse dokuz yıl boyunca ben o kitabın yeni baskısının yapılmasını istemedim. Zaten ilk baskı sanıyorum 400 adet yapılmıştı ve bunun bir bölümü farklı bir kapakla İsveç'e gitmişti. Türkiye'de dağıtılanın da en az on tanesini ben satın almışımdır. Bilmiyorum, yayımlandığı anda acayip bir

telaş sardı beni... Kitabın üzerindeki "şiir" etiketinden fena halde rahatsız oldum. Belki bir şiir kokusu taşıyor ve yer yer şiire yaklaşıyordu ama benim gözümde şiir değildi, bu nedenle sonraki baskılarda "şiir" etiketinin kaldırılmasını istedim. Yalnızlıklar şiir değilse şiir nedir, hakikaten bilmiyorum. Öteki türler gibi şiiri de tanımlayamam yani, ama kokusunu duyabilir, onu sezebilir, görünce de herhalde tanıyabilirim.

Ethem Baran: Şiir yazdın mı peki?

Hasan Ali Toptaş: Şiirle başlamadım, ama şiir de yazmaya çalıştım. Bundan otuz yıl önce Denizli'deki bir yerel gazetede birkaç şiirim yayımlanmıştı. Yılını hatırlamıyorum ama galiba 1983'te de Yarın dergisinde iki şiirim yayımlandı. Bir daha da şiire elimi sürmedim zaten, el yazımla yazılmış beş altı şiir bazen eski bohçalarımı karıştırırken elime geliyor evde.

Ethem Baran Yalnızlıklar'ın basılış serüveni de çok ilginç değil mi?

Hasan Ali Toptaş: Yazılma serüveni de ilginç aslında. İlk kitabım Bir Gülüşün Kimliği'ni ve onun ardından Yoklar Fısıltısı'nı kendi paramla yayımlattıktan sonra ben büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştım. Evet, iki kitabım yayımlanmıştı ama kitaplarım kitapçılarda yoktu. Sarı sarı zarflara koyup postaladığımız yerlerden de çıt çıkmıyordu. Sonunda küstüm ben, bu böyle olmaz, ömür billâh kendi kitaplarımı kendi paramla bastıramam dedim ve yazmamaya karar verdim. Aklım sıra, edebiyatla ilişkimi sadece okur olarak sürdürecektim. Zor bir karardı, bu kararı aldığım an gözümde dünyanın yarısından fazlası eksilmişti. Tabii, ben de eksilmiştim onunla birlikte. Her yerim ince ince sızlıyor, üstümden başımdan gözle görülmeyen kanlar akıyor gibiydi. Böyle, bir vakit gezindim durdum evin içinde. İncelmiş bir gölge gibi.

Ya da, mecalsiz bir sürüngen gibi... Sonra elime hâkim olamadım ve sırf oyalanmak için, yalnızlık teması üstüne küçük küçük metinler yazmaya başladım. Gerçekten amacım oyalanmaktı, artık kitap yayımlatmayı aklımın en uzak köyünden bile geçirmiyordum. O küçük metinleri yazarken, bir virgülün yerini değiştirip o gün ne iyi yaptım diye ruhumu tatmin ederim, ertesi gün yahu o virgül oraya uygunmuş diye eski yerine koyar yeniden tatmin olurum diye düşünüyordum. Sonunda bu küçük metinler bir dosyaya dönüştü. O sırada zaten evde bekleyen ve başımı nereye çevirsem gözümün önünde duran iki dosya daha vardı; Sonsuzluğa Nokta ve Ölü Zaman Gezginleri. Hatta Gölgesizler de bitmek üzereyken öylece bırakılmıştı, bir köşede de o duruyordu. Bunlar yetmezmiş gibi, işte Yalnızlıklar da bir dosyaya dönüştü ve ben günden güne evin içinde büyüyen bu dosyaların arasında sıkıştım kaldım. O günlerde Gürhan Uçkan'la mektuplaşıyorduk. Dosyayı o görmek istedi, İsveç'e gönderdim. Sanıyorum bir yıl sonra Gürhan Uçkan, Ankara'ya geldi, Mülkiyeliler'de buluştuk ve çantasına davranıp 10 adet Yalnızlıklar kitabı çıkardı, masaya koydu. Çok şaşırdım tabii, bu tam bir sürprizdi! Meğer dosyayı İsveç'te bir yere sunmuş, orada kabul görünce parasal destek sağlamışlar ve kitap İstanbul'da Kavram Ajans'a bastırılmış. Gürhan Uçkan'ın yaptığı, eşine az rastlanacak bir şeydi hakikaten. Ne var ki, onun da elinde olmayan nedenlerle metin kötü dizilmişti. Benim tire işaretiyle kırdığım kelimeler, sanki satır yetmemiş de öyle yapmışım gibi, dizgide tamamlanmıştı. Bu yöntemle oluşturulan bazı anlamlar da yok olmuştu tabii...

(Ethem Baran, 'İnternet sitesi', '7 Eylül 2009 Kitap Zamanı')

14.2. Ferit Edgü'nün, **'Tüm Ders Notları'** adlı kitabı. türü farklı metinlere diğer bir örnek.

Bu kitap 1977 tarihinden beri, '**Ders Notları**' adı altında kitaplaştırılmaya başlanarak; 1991 yılında '**Yeni Ders Notları**'; 2000 yılında '**Tüm Ders Notları**' olarak günümüze ulaşmıştır.

Bugün itibariyle bu kitabın **otuz üç yıllık** bir geçmişi görünse bile kırkı belki de elli yıllık bir sanat ve yaşam dağarcığının ürünü olduğu görülmektedir.

Kitabın girişinde Ekim 1977 tarihinde '**Yazarın Notu**' adlı bölümde Ferit Edgü'nün söyledikleri:

"Bu notların tümü
bir öğretmenin değil, bir öğrencinin notlarıdır.
Bir okur-yazarın ya da bir yazar-çizerin
(nasıl nitelerseniz öyle olsun)
yaşarken, okurken, yazarken, konuşurken,
dinlerken ya da çizerken aldığı derslerin
küçük birer özeti olarak bakılabilir bu notlara.
Kimi bir aforizma niteliğindeki bu küçük notlar,
aslında geliştirilmek üzere
bir kıyıya çiziktirilmiş cümlelerdir.
Yazar bu "geliştirmeyi" yıllar boyu
gerçekleştiremediği için
burada, onların arasından seçtiklerinin
herhangi bir yöntemsel sıralama tasası taşımadan
"oldukları gibi" yayımlamakla yetinmektedir. s.9"

Bölümleri numaralandırarak başlıyor notlarına yazar.

'Ders Notları',

I.Bölüm,

1./

Herkesin kendi sesi var.

İnce bir ses. Harika bir ses. Doyumsuz bir ses.

Çekilmez bir ses. Etkili bir ses.

Ne önemi var

Ben, her sese göre

bir şarkı, bir türkü, bir ezgi olduğuna

inananlardanım...(s.13)

(...)

II.Bölüm

'Kimse, O (Hakkari'de Bir Mevsim'

85./

"Niçin Yazılır?

Kimileri için yazmak bir alışkanlıktır:

("Yazmadan edemiyorum", hatta "yazmadan uyuyamıyorum")

Kimileri için yazmak bir tutkudur:

("Yazmasaydım çıldırırdım")

Kimileri için yazmak yaşama bir anlam aramaktır.

Kimileri için bir anlam vermek...(s.61)

'Yeni Ders Notları'

Ek I:Yaz Notları

1./

"Yazıları uzun okuyun, kısa yazın. (Çin Atasözü)

2./

Fransızların ünlü sözü: "Gençler bilse, yaşlılar yapabilseydi..."

Ne olurdu?

Toplumsal yaşam, ülkemizde yazınsal yaşama benzerdi. (s.173)"

Ek II: Berlin Resim Notları

1./

Gözümün gördüğü ile

Elimin görünür kıldığı aynı şey değil.

2./

Göz dinlerse (Claudel)

El de görür.

3./

Siyah ile beyaz arasındaki farkı

Göz görür, el kavrar...(s.179)"

‘Son Ders Notları’

43./

“Gül solar. Ses Kesilir. Elma çürür.

- Göz görmez. Dere Kurur. Kulak Duymaz.

- Böyle yavaş yavaş terk etmeye alıştır

kendini – dünyayı.

44./

Hayır, ruhumu hiç kimseye teslim etmeye niyetim yok.

45./

- .....

- Tüm bu söylediklerini, keşke doğmadan önce düşünseydin. (s.202)”

(F.Edgü, ‘Tüm Ders Notları’)

14.3. Bilge Karasu'nun **'Kısmet Büfesi'** adlı kitabındaki aynı adlı öykü ve diğerleri, biçim, içerik olarak tamamen farklı bir çalışma. '**Metin**' diyorum; çünkü bu metin için yazarı da herhangi bir tür önermiyor, önerdiği ilk isimden de tekrar vazgeçiyor...

Bilge Karasu, 'Kısmet Büfesi' adlı kitabı için; "Bu kitaptaki yazılara, dergilerde yayımlanışları sırasında, 'metin' adını verirken, bunların herhangi bir türe girmediklerini, onları yazarken özgür kalmak istemiş olduğumu vurguluyordum. Yıllar sonra, 'metin'lerin bir tür oluşturmağa yüz tuttuğu bu sırada, kitabımın bir metinler kitabı olduğunu söylemekten vazgeçiyorum.

Bir arkadaşım, kitaba, 'göz yazıları' anlamına gelecek bir alt başlık bulmamı önerdi. Arkadaşım bu önerisinde haklı: Yazılar, özellikle görsel'e, görsel niteliğe dayanıyor, yaslanıyor. Yola çıkış noktaları, gerçek ya da kurmaca resimler, iki anlamıyla, 'görüntü'ler... Gene de, alt başlık konmayacak bu kitaba.

Resimlerinden yola çıktığım Erol Akyavaş, Turan Erol ile Ertuğrul Oğuz Fırat'a, 'Çeşitlemeli Korku'nun seslendirme metnini gerçekleştirmekte önerilerinden yararlandığım İlhan Usmanbaş ile Gürer Aykal'a, yardımlarını esirgememiş Alpay İzbırak ile Kaya Güvenç'e, metni seslendirme işine seve seve katılmış (katlanmış) Tijen Par, Candan Teksoy, İlhan Usmanbaş, Başar Sabuncu ile Cüneyt Türel'e teşekkür etmek, boynumun borcu. (s.7)" diyor.

Bilge Karasu, '**Kısmet Büfesi**' adlı öykü kitabındaki '**Çeşitlemeli Korku'**, (s.75-83) ve '**Seslendirme Metni'**, (s.129-139) sözcükler hecelenerek, dizelerle, dizeler kırılarak, biçim ve içerik olarak farklı, görsel, müziksel okumalara olanak sağlayan bir metin. (Kitaptaki diğer öykülerde farklı okumalara olanak sağlıyor.)

'Çeşitlemeli Korku' adlı metinden;

'Beş Ses İçin Metin' adlı metinden;

"bağlaç" olmakla kalacağını sanan dosta
bir tüy,
bir telek
bir dal-
gın ku-
şun ar-
dında
bırakı-
verdiği
havadan o-
luşmuş gi-
bi yumu-
şak, düşen,
yere doğru;
bir tüy,
bir te-
lek,
bir yap-
rak
bir güz
dalın-
dan
kopmuş.s.75"

'Çeşitlemeli Korku'nun Seslendirme Metni (sayfa 75)

(...)

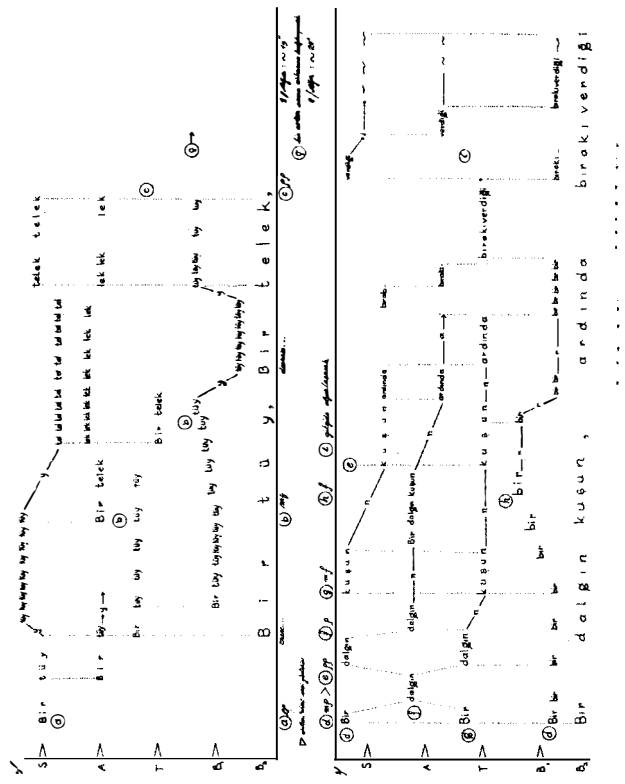
SENi SENi SENi
: SENi : SENi :
yaşadım - : - duydum - : - - :
öldüm - - - - - - .

seni yaşa-
dım, seni
öldüm;
uçuru-
mun di-
bine
v a r a m a d ı m d a h a
parçalanıp, parça-
layıp kurtulacağım
yere.
Bir tüy,
bir telek
gibi, bir
güz
yaprağı
gibi
k o p m a l ı
kuştan, ağaçtan,
yeğnilikle, incele-
rek,
bağırmadan korkudan.

ANILARIM SENİN GELECEĞİN OLUYOR GERÇEKLiK DUYUSUNU YİTİRİP, UZAKTAN UZAĞA HEP SENiN SİVRİLDİĞİN BİR PUS İÇİNDEYAŞAMAĞA BAŞLADIĞIM ŞU ANDA.
SEN AĞAÇTAN SEN AĞACA KOŞUYORUM, ARADAKİ PUSARIK BATAKLIKTA AYRIŞIP YIVIŞAN GÜNLERİN HİÇLİĞİNDE.

1972 / 1973 / 1974

'Çeşitlemeli Korku'nun Seslendirme Metni (sayfa 83)

Bilge Karasu, ‘Kısmet Büfesi’, ‘Çeşitlemeli Korku’nun Seslendirme Metni’ (sayfa 129)

139

Bilge Karasu, 'Kısmet Büfesi', 'Çeşitlemeli Korku'nun Seslendirme Metni' (sayfa 139)

(B.Karasu, 'Kısmet Büfesi', Metis Yayınları, 4.Baskı, İstanbul, Kasım 2004)

Haldun Taner, **'Yalıda Sabah'** adlı kitabına eklenen, **Ayça Aktan** ile yaptığı söyleşide: "...Bireysel hikâye diye, gerçi eksik ama yuvarlak bu kategoride toplayacağımız hikâyeciler başlıca Ahmet Hamdi, Sait Faik, Kenen Hulusi, Oktay Akbal, Tarık Buğra, Yusuf Atılgan ve entelektüel bir hikâye tarzının mümessili Bilge Karasu ilk aklıma gelenler. (s.116)" diyor.

(H.Taner, 'Yalıda Sabah', s.116)

Feridun Andaç, **'Celile'de Kuşlar Ölüyor'** adlı Deneme kitabında **'Yazmak Yaşamak'** başlığı altında yazısında;

"Bilge Karasu, edebiyatımızın özgün adlarından biri. Onu bu denli ayrıcalıklı kılan yan; yazının kurmaca gerçekliğini öykü, roman, deneme, anlatılarında zenginleştirici boyutlarıyla işlemiş olmasıdır deneliyim.

Bunu biraz daha açarsak; Karasu yaşam ve yazı arasındaki bağıntıyı yeni bir dil yaratarak yaşanır kılan bir anlatıcıdır. Onun yazın coğrafyası, dil evreni bize yaşam ve adına çok şey söylemektedir. Ait olduğu yazın ikliminin varoluş dönemi 1950'lere uzanır...(s.158)" diyor.

(F.Andaç, 'Celile'de Kuşlar Ölüyor', s.158)

Son Öykü

Mehmet Zaman Saçlıoğlu'nun, **'Bir Gün'** adlı öyküsü;

Sabah

Güneşin bana değen ucu Sabah'la uyandım. Yatakta bir çekirdek içi gibiydim. Çocukluğumu anımsadım. Sabah bana çiçekleri gösterdi. Bu kez yapraklara bakma, dedi. Yaprakların arasına bak.

İki yaprağın arasındaki boşluğun biçimi yaprak kadar güzeldi.

Öğle

İki güvercin karşılıklı durmuş birbirlerine bakıyorlardı bir dalda. Aralarındaki boşlukta olağanüstü bir hüzün vardı.

Güvercinler ileri geri hareketlerle, kanatlarını açıp kapayarak boşluğu konuşturuyorlardı.

Çok eski bir masal kentinin bombalandığını söylüyordu boşluk.

İkindi

Gençlik yıllarımda dünya gezisine çıkmıştım. Şimdi anımsayamadığım bir ülkede, bir kentten ötekine giderken hancıya en ucuz aracın ne olduğunu sordum. At arabası deyip, birini çağırdı. Arabaya dört at koşuluydu. Öndekiler kısrak, arkadakiler beygirdi. Beygirlerin burunları kısrak-

ların kuyruklarına yakındı ve erkeklik organları dikleşmişti. Yolda tarlalardan, küçük bir ormandan, güzel bir vadiden ve köylerden geçtik. Bir köyde din adamları topraktan tapınaklar yapıyordu. Bir sonraki köyde arabacı mutasavvıfların evlerini gösterdi. İçleri ve dışları ayna kaplıydı. Geçtiğimiz son köyün yeni bir yerleşim olduğunu söyledi arabacı. Köylüler mutasavvıflardan aldıkları aynaların sırlarını söküyorlardı, evlerinin pencereleri için. Şaşırdığımı görünce gülerek açıkladı: "Yeni cam yapmaktansa aynaların sırını sökmek daha ucuza geliyor." O köyden ayrılırken kente ne zaman ulaşacağımızı sordum. "Beygirlere bak, kısraklara arzuları bittiğinde kentte oluruz." dedi. "Hem sonra, çok da düşünme, doğanın ve yolculuğun keyfini çıkar."

İkindi üstü bunu anımsadım.

Akşam

Kumsalda bir çocuk yürüyordu. O gittikten sonra ayak izlerine baktım. Çok derindiler. Her izin boşluğunda yaşlı bir yüz gördüm. Gün batmak üzereydi. Deniz yükseliyordu.

Balıkçılar, çocuğun kimsesiz olduğunu söylediler.

Gece

Mutlu olunca doğa olurum, mutsuz olunca akıl. O gece eve dönerken yol üstündeki eski kaleye girdim, yıkılmış duvarından. Taşların ve otların arasına uzandım. Yıldızların arasındaki boşluğa baktım. Ne kadar büyüktü! Takımyıldızlarının arasındaki boşlukları inceledim. Onların da farklı biçimleri vardı. Sonra bir şey oldu, tanrısal bir şey. Boşluklar başka yıldızlarla dolmaya başladı. Bütün yıldızlar bana geri dönüyorlardı sanki. Birkaç saniye sonra hepsi benden IO parsek uzaktı, "mutlak kadir"leriyle yan yana di-

zildiler. Aralarında boşluk kalmadı, birleştiler, ışıktan bir duvar oldular, her biri kendi kadriyle parlayan ve hepsinin kaderi bir olan.

Böylece çevirdiler eski kaleyi, düşlerimi, gecemi.

(Mehmet Zaman Saçlıoğlu, 'Bir Gün', 'Eşik Cini Dergisi', Sayı: 2, Mart – Nisan, 2006, s. 40 - 41

Sonsöz

Öykü üzerine inceleme ve araştırma yapmak, bir yanıyla 'Kafka Öyküleri' okumaya benzer. Olayların tam ortasında bulursunuz kendinizi. Çalışmayı bir yerde bitirmek zorundasınızdır; ama yine de eksik bir çalışmadır bu...

Diğer bir yanıyla **R.Barthes**'in dediği gibi "...Yazı, kişinin (yaratıcının) değil de dilin (dilyetisinin) gerçeğidir. Bu nedenle yazı her zaman için sözden daha ileriye gider. Burada olduğu gibi, kendi yazısından söz etme'ye razı olmak demek, bir başkasına, sözüne gereksinim duyduğunu söylemek demektir yalnızca."

Ben de; yola çıktım ve sözde kalmasın istedim. Başladığım bu çalışmanın eksik olduğunun, daha çok şeyin bu çalışmanın içinde yer alabileceğini biliyorum. Başlamak, sonrası için bir adımdı.

Aslolan da bu sanırım.

Mustafa Albayrak (Ankara, Mart 2010)

Kaynakça:

Kuramsal Yapıtlar, Dergiler ve Diğer Metinler

Aktulum, Kubilay, 'Metinlerarası İlişkiler', Öteki Yayınevi, İstanbul, İkinci Basım, Mayıs 2000, s.9-14

Andaç, Feridun, 'Celile'de Kuşlar Ölüyor', Can Yayınları, 1. basım: Eylül, 2003, (s.158) (s.186-187)

Baran, Ethem, 'İnternet sitesi', '7 Eylül 2009 Kitap Zamanı'

Barthes, Roland, 'Göstergebilimsel Serüven', YKY. (Çevirenler: Mehmet Rifat – Sema Rifat), 4. Baskı: İstanbul 2005, s.19

Batur, Enis, 'Yazboz', Sel Yayıncılık, İstanbul, Birinci Baskı, Haziran 2001, s.117-121

Bengi, Yiğit Değer, '1002. Gece Masalları', Metis Yayınları, İstanbul, İlk Basım: Şubat 2005, s.13-14

Bolat, Salih, 'Öykü Yazma Teknikleri', Varlık Yayınları, Birinci Basım: 2005, İstanbul, s.59

Duru, Orhan, 'Öykü Yazmanın Sırları', Karakutu Yayınları, İstanbul, 1. Baskı: Şubat 2008, s.71-74

Erbaş, Şükrü, 'Deliler Teknesi Dergisi', Yıl 2009, Sayı 18, s.39-40

Erden, Aysu, 'Çağdaş Türk Öykü ve Romanında Yaratıcılık', Hayal Yayınları, Ankara, Birinci Baskı: Mayıs 2009, s.21-25

Erözçelik, Seyhan, M.Günsür, 'İçeriye Bakan Kim', Can Yayınları, İstanbul, 1.Baskı, Aralık 2006, s.9-12

Gülsoy, Murat, 'Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık', Can Yayınları, 3.basım: İstanbul, Haziran 2006, s.172

Gümüş, Semih, 'Karşılıksız Yazılar', Adam Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, Eylül 1994, s.78-79

Gümüş, Semih, 'Öykünün Bahçesi', Adam Yayınları, İstanbul, İkinci Basım: Ekim 2003, s.35-38

Güngörmüş, Nilüfer, 'Ford Mach I', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2.Baskı, Ocak 2009, s.6-11

Hızlan, Doğan, O.Duru, 'Bırakılmış Biri', Sel Yayıncılık, İstanbul, Birinci Baskı: Ekim 2009, s.7-11

Kıran, Ayşe (Eziler), Ankara Öykü Günleri, 'Yeni Bin Yılda Öykücülüğümüz', Edebiyatçılar Derneği, Ankara, Birinci Basım: Haziran 2000, s.145-146

Kıran, Zeynel, Kıran, Ayşe (Eziler), 'Yazınsal Okuma Süreçleri', Seçkin Yayıncılık, Ankara, Üçüncü Baskı: Ekim 2007, s.350

Öztokat, Nedret Tanyolaç, 'Bir Füruzan Okuması: Gül Mevsimidir ya da bir Tutku Öyküsü', Adam Öykü, Eylül Ekim 1996, s.6

Somay, Bülent, '1002. Gece Masalları', Metis Yayınları, İstanbul, İlk Basım: Şubat 2005, s.7-8

Soyşekerci, Hülya, 'Evrensel Gazetesi', 6 Temmuz 2009

Susam, Asuman, 'Siyah Beyaz / Vüs'at O.Bener', 'Deliler Teknesi Dergisi', Yıl 2010, Sayı 19, s.15

Şimşek, Aydın, 'Yaratıcı Yazarlık ve Deneysel Düşünme', Kum Yayınları, Ankara, 2006, s.101

Taner, Haldun, 'Yalıda Sabah', Bilgi Yayınevi, Ankara, Sekizinci Basım, Eylül 2008, s.116

Tosun, Necip, 'Türk Öykücülüğünde Rasim Özdenören', İz Yayıncılık, İstanbul, 1996, s.40

Tosuner, Necati, 'Öykü Teknesi Dergisi', Zeynep Sönmez ile Söyleşi, Yıl 2010, Sayı 14, s.8

Yakın, Orhun, 'İngilizce'den Türkçe'ye Üç Çok Kısa Öykü Çevirisi', 'Çeviribilim Ve Uygulamaları Dergisi' (Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümü), Sayı:10, 2000, s.125-130

Kaynakça:

Örnekler (Öykü, Şiir, Diğer Yapıtlardan)

Abasıyanık, Sait Faik, 'Alemdağ'da Var Bir Yılan', Yapı Kredi Yayınları, 1. baskı: İstanbul, Ocak 2009, s.9-31

Abasıyanık, Sait Faik, 'Kalinikhta', 'Bütün Eserleri', 'Hikâyecinin Kaderi', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2009 s.1422-1424

Akbal, Oktay, 'Bir Dorukta Erimek', 'Hücrede Karmen', Can Yayınları, İstanbul, 2.basım: 2003, s.29

Aktunç, Hulki, 'Gül Amca', 'Öykü', İstanbul: Gendaş Kültür, 2000, s.125-128

Ali, Sabahattin, 'Değirmen' (s.9), 'Komik'i Şehir', (s.122-137),Yapı Kredi Yayınları, 9. baskı: İstanbul, Nisan 2009

Aral, İnci, 'Ağda Zamanı', Turkuvaz Kitapçılık, İstanbul, Birinci Basım, Temmuz 2008, s.21-31

Aslankara, M.Sadık, 'Cicoz', Can Yayınları, İstanbul, 1.basım: Ekim 2008

Baran, Ethem, 'Foto Şeyda', 'Evlerimiz Poyraza Bakar', Doğan Kitap, İstanbul, 1.Baskı, Ekim 2009, s.13-18

Baran, Ethem, 'Yaş Kiremitten Su Damlar', 'Bozkırın Uzak Bahçeleri', Doğan Kitap, İstanbul, 1.Baskı, Mart 2006, s.117-130

Barbarosoğlu, Nalan, 'Anlatıcı', 'Her Sese Bir Ezgi', Can Yayınları, İstanbul 2001, s.18

Barbarosoğlu, Nalan, 'Akşam Sefası', 'Ne Kadar Da Güzeldir Gitmek', İstanbul, Can Yayınları, 2.Baskı, 2002, s.11-18

Barbarosoğlu, Nalan, 'Anlatıcı', 'Öykü', İstanbul: Gendaş Kültür, 2000, s.207-212

Başar, Kürşat, 'Kış İkindisinin Evinde', Everest Yayınları, 19.Basım: İstanbul, Mart 2009, s.38

Baydar, Oya, 'Çantan Neden Ağır Postacı', 'Elveda Alyoşa', Can Yayınları, İstanbul 5.Baskı, 2005, s.9

Bener, Vüs'at O., 'Palto' (s.7-8), 'Yorumsuz' (s.31), 'Kapan', Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı: İstanbul, Eylül 2004

Bıçakçı, Hakan, 'Sessiz Klavye', 'Bir Yaz Gecesi Kabusu', Oğlak Yayınları, İstanbul 1.Baskı,2005, s.119-121

Burak, Sevim, 'Afrika Dansı', Adam Yayınları, Birinci Baskı, Ekim 1982, İstanbul, s.73, s.86

Burak, Sevim, 'Yanık Saraylar', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 4.Baskı, Şubat 2009, s.25-39

Duman, Faruk, 'Av Dönüşleri', Can Yayınları, İstanbul, 1999

Duru, Orhan, 'Bırakılmış Biri', Sel Yayıncılık, İstanbul, Birinci Baskı: Ekim 2009, s.14

Duruel, Nursel, 'Yineleme', 'Geyikler, Annem ve Almanya', Can Yayınları, İstanbul, 2.Baskı, Ağustos 2008, s.113

Durusel, İlhan, 'Alınyazım Kılavuzu', Yapı Kredi Yayınları, 1.baskı: İstanbul, Haziran 1998

Edgü, Ferit, 'Hiç', 'Do Sesi', Can Yayınları, 1.Baskı, İstanbul Eylül 2007, s.72

Edgü, Ferit, 'Karakış', 'Doğu Öyküleri', Yapı Kredi Yayınları, 4.Baskı: İstanbul, Mart 2001, s.63

Edgü, Ferit, 'Tüm Ders Notları', (Son Ders Notları, 1995-1996), Sel Yayıncılık, İstanbul, Birinci Baskı: Nisan 2005, s.202

Eray, Nazlı, 'Harita', '1002. Gece Masalları', Metis Yayınları, İstanbul, İlk Basım: Şubat 2005, s.42-55

Erbil, Leyla, 'Çekmece', 'Gecede', Adam Yayınları, İstanbul 1.Baskı, Ocak 1983, s.56-63

Erbil, Leyla, 'Sarhoş Yaşantılar' (s.36), 'Hallaç' (s.101), T.İş Bankası Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, Ekim 2004

Esen, Sultan Su, 'KejeMaria', Kanguru Yayınları, 1.Baskı, Ankara Nisan 2009, s.9

Esendal, Memduh Şevket, 'Otlakçı', Bilgi Yayınevi, On Birinci Basım, Ankara, Ocak 2009, s.62

Esendal, Memduh Şevket, 'Saide', 'Mendil Altında', Bilgi Yayınevi, Ankara, Dokuzunca Basım, Haziran 2007, s.181-210

Füruzan, 'Gül Mevsimidir', Yapı Kredi Yayınları, 2.Baskı: İstanbul, Haziran 2001

Füruzan, 'Haraç', 'Parasız Yatılı', Yapı Kredi Yayınları, 7.Baskı: İstanbul, Kasım 2006

Göktepe, Seyit, 'Defter ve Çikolata', Alkım Yayınevi, İstanbul Birinci Baskı: Mart 2004

Gülsoy, Murat, 'Ekici' (25-32), 'Zaman Makinesi' (s.69-83), 'Genleşen Kafka Metni' (103-114), 'Bu Anı Daha Önce Yaşamamıştım', Can Yayınları, İstanbul, 2.Baskı, Haziran 2004

Günay, Ali, 'Sakarga', 'Hiçbiri Hikâye Değil', Kanguru Yayınları, Ankara, Basım: Ekim 2008, s.103

Günel, Burhan, 'Yolculuklara baharda Çıkılmalı', 'Çiçekler Korunağı', İstanbul: Can Yayınları, 1999, s.13-32

Günersel, Tarık, 'Bir Evlenmeme', 'Adam Öykü', Sayı: 13, 1997, s.111

Günersel, Tarık, '300 Yaş Konuşması', 1971-2009, Öyküler vb., Helikopter Yayınları, İstanbul, 1.Basım, Haziran 2009

Güney, Tarık, 'Kumaş', 'Kırık Bir', Kanguru Yayınları, Ankara, 1.Baskı, Eylül 2009, s.12-13

Günsür, Mehmet, 'İçeriye Bakan Kim', Can Yayınları, İstanbul 1.Baskı, Aralık 2006

Gürbüzatik, İnci, 'Aşk Kaldığı Yerden', 'Bak Saçlarım Upuzun', Ara Kitap, Mart 2008, s.117-127

Hepçilingirler, Feyza, 'Futbol Öykü: Gol Pozisyonu', 'Öykü-n-mece', Remzi Kitabevi, İstanbul, İkinci basım: Mayıs, 2000, s.131-133

İleri, Selim, 'Son Yaz Akşamı', Everest Yayınları, İstanbul 5.Basım: Temmuz 2009, s.58-208

İplikçi, Müge, 'Kronolojik Sorgular', 'Perende', Everest Yayınları, İstanbul, 3.Basım: Nisan 2007, s.77-83

Jiménez, J.R., 'Güz', 'Platero İle Ben', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1.Baskı, (Çevirenler: Akşit Göktürk,

Ayşe Nihal Akbulut), Şubat 2007, s.121

Kaçan, Metin, 'Alo Evde misiniz?', 'Harman Kaplan', İstanbul: Gendaş Kültür, 1996, s.59-61

Kaçan, Metin, 'Hep O Yaz', 'Harman Kaplan', Can Yayınları, İstanbul 1.basım: Mayıs 2003, s.95

Kafka, Franz, 'Kızılderili Olma İsteği' ve 'Sokağa Bakan Pencere', 'Hikâyeler', 'Gözlem', Cem Yayınevi, İstanbul, 8.Basım, (Türkçesi: Kâmuran Şipal) Aralık 2005, s.42

Kafka, Franz, 'Yola Çıkış', 'Hikâyeler', 'Bir Savaşın Tasviri', Cem Yayınevi, (Türkçesi: Kâmuran Şipal) İstanbul, 7. Basım: Mayıs 2004, s.108

Kantürk, Turgay, 'Benekli', 'Hayat Siyah Ölüm Beyaz', Sel Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul, Haziran 2004, s.30

Karabulut, Özcan 'Belki de Kaybeden Zaman', 'Belki de Kaybeden Zaman', İstanbul: Can Yayınları, 1998, s.77-78

Karabulut, Özcan, 'Ariélle Adında Biri', 'Aşkın Halleri', İstanbul: Can Yayınları, 2000, s.35-52

Karabulut, Özcan, 'İlk Akşam', 'Hüzünle Bazı Günler', İstanbul: Can Yayınları, 1999, s.107-114

Karabulut, Özcan, 'Self Terapi Zamanları', 'Belki de Kaybeden Zaman', İstanbul: Can Yayınları, 1998, s.89-91

Karabulut, Özcan, , 'Hayatımızın Yumuşak Günleri', 'Hüzünle Bazı Günler', Ankara: Yazıt Yayınevi, 1990, s.73

Karasu, Bilge, 'Kısmet Büfesi', Metis Yayınları, 4.Baskı, Kasım 2004, İstanbul

Karay, Refîk Halit, 'Yatık Emine', 'Memleket Hikâyeleri', İnkilap Kitabevi, İstanbul, s.11-38

Kavukçu, Cemil, 'Aslangöz', 'Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak', İstanbul: Can Yayınları, 1997, s.9-14

Kavukçu, Cemil, 'Özel Ulak', 'Temmuz Suçlu', İstanbul: Can Yayınları, 1998, s.197-199

Kavukçu, Cemil, 'Eran Kaptan', 'Tasmalı Güvercin', Can Yayınları, İstanbul, 1.Baskı, Ekim 2009, s.44-52

Kavukçu, Cemil, 'Öykü Şöyle Başlıyor', 'Başkasının Rüyaları', Can Yayınları, İstanbul, 5.Baskı, Mart 2007, s.123.133

Kaygusuz, Sema, 'Çay Parası', 'Adam Öykü', Sayı:10, 1997, s.116

Kaygusuz, Sema, 'Zilşan'ın Ayakları', 'Adam Öykü', Sayı:17, 1998, s.130-134

Kaygusuz, Sema, 'Ortadan Yarısından', Can Yayınları, İstanbul, 2.basım: 1998, s.7-8.

Kayın, Emel, 'Biz', 'Mekân Hikâyeleri', Kanguru Yayınları, 1.Baskı, Ankara, Eylül 2008, s.76

Kemal, Orhan, 'Bir İnsan' (s.93), 'Ürok Ninile' (s.274), 'Yağmur Yüklü Bulutlar, Dünyada Harp Vardı', Epsilon Yayınları, İstanbul, 4.Baskı, Kasım 2005

Kopan, Yekta, 'Şey' (9-36), 'Er Ryan'ı Kurtarmak' (s.121-140), 'Yedi Derste Vicdan Muhasebesi', Can Yayınları, İstanbul, 2. basım: 2003

Kutlar, Onat, 'İshak', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2.Baskı, Ocak 2002, s.7-10

Kutlu, Ayla, 'Sen de Gitme Triyandafilis', Bilgi Yayınevi, Ankara, Yedinci Basım, Şubat 2009, s.13-68

Meriç, Nezihe, 'Yanmışım Dumanım Tüter', 'Gülün İçinde Bülbül Sesi Var', YKY, İstanbul 2.Baskı, Nisan 2008, s.7-8.

Merih, Seviye, 'İyileşme', 'Oralarda Bir Yerlerde', Kanguru Yayınları, Ankara Mart 2008, s.115

Müstecaplıoğlu, Barış, 'İksir Ustaları', '1002. Gece Masalları', Metis Yayınları, İstanbul, İlk Basım: Şubat 2005, s.21-36

Okyay, Leyla Ruhan, 'Yakıştırıver Bişey', 'Gölgesi Güz', İstanbul: Gendaş Kültür, 2000, s.21-22

Önel, Ahmet, 'Öykü Kurmak', 'Sürpriz Konuklar', Öteki Yayınları, 2001

Önel, Ahmet, 'Yokülke'de Bir Don Kişot', 'İzmirli Öyküler', Şenocak Yayınları, İzmir, Şubat 2009, s.12-18

Özdenören, Rasim, 'Arasat', 'Çarpılmışlar', İz Yayınları, 3.Baskı, İstanbul, 1998, s.7

Özkılıç, Hasan, 'Gönlümün Şirazesi Bozuldu', Can Yayınları, İstanbul 1.Baskı, Mart 2008, s.9-12

Özlü, Demir, 'Berlin'de Sanrı', Ada Yayınları, 1.baskı, İstanbul, 1987

Öztaş, Mahir, 'Yolun Vahşi Kıyısı', 'Ay Gözetleme Komitesi', Yapı Kredi Yayınları, 1. baskı: İstanbul, Haziran 1999, s.71-141

Özyalçıner, Adnan, 'Bu Öykü Nasıl Yazıldı?', 'Alaycı Öyküler', Can Yayınları, İstanbu, 1991, s.100-116

Ritsos, Yannis, 'Belki Birgün', 'Umarsız Penelope ve başka şiirler', İş Bankası Yayınları, İstanbul, Birinci Basım, Mart (Çeviren: Cevat Çapan),2002, s.55

Saçlıoğlu, Mehmet Zaman, 'Temizlik', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.71

Saçlıoğlu, Mehmet Zaman, 'Eşik Cini Dergisi', 'Bir Gün', Mart Nisan 2006, Sayı:2, s. 40-41

Say, Ahmet, 'İncir Yaprağı Arayan Kedi', 'İpek Halıya Ters Binen Kedi', Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 1.Baskı, Eylül 2007, s.13

Selimoğlu, Zeyyat, 'Direğin Tepesinde Bir Adam', Can Yayınları, İstanbul, 1992, s.38-39

Sönmez, Zeynep, 'Kalbin Evi', 'Büyük Talan', Kanguru Yayınları, Ankara, 1. baskı, Şubat 2010, s.37

Süreya, Cemal, 'Kısa Türkiye Tarihi V', 'Bütün Yapıtları Şiirler', 'Sıcak Nal', Yapı Kredi Yayınları, 33.Baskı, İstanbul, Ocak 2008, s.223

Şenkon, Attilâ, 'Ten Yükü', Can Yayınları, İstanbul, 2009

Taner, Haldun, 'Şeytan Tüyü', 'Yalıda Sabah', Bilgi Yayınevi, Ankara, Sekizinci Basım, Eylül 2008, s.70-81

Taner, Haldun, 'Yalıda Sabah', Bilgi Yayınevi, Ankara, Sekizinci Basım, Eylül 2008, s.116

Teoman, Ali, 'Üçüncü Sefer', 'Pervaneler', Yapı Kredi Yayınları, 1.baskı: İstanbul, Eylül 1998

Toptaş, Hasan Ali, 'Yalnızlıklar', Doğan Kitap, 3.Baskı, İstanbul, Kasım 2006

Toptaş, Hasan Ali, 'Zaman Kimi Zaman', 'Ölü Zaman Gezginleri', Doğan Kitap, İstanbul 3.Baskı, Nisan 2007, s.20

Tosuner, Necati, 'Sobalık Öyküler', 'Necati Tosuner Sokağı', Neden Kitap, İstanbul, 3.Baskı / Temmuz 2006, s.42

Tosuner, Necati, 'Gece', 'Mocuk', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.68

Tunç, Ayfer, 'Fehime' (s.65), 'Suzan Defter' (s.73-91), 'Taş Kağıt-Makas', Can Yayınları, İstanbul, 4.Baskı, 2005

Tunç, Ayfer, 'Aziz Bey Hadisesi', Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı: İstanbul, Nisan 2002, s.7-73

Tunç, Ayfer, 'Evvelotel', Can Yayınları, İstanbul, 1. basım: Nisan 2006, s.9-14

Uyar, Tomris, 'İpek ve Bakır', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2.Baskı, Şubat 2005, s.95-96

Uzuner, Buket, 'İçine Kadın Giren Erkek', 'Güneş Yiyen Çingene', İstanbul: Remzi Kitabevi, 1998, s.105-119

Yadigar, Saliha, 'Suyun Altından', 'Fırat'a Karışan

Öyküler', İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001, s.121

Yalçın, Murat, 'DMO'(s.169, 'Ecz.' (s.171), 'TÜBİTAK' (S.182), 'Aşkımumya İma Kılavuzu', Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1. baskı, Şubat 2010

Yaşar, Hürriyet, 'Ne Öykü Ne Hikâye', 'Fırat'a Karışan Öyküler', İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001 s.125-129

Yaşar, Hürriyet, 'İki Kişilik...', 'Adam Öykü', Sayı: 12, Eylül Ekim 1997, s.79

Yumer, Hür, 'Ahdımvar', Metis Yayınları, İstanbul 1.Baskı, Mart 1995, s.35-162

Yücel, Tahsin, 'Yapıt' (s.72-92), 'Oğuzlama' (93-127), 'Komşular', Can Yayınları, İstanbul, 4. basım: 2005

"Elinizdeki yapıt uzun ve ayrıntılı bir çalışma sonucu ortaya çıktı. Verilen emeğe yakından tanıklık eden birisi olarak, böylesine bütünlüklü ve neredeyse tüm öykü tarihimize odaklanan çalışmanın bir ilk olduğunu sanıyorum.

Öykücülüğümüz üzerine yapılan çoğu çalışmaların dönemsel olması nedeniyle, öykü serüvenimizi ayrıntılarıyla ele alan bir yapıta ciddi anlamda gereksinim vardı.

Söz konusu edilen "deneysellik", özelde de, "öyküde deneysellik" olunca elde avuçta derli toplu bir çalışmanın olmayışı ciddi bir eksiklikti.

Bu bağlamda gözüpek bir çalışmaya imza atıyor Mustafa Albayrak. Onlarca yazara, bu yazarların yüzlerce öyküsüne derinlemesine bir okuma yapıyor, bu okumaları sınıflandırıyor. Böylelikle yeni bakış açıları olduğu kadar, öykü terminolojisine yeni kavramlar üretiyor. Kitabın özgünlüğünü de daha çok bu kendindelik oluşturuyor.

Elinizde tuttuğunuz, "Öyküde Deneysellik, Farklı Metinler ve Öyküler" adlı bu yapıt öyküye gönül vermiş, verecek olanlar için bir başucu kitabıdır."

Aydın Şimşek

SAU. KÜTÜPHANESİ
SAYI: 05/10225 YER:

9 786054 373000

Kanguru Yayınları
Konur Sokak 8/8 Kızılay - Ankara
0312 419 77 42